

**PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE
PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT**

(PLAI)

2019 - 2025

JUDEȚUL MUREȘ

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE	5
1. REZUMAT	6
2. CONTEXTUL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI REGIONAL	8
2.1. CONTEXTUL EUROPEAN	8
2.2. CONTEXTUL NAȚIONAL.....	11
2.3. CONTEXTUL REGIONAL.....	14
2.3.1 PLANUL DE DEZVOLTARE A REGIUNII CENTRU.....	14
2.3.2 STRATEGIA DE SPECIALIZARE ÎNTELIGENTĂ A REGIUNII CENTRU	15
2. ASPECTE DEMOGRAFICE	17
2.1 SITUAȚIA ACTUALĂ. EVOLUȚII DEMOGRAFICE.....	17
2.1.1. STATISTICA RECENSĂMÂNTULUI POPULAȚIEI 2011	17
2.1.2. STRUCTURA PE GRUPE DE VÂRSTĂ	17
2.1.3. DISTRIBUȚIA PE MEDII REZIDENȚIALE (URBAN/RURAL).....	18
2.1.4. DISTRIBUȚIA PE SEXE.....	18
2.1.5. STRUCTURA ETNICĂ.....	18
2.1.6. MIȘCAREA MIGRATORIE.....	18
2.1.7. NIVELUL DE TRAI LA NIVEL REGIONAL.....	19
2.2. PROIECȚII DEMOGRAFICE LA ORIZONTUL ANULUI 2060 – PROIECTAREA POPULAȚIEI ȘCOLARE.....	19
2.3. PRINCIPALELE CONCLUZII DIN ANALIZA DEMOGRAFICĂ. IMPLICAȚII PENTRU ÎPT.....	21
3. PROFILUL ECONOMIC JUDEȚEAN	23
3.1. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ. PRINCIPALII INDICATORI ECONOMICI.	23
3.1.1. PRODUSUL INTERN BRUT (PIB) ȘI VALOAREA ADĂUGATĂ BRUTĂ (VAB).....	23
3.1.2. DINAMICA GENERALĂ A FIRMELOR DIN JUDEȚ - UNITĂȚI LOCALE ACTIVE.....	25
3.1.3. DINAMICA GENERALĂ A FIRMELOR DIN JUDEȚ - INVESTIȚII.....	27
3.2. PROIECȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI ECONOMICI.....	31
3.3. ALTE INFORMAȚII ȘI INFORMAȚII PARȚIALE	34
3.3.1. CERCETAREA – DEZVOLTAREA	34
3.3.2. INDUSTRIA	36
3.3.3. INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT, TEHNICĂ, EDILITARĂ, DE COMUNICAȚII ȘI DE MEDIU	36
3.3.4. AGRICULTURA	37
3.3.5. SILVICULTURA.....	37
3.3.6. TURISMUL.....	38
3.3.7. DEZVOLTAREA DURABILĂ	39
3.3.8 ZONA MONTANĂ ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ – ASPECTE SPECIFICE RURALULUI MONTAN	40
3.3. CONCLUZII DIN ANALIZA MEDIULUI ECONOMIC JUDEȚEAN. IMPLICAȚII PENTRU ÎPT	42
4. PIAȚA MUNCII LA NIVEL JUDEȚEAN	46
4.1. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ. PRINCIPALII INDICATORI AI PIEȚEI MUNCII CONFORM BALANȚEI FORȚEI DE MUNCĂ (BMF)	46
4.1.1. STRUCTURA POPULAȚIEI DUPĂ PARTICIPAREA LA ACTIVITATEA ECONOMICĂ	46

4.1.2. STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE CIVILE PE ACTIVITĂȚI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE ...	46
4.2. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ PRIVIND ȘOMERII ÎNREGISTRAȚI.....	47
4.2.1. STRUCTURA ȘOMAJULUI ÎNREGISTRAT PE NIVELE DE EDUCAȚIE.....	48
4.3. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ PRIVIND LOCURILE DE MUNCĂ VACANTE	49
4.3.1. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ PRIVIND LOCURILE DE MUNCĂ VACANTE PE ACTIVITĂȚI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE.....	49
4.3.2. EVOLUȚII ȘI SITUAȚIA CURENTĂ PRIVIND LOCURILE DE MUNCĂ VACANTE PE GRUPE MAJORE DE OCUPAȚII	49
4.4. EVOLUȚIA ȘI SITUAȚIA CURENTĂ – EFECTIVUL DE SALARIAȚILOR LA SFÂRȘITUL ANULUI, PE ACTIVITĂȚI (SECȚIUNI ȘI DIVIZIUNI) ALE INDUSTRIEI	50
4.5. PROIECȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI AI PIEȚEI MUNCII (COMISIA NAȚIONALĂ DE PROGNOZĂ).....	51
4.6. PRINCIPALELE CONCLUZII DIN ANALIZA PIEȚEI MUNCII	52
4.6.1. PROIECȚIA CERERII DE LOCURI DE MUNCĂ PE TERMEN MEDIU (2014-2020)	52
4.6.3. IMPLICAȚIILE PENTRU ÎPT:	65
5. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC DIN JUDEȚUL MUREȘ.....	66
5.1. INDICATORI DE CONTEXT. CONTEXTUL DE POLITICI RELEVANTE PENTRU EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ.....	66
5.2. INDICATORI DE INTRARE ÎN IPT.....	71
5.2.1. <i>Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență</i>	71
5.2.2. RATA NETĂ DE CUPRINDERE ÎN SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ	72
5.2.3 GRAD DE CUPRINDERE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT (RATA SPECIFICĂ DE CUPRINDERE ȘCOLARĂ PE VÂRSTE).....	73
5.2.3.1 <i>Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional</i>	74
5.2.3.2 <i>Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal</i>	76
5.2.3.3. <i>Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017</i>	76
5.2.3.4. <i>Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017</i>	79
5.2.3.5 <i>Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional</i>	80
5.2.3.6 <i>Parteneriatul cu operatorii economici</i>	80
5.2.3.7 <i>Rețeaua unităților școlare IPT</i>	82
5.2.3.8 <i>Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016- 2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi</i>	82
5.2.3.9. <i>Resursele umane din ÎPT</i>	82
5.2.3.10 <i>Infrastructura unităților școlare din IPT</i>	84
5.2.3.12 <i>Egalitatea de șanse, nediscriminarea și egalitatea de gen</i>	87
5.3 INDICATORI DE PROCES	88
5.3.1. MECANISME DECIZIONALE ȘI DESCENTRALIZAREA FUNCȚIONALĂ ÎN ÎPT	88
5.3.2. ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN ÎPT	89
5.3.3. <i>Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar</i>	89
5.3.4. <i>Serviciile de orientare și consiliere</i>	90

5.4. INDICATORI DE IMPACT	91
5.4.1. IMPACTUL SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL ȘI TEHNIC ASUPRA ȘOMAJULUI..	91
5.4.2 INSERȚIA PROFESIONALĂ A ABSOLVENȚILOR IPT LA 6/12 LUNI DE LA ABSOLVIRE, PE NIVELURI DE EDUCAȚIE.....	91
5.4.3. GRADUL DE UTILIZARE A COMPETENȚELOR DOBÂNDITE DE ABSOLVENȚI LA LOCUL DE MUNCĂ.	92
5.5. INDICATORI DE IEȘIRE	92
5.5.1. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED.....	92
5.5.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED	93
5.5.2.1 Absolvenți pe niveluri de educație	94
5.5.3. RATA DE SUCCES	95
5.5.4 Rata de tranziție la următorul nivel de educație	95
5.5.5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație.....	96
5.5.6. PROCENTUL ELEVILOR CU NIVEL SCĂZUT AL COMPETENȚELOR (PISA)	96
5.5.7. PONDEREA POPULAȚIEI CU VÂRSTE CUPRINSE ÎNTRE 20-24 DE ANI CARE NU URMEAZĂ UN PROGRAM DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE SI NICI NU AU UN LOC DE MUNCĂ (NEET).....	98
5.5.8. RATA DE PARTICIPARE ÎN FORMAREA CONTINUĂ A POPULAȚIEI ADULTE (25-64 ANI) ...	100
5.6. CONCLUZII DIN ANALIZA ÎPT.....	101
5.6.2. ADAPTAREA OFERTEI IPT LA ȚINTELE PE TERMEN MEDIU (EȘALONARE ANUALĂ)	103
6. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII PLAI.....	103
6.1. PROCESUL DE MONITORIZARE.....	103
6.2. EVALUAREA PROGRESULUI ÎN IMPLEMENTAREA PLAI	104
7. ANALIZA SWOT A CORELĂRII OFERTEI DE FORMARE PROFESIONALĂ CU CEREREA	109
8. REZUMATUL PRINCIPALELOR CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI PENTRU PLANUL DE MĂSURI....	112
9. ACȚIUNI PROPUSE – PLAN DE MĂSURI	115
OFERTA IS DIN REGIUNE PENTRU FORMAREA ADULȚILOR	132

Cuvânt înainte

Planificarea strategică a ofertei de formare profesională prin învățământ profesional și tehnic (IPT) are caracter național și este realizată în raport cu obiectivele asumate de România ca stat membru al Uniunii Europene.

Obiectivul major al planificării strategice a IPT constă în creșterea contribuției învățământului profesional și tehnic la tranziția rapidă și eficientă către o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, participativă și inclusivă.

Învățământul profesional și tehnic, prin obiectivele sale, este subsumat dublului rol al educației: economic și social. Prin urmare IPT nu poate răspunde, în sens restrâns, cerințelor imediate ale unui loc de muncă, el trebuie să asigure pregătirea pentru o carieră de succes care presupune integrare socio - profesională. În aceste condiții învățământul profesional și tehnic trebuie văzut ca o etapă în procesul învățării pe parcursul întregii vieți, care este imediat urmată de învățarea la locul de muncă în vederea adaptării la cerințele acestuia.

Iată de ce prognoza ofertei IPT realizată în corelare cu o cerere previzionată a forței de muncă și tranziția de la școală la viața activă devin elemente strategice pentru o planificare performantă.

Procesul de planificare strategică în sistemul de educație și formare profesională este structurat pe patru niveluri: (1) strategiile elaborate la nivel național de Ministerul Educației și Cercetării, (2) Planurile Regionale de Acțiune pentru Învățământul profesional și tehnic (PRAI), (3) Planurile locale (PLAI – la nivel județean) și (4) Planurile de acțiune ale școlilor (PAS).

Procesul de planificare PRAI-PLAI-PAS a debutat în 2003 și este supus unei revizuiri anuale.

Scopul Planului Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) este de a îmbunătăți corelarea dintre oferta învățământului profesional și tehnic și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel județean și de a crește contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională, în perspectiva anului 2025.

PLAI cuprinde:

- analiza contextului județean din punct de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, de piață a muncii și economice;
- analiza capacității sistemului învățământului profesional și tehnic de a răspunde nevoilor identificate prin analiza contextului județean;
- prioritățile, țintele și acțiunile pentru dezvoltarea învățământului profesional și tehnic la nivel județean ca răspuns la nevoile identificate;
- contribuția învățământului superior la dezvoltarea județului.

Rolul PLAI este de a furniza cadrul de referință și de a facilita documentarea pentru elaborarea și armonizarea documentelor strategice de la nivel județean și local, PAS)

1. Rezumat

Analizele din prezentul document urmăresc evoluțiile și tendințele demografice, ale pieței muncii și economiei regionale (din perspectiva cererii actuale și viitoare de educație), precum și situația curentă a învățământului profesional și tehnic din Județul Mureș (oferta de educație și formare profesională).

Constatările - formulate din perspectiva implicațiilor pentru dezvoltarea viitoare a învățământului profesional și tehnic regional - sunt rezumate la sfârșitul fiecărui capitol de analiză, sub forma unor **concluzii și recomandări** în atenția factorilor de răspundere la diferite niveluri de decizie din sistemul de educație și formare profesională. Rezumatul principalelor concluzii și obiectivele dezvoltării IPT la orizontul anului 2025 sunt prezentate în **capitolul 9**.

Planul de măsuri - propus pentru transpunerea în acțiune a principalelor concluzii și recomandări, este prezentat în **capitolul 10** și reprezintă scopul final al demersului de analiză.

Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă, însoțit de îmbătrânirea populației. Se mai rețin din analiza demografică la nivelul regiunii Centru, diversitatea etnică specifică, gradul ridicat de urbanizare dar și ponderea semnificativă a populației rurale din unele județe.

Constatările demografice recomandă măsuri la nivelul rețelei școlare pentru raționalizarea ofertei în raport cu nevoile de calificare și acoperirea teritorială (segmentarea ofertei prin diferențiere/eliminarea paralelismelor între școli teritorial apropiate), asigurarea accesului la educație și formare profesională (cu accent pe calitatea serviciilor și varietatea opțiunilor), optimizarea resurselor (concentrarea resurselor în școli viabile în paralel cu rezolvarea problemelor de acces / investiții în școlile din zone cu mobilitate redusă din motive obiective - infrastructura de transport deficitară/zone mai izolate/condiții sociale precare, etc.). De asemenea, invită școlile să colaboreze în rețea și să-și diversifice oferta de servicii (în special prin formarea adulților, pentru compensarea pierderilor de populație școlară).

Din **analiza mediului economic regional** se constată diversitatea activităților economice, specificul industrial al regiunii, creșterea ponderii serviciilor în economia regională (având cea mai mare contribuție în formarea PIB regional) precum și dinamica firmelor mici și mijlocii. Se desprind concluziile cu privire la creșterea încurajatoare a investițiilor (industrie prelucrătoare, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă, și aer condiționat, transport și depozitare, comunicații, comerț cu ridicata sau cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor). Reducerea investițiilor firmelor cu capital străin; înființarea unor parcuri industriale în toate județele regiunii (orientări strategice spre ramuri cu valoare adăugată mare: materiale de construcții, industrie alimentară, fabricarea de produse ecologice, electronică, IT, mecanică fină, servicii pentru întreprinderi, etc.). În paralel cu restructurările din industrie care au afectat firmele mari, a scăzut numărul și personalul din unitățile locale active (cu 12,5% în 2014 față de 2008).

În condițiile în care zona montană acoperă aproape jumătate din suprafața regiunii, o secțiune distinctă este afectată analizării problematicei ruralului montan, din perspectiva socio-economică a localităților și gospodăriilor țărănești, a mediului și dezvoltării durabile - conducând la nevoia unui program coerent de măsuri specifice în educație și formare profesională în toate județele regiunii.

Principalele constatări din **analiza pieței muncii**, indică o ușoară creștere a populației active și mai ales a populației ocupate (mai redusă în mediul rural și în cazul femeilor). Se constată o rată de ocupare mai mare decât la nivel național și un decalaj semnificativ față de ținta UE pentru 2020 (care prevede o rată de ocupare de 75% în 2020). De asemenea rata șomajului se situează peste media națională în toate județele regiunii, cu excepția județelor Brașov și Sibiu. Rata șomajului de

lungă durată a tinerilor (20,6% în 2014), este mai mare decât media la nivel național și european. Evoluția și structura comparativă pe niveluri de instruire a populației ocupate și a șomerilor evidențiază că șansele de ocupare, respectiv de evitare a șomajului, cresc odată cu creșterea nivelului de instruire. Nivelul general de educație al populației ocupate din regiune este mai ridicat decât media pe țară, dar se constată decalaje semnificative pe medii rezidențiale (nivelul de instruire al populației ocupate din mediul rural fiind mult mai scăzut decât în mediul urban).

Similar cu evoluția PIB, se constată în ultimii ani tendința de scădere constantă a numărului și ponderii populației ocupate (civile) în industrie, agricultură și construcții, în paralel cu creșterea în servicii. În ierarhia sectoarelor economice din punct de vedere al ocupării forței de muncă civile în 2007, pe primul loc se află serviciile (43,4%), urmate de industrie (27,4%), agricultură (22,5%), construcții (6,7%).

Previzunile rezultate din studiul INCSMPS privind cererea și oferta pe termen lung la orizontul anului 2013 și în perspective anului 2020, pe sectoare de activitate, estimează o diminuare a cererii în agricultură, industria extractivă, administrație publică și apărare, învățământ, respectiv creșteri ale cererii în industria prelucrătoare, construcții și în majoritatea serviciilor - comerț, hoteluri și restaurante, transporturi, depozitare, comunicații, tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal firmelor. Se preconizează, conform studiului INCSMPS un excedent de forță de muncă în agricultură și în industrie. Se estimează un excedent însemnat de populație care va trebui reorientată din agricultură spre alte activități. Calitativ, însă, agricultura va solicita mai puțină forță de muncă dar mult mai calificată. În industria prelucrătoare, deși balanța va continua să fie defavorabilă ofertei de forță de muncă, creșterea cererii va conduce la o reducere treptată a excedentului de forță de muncă. Deficit de forță de muncă se prognozează în viitor în construcții, comerț, transporturi, depozitare, comunicații, hoteluri și restaurante.

Capitolul privind educația și formarea profesională analizează contextul european și național, precum și principalii indicatori care definesc contextul educațional, evoluția populației școlare, cheltuielile publice pentru educație, situația resurselor umane din învățământul profesional și tehnic, infrastructura unităților școlare ÎPT, implicațiile descentralizării funcționale și importanța implicării partenerilor sociali, importanța serviciilor de orientare și consiliere, ponderea elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA), situația tinerilor NEETs, evoluția ratelor de cuprindere în educație și de abandon școlar, ratele de tranziție pe niveluri educaționale, etc. O analiză detaliată este dedicată ofertei curente pentru formarea profesională inițială prin ÎPT, constatându-se progresul rezultat pe baza exercițiilor de planificare strategică (PRAI și PLAI) anterioare, dar și unele aspecte care trebuie îmbunătățite în continuare. Principalele constatări din analiza sistemului de educație și formare profesională din regiunea Centru sunt sintetizate la sfârșitul capitolului, din perspectiva măsurilor propuse pentru creșterea relevanței și calității în raport cu nevoile beneficiarilor.

Corelarea concluziilor desprinse din analizele destinate pieței muncii și economiei, cu constatările din analiza ofertei curente a sistemului TVET, a condus la conturarea unor recomandări pentru planurile de școlarizare, ca ținte pentru 2020 prezentate în capitol 6.5. În acest scop, au fost utilizate - cu prudența necesară având în vedere limitele metodologice ale demersului - unele reperi de analiză furnizate de studiul previzional elaborate de INCSMPS privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspective anului 2020. Având în vedere dinamica pieței muncii se recomandă actualizarea prognozelor INCSMPS privind cererea și oferta de locuri de muncă pe termen mediu.

Pentru **planul de măsuri** – ca scop final al demersului de analiză – v. **capitolul 10**.

2. CONTEXTUL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI REGIONAL (REZUMAT¹)

2.1. Contextul european

Educația și formarea profesională din România din perspectiva Țintelor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020:

1. Strategia Europa 2020 definește următoarele obiective principale pentru deceniul 2010-2020:

- a) creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la cel puțin 75%²;
- b) alocarea a 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare;
- c) obiectivul “20/20/20”: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 20% a eficienței energetice, comparativ cu 1990;
- d) reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii³ la maximum 10%⁴ și creșterea procentului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii de nivel terțiar la cel puțin 40%⁵ în 2020;
- e) reducerea la nivelul UE 28 a numărului de persoane în risc de sărăcie sau excludere socială cu 20 de milioane de persoane până anul 2020 comparativ cu anul 2008⁶.

2. Țintele strategice pentru anul 2020, adoptate în cadrul ET 2020 sunt următoarele:

- 1) până în 2020, în medie, cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții⁷;
- 2) până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte⁸, ar trebui să fie mai mic de 15 %;
- 3) până în 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit învățământul terțiar⁹, ar trebui să fie de cel puțin 40 %;
- 4) până în 2020, proporția părăsirii timpurii a școlii¹⁰ din sistemele de educație și formare, ar trebui să fie sub 10 %;
- 5) până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară, ar trebui să beneficieze de educație preșcolară;

¹ Aspectele din acest capitol sunt prezentate mai detaliat în Anexă

²Față de nivelul de referință de 69% la momentul adoptării Strategiei EFP

³Prin definiția acceptată de UE încă din 2003 (Reuniunea miniștrilor educației în cadrul Consiliului UE din mai 2003), abandonul școlar timpuriu se referă la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu-și continuă educația sau formarea profesională

⁴Față de nivelul de referință de 15% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁵Față de nivelul de referință de 31% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁶Pragul național de sărăcie este stabilit la 60% din venitul median disponibil în fiecare stat membru

⁷Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

⁸Sursă: OCDE/PISA

⁹Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE)

¹⁰Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au absolvit doar învățământul secundar inferior sau mai puțin și care nu mai sunt înscriși într-o instituție de învățământ sau de formare (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

6) până în 2020, proporția de absolvenți angajați¹¹ cu vârste cuprinse în 20 și 34 de ani, care au finalizat sistemul de educație și de formare profesională cu cel mult trei ani înaintea anului de referință, ar trebui să fie de cel puțin 82 %, comparativ cu 76,5 % în 2010¹².

3. Pentru obiectivele strategice care vizează educația și formarea profesională, derivate din cadrul strategic ET 2020 și Strategia Europa 2020, sunt prezentate, în continuare, comparativ, evoluția indicatorilor în cazul României și a Uniunii Europene, 28 de state:

Indicatori	Unitate	România Perioada de referință								Medi a UE- 28	Țint a RO	Țint a UE	
		2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015	2020	2020	
Rata de părăsire	% (18-24ani)	19,6	16,6	18,4	17,5	17,4	17,3	17,3	17,3	12	11,3	10	
Ponderea absolvenților	% (30-34 ani)	11,4	16,8	18,3	20,3	21,7	22,9	25,0	25,6	38,7	26,7	40	
Procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani cu competențe	% (15 ani)	Citire		40,4			37,3			38,7	19,7		15,0
		Matematică		47,0			40,8			39,9	22,1		15,0
		Științe		41,4			37,3			38,5	23,5		15,0
Participarea adulților în ÎPV ¹⁶	% (25-64 ani)	1,6	1,5	1,2	1,4	1,2	1,8	1,5	1,3	10,7	10	15	
Rata de ocupare a absolvenților (ISCED 3-6) ¹⁷	% (20-34 ani)	ISCED 3-8	72,0	77,7	71,2	70,8	70,1	67,2	66,2	68,1	76,9		82
		ISCED 3-4	62,7	69,1	60,8	58,9	59,3	55,0	57,2	59,8	70,9		
		ISCED 5-8	84,7	85,9	82,4	81,3	79,0	77,1	74,2	77,1	81,9		
Rata de ocupare ¹⁸	% (20-64 ani)	63,6	63,5	64,8	63,8	64,8	64,7	65,7	66,0	70,1	70,0	75	

Sursa: Pentru datele Eurostat, baza de date online

¹¹Se referă la absolvenții învățământului secundar superior (ISCED 3), terțiar nonuniversitar(ISCED 4) și absolvenții învățământului terțiar (ISCED 5-6)

¹²Măsurată ca proporția populației angajată cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani, care a absolvit în urmă cu 1, 2 și 3 ani și care nu este înscrisă în prezent în nicio altă activitate de educație și formare profesională.

¹³Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_40)

¹⁴Sursa: Eurostat (date online, code:t2020_41)

¹⁵Sursa: Educational Training Monitor 2014, conform OECD (PISA 2009 și 2012),

¹⁶Sursa: Eurostat (date online, code:trng_lfs_13)

¹⁷Sursa: Eurostat (date online, code:edat_lfse_32)

¹⁸Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_10)

4. Analizând evoluția indicatorilor de mai sus, comparativ cu media europeană și țintele asumate de România pentru 2020, rezultă următoarele constatări:

- a) rata părăsirii timpurii a școlii în România, 17,3% în 2015, cu 5,3 puncte procentuale peste media europeană de 12%, este una din cele mai ridicate din Europa, cu o evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, de 11,3%, pentru anul 2020;
- b) ponderea absolvenților de învățământ terțiar a înregistrat un progres bun în direcția țintei naționale, de 26,7% pentru 2020, în creștere de la 16,8% în 2009, la 25,6% în 2015. Cu toate acestea, se constată un decalaj semnificativ între valorile indicatorului la nivel național și cele la nivelul UE 28: media europeană de 38,7% în 2015, ținta europeană de 40% pentru 2020.
- c) impactul redus al serviciilor de orientare în carieră oferite elevilor de gimnaziu, care ar contribui semnificativ la informarea și conștientizarea abilităților native ale elevilor, atât de către aceștia, cât și de către familii și cadre didactice;
- d) România continuă să se situeze pe penultimul loc între țările europene participante în programul PISA¹⁹. În ciuda unui progres bun înregistrat la testarea din 2015 față de testarea din 2012 la matematică, rezultatele tinerilor români, în vârstă de 15 ani, indică un procent foarte ridicat al celor cu competențe scăzute, de 39,9%, în condițiile în care media europeană, în același an, a fost de 22,1%. În 2015 se înregistrează o creștere a ponderii tinerilor cu competențe scăzute la citire și la științe față de 2012. La citire, 38,7% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 19,7% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. La științe, 38,5% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 23,5% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. Ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 este de 15% pentru toate cele 3 criterii, citire, matematică și științe;
- e) în contextul crizei economice și financiare, rata de ocupare a absolvenților cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, la cel mult 3 ani de la absolvire, a cunoscut o evoluție descrescătoare după anul 2009, cu o ușoară revenire în anul 2015. În cazul absolvenților de învățământ secundar superior ISCED 3-4, rata de ocupare în 2015 a fost de 59,8%, față de 69,1% în 2009 și față de media UE 28 DE 70,9%. Cu o rată a ocupării absolvenților de 68,1% în anul 2015, pe ansamblul nivelurilor de educație ISCED 3-8, România se plasează cu peste 8 puncte procentuale sub media europeană, de 76,9% și departe de ținta de 82%, propusă la nivel european pentru anul 2020;
- f) în ansamblul populației active, cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, rata de ocupare în România a fost, în 2015, de 66% față de media europeană de 70,1%, fără progrese semnificative în perioada analizată, în raport cu ținta de 70%, asumată la nivel național pentru anul 2020;
- g) rata de participare a adulților în programe de formare pe parcursul întregii vieți a fost, în 2015, de 1,3 %, în scădere în ultimii 3 ani, mult sub valoarea europeană de 10,7% și departe de ținta de 10% propusă de România pentru 2020.

5. Ponderea relativ bună a tinerilor înscriși în învățământul profesional și tehnic în totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior, ISCED 3, în 2015, de 56,3%, în România, față de media UE-28 de 48,1%²⁰, demonstrează importanța formării profesionale inițiale pentru piața muncii din România. Cu toate acestea, în perioada 2013-2015 s-a înregistrat o scădere continuă a valorii indicatorului, de la 62,9% în 2013 la 56,3% în 2015.

¹⁹OECD 2016 - PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education

²⁰Date actualizate pentru anul 2012, conf. Eurostat (date online, code:educ_uae_enra13)

2.2. Contextul național

Contextul național este definit de o serie de strategii, între care, de o relevanță deosebită pentru educația și formarea profesională se numără:

- Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020;
- Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020;
- Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România;
- Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020;
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020;
- Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020;
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020;
- Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035, Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni;
- Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020;
- Strategia guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității române pentru perioada 2014-2020;
- Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020;
- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020;
- Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020;
- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030;
- Planul strategic național multianual privind acvacultura 2014-2020;
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020 actualizată pentru perioada 2011-2020;
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020.

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020 are următoarele obiectivele strategice și direcțiile de acțiune:

Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

1. Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculumului și a auxiliarelor curriculare, pe nivelurile de calificare stabilite prin Cadrul național al calificărilor, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii;
2. Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii;
3. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare;
4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională;
5. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale;
6. Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională.

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014;
- b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

7. Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
8. Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră;
9. Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
10. Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile;

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014 ;
- b) Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45 % în 2014;
- c) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

11. Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității educației și formării profesionale la nivel de sistem;
12. Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării;
13. Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din formarea profesională inițială și formarea profesională continuă și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în context formal, nonformal și informal;
14. Îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue;
15. Promovarea excelenței în educație și formare profesională.

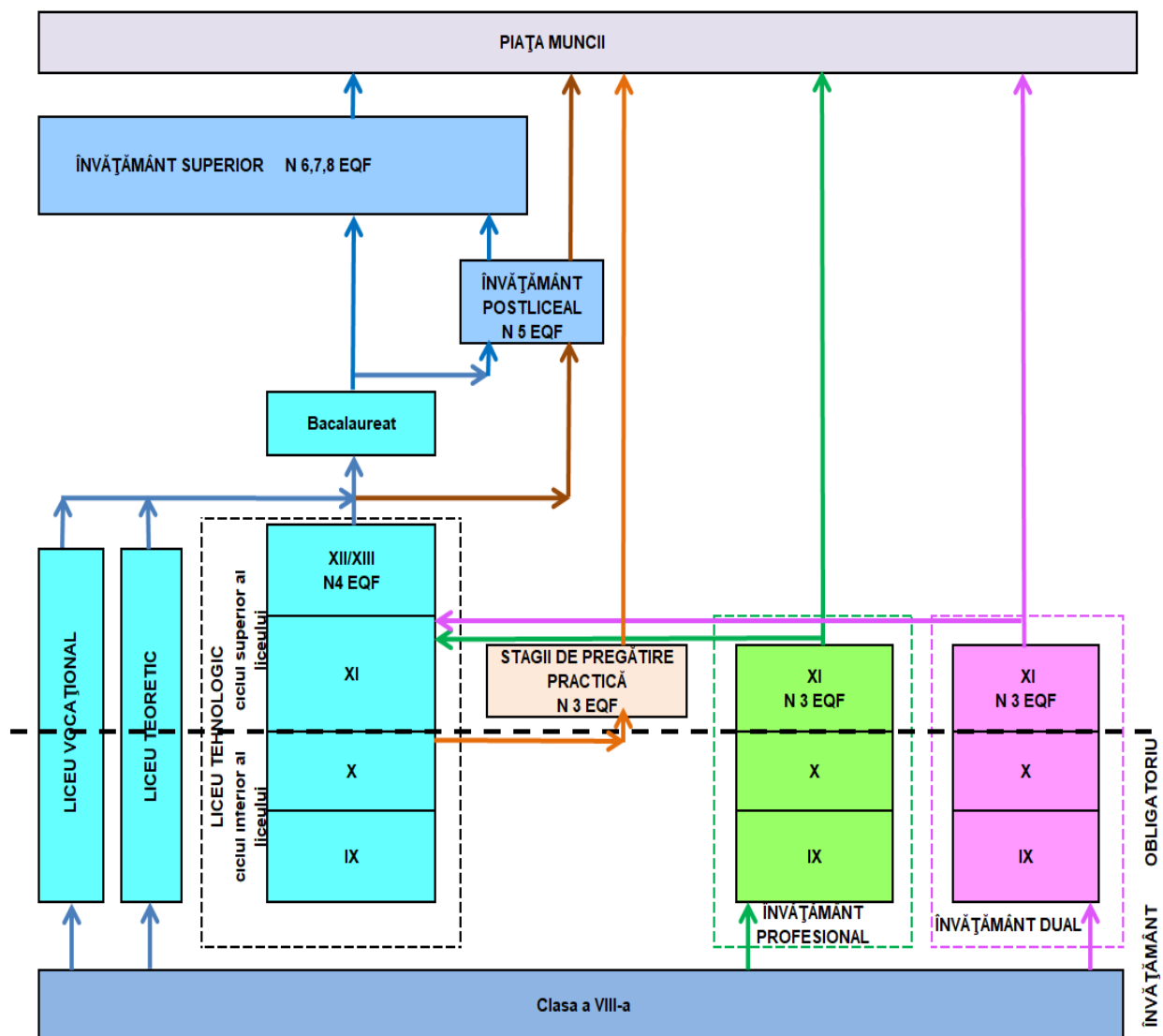
Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltarea spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014;
- b) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

16. Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională;
17. Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională;
18. Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premiselor pentru participarea la o piață a muncii europene incluzive.

Contextul în care se urmărește dezvoltarea învățământului profesional și tehnic prin strategiile menționate mai sus este definit prin Legea Educației Naționale, nr. 1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare. Structura învățământului profesional și tehnic este ilustrată în figura de mai jos.

Învățământul liceal asigură continuarea studiilor în învățământul obligatoriu (clasele a IX-a și a X-a) și în ciclul superior (clasele a XI-a și a XII-a), dezvoltând, aprofundând și particularizând competențe (cunoștințe, abilități și atitudini) formate în ciclurile anterioare ale învățării.

Învățământul liceal cuprinde următoarele filiere și profiluri:

- filiera teoretică, cu profilurile umanist și real;
- filiera tehnologică, cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- filiera vocațională, cu profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic.

Durata studiilor în învățământul liceal, forma de învățământ cu frecvență, este de 4 ani, în conformitate cu planurile-cadru aprobate de Ministerul Educației. Pentru unele forme de învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă, durata studiilor se prelungește cu un an.

Studiile învățământului liceal se finalizează cu examenul național de bacalaureat și cu examen de certificare, pentru absolvenții filierelor tehnologică și vocațională.

Absolvenții de liceu fără diplomă de bacalaureat pot continua studiile în **învățământul postliceal** și pot obține, ulterior, nivelul 5 de calificare. Absolvenții cu diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal pentru obținerea nivelului 5 sau în învățământul superior, în orice program de studii și pot obține nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Absolvenții învățământului liceal, filierele tehnologică și vocațională, care promovează examenul de certificare, dobândesc certificat de calificare de nivel 4 al Cadrului național al calificărilor (tehnician) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

Învățământul profesional se organizează pentru calificări stabilite în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei de formare regionale, județene și locale, pe baza unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ, operatorul economic și elev.

Învățământul profesional are următoarele forme de organizare:

- învățământ profesional, cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2014/ 2015, pe baza unui contract cadru, încheiat între unitatea de învățământ și operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor;
- învățământul dual cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2017/ 2018, pe baza unui contract de parteneriat încheiat între unul sau mai mulți operatori economici sau între o asociație/un consorțiu de operatori economici, unitatea de învățământ și unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară. unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ – agentul economic și elev;
- stagii de pregătire practică cu durata de 720 de ore, organizate după finalizarea clasei a X-a de liceu, formă de organizare specifică în prezent programelor de tip „A doua șansă”.

În învățământul profesional se parcurg disciplinele pentru învățământul obligatoriu și modulele de pregătire de specialitate pentru obținerea calificării profesionale. Studiile se finalizează cu examen de certificare. Absolvenții care promovează examenul de certificare a calificării profesionale dobândesc certificat de calificare de nivel 3 al Cadrului național al calificărilor (muncitor calificat) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

2.3. Contextul regional

În regiunea Centru, educația și formarea profesională se dezvoltă în contextul larg al dezvoltării regionale și locale, ale cărei direcții sunt date de documentele strategice pentru perioada actuală de programare.

2.3.1 Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020

Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020 (PDR Centru)²¹ reprezintă principalul document de planificare și programare elaborat la nivel regional și asumat de către factorii de decizie din regiune. PDR oferă un document-cadru la nivel regional prin care se stabilește viziunea de dezvoltare, obiectivul global și obiectivele specifice pentru perioada de programare, propunând direcțiile de acțiune și măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor.

Din analiza evoluțiilor demografice, **principalele provocări relevante și pentru planificarea strategică în educație și formare profesională** sunt:

- densitatea scăzută a populației, sub cea înregistrată la nivel național
- scăderea demografică cauzată de migrația externă și sporul natural negativ
- proces accentuat de îmbătrânire demografică
- diversitate etnică, lingvistică și religioasă

În ceea ce privește contextul economic, în prezent, piloni ai industriei Regiunii Centru sunt industria alimentară, industria confecțiilor textile, prelucrarea lemnului, materialele de

²¹ Aprobat prin Hotărârea Consiliului pentru Dezvoltare Regională nr. 12 din 15.07.2014 și actualizat prin Hotărârea Consiliului pentru Dezvoltare Regională nr. 11 din 23 iunie 2015

construcții și industria pieselor și subansamblelor auto.

Sectorul serviciilor are o contribuție importantă la formarea produsului intern brut regional, având o dezvoltare semnificativă în ultimii ani. **Domeniile care au înregistrat cele mai mari creșteri** sunt **transporturile** (în special transporturile rutiere și cele aeriene), telecomunicațiile, **sectorul financiar-bancar și de asigurări**. Turismul, cu toate că a înregistrat o serie de progrese pe anumite segmente, cum ar fi agroturismul, nu reușește să valorifice încă importantul potențial turistic al regiunii.

Regiunea Centru dispune de un **potențial turistic important** și diversificat, cu câteva subdomenii în care se bucură de un cert avantaj: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și agroturismul.

Domeniile regionale de excelență

Domeniile de excelență ale Regiunii Centru identificate prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru și prezentate în PDR 2014-2020 sunt următoarele:

- a. Sectorul agroalimentar și montanologia
- b. Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei
- c. Industria auto și mecatronica
- d. Industria textilă și de confecții
- e. Sectorul IT și industriile creative
- f. Sectorul medical și farmaceutic
- g. Turismul balnear și eco-turismul
- h. Mediul construit sustenabil
- i. Industria aeronautică

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru prezentată în cadrul PDR 2014-2020 are ca **obiectiv global** „dezvoltarea echilibrată a Regiunii Centru prin stimularea creșterii economice bazate pe cunoaștere, protecția mediului înconjurător și valorificarea durabilă a resurselor naturale precum și întărirea coeziunii sociale”.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru cuprinde **6 domenii strategice de dezvoltare**, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale
2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării
3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie
4. Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii
5. Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative
6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

2.3.2 Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru

Specializarea inteligentă presupune identificarea caracteristicilor și atuurilor unice ale regiunii, evidențierea avantajelor competitive, precum și cooptarea părților interesate și a resurselor de la nivel regional în jurul unei viziuni axate pe criteriul excelenței.

În elaborarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020 s-a urmărit corelarea acesteia cu principalele documente strategice la nivel național relevante pentru perioada 2014-2020: Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020, adoptată prin Hotărârea de Guvern nr. 929/2014, cu Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și îmbunătățirea mediului de afaceri din România - Orizont 2020

aprobată prin H.G. 859/2014 și cu proiectul Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2014-2020.

Domeniile de excelență ale Regiunii Centru identificate prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru și prezentate pe larg în PDR 2014-2020 sunt următoarele:

- Sectorul agroalimentar și montanologia
- Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei
- Industria auto și mecatronica
- Industria textilă și de confecții
- Sectorul IT și industriile creative
- Sectorul medical și farmaceutic
- Turismul balnear și eco-turismul
- Mediul construit sustenabil
- Industria aeronautică

Viziunea Strategiei regionale de specializare inteligentă împărtășește principiile asumate de către partenerii regionali și este în același timp în deplină concordanță cu cele trei priorități statuate la nivel european prin Strategia Europa 2020:

„Regiunea Centru construiește inovativ o economie bazată pe cunoaștere și grijă față de mediul înconjurător, prin participarea activă a locuitorilor săi, respectând principiile cooperării și parteneriatului și valorificând atuurile economice și sociale și specificul său regional”.

Strategia de specializare inteligentă a regiunii Centru este structurată pe 5 direcții strategice ce cuprind 19 priorități și 63 măsuri.

Cele 5 direcții ale Strategiei sunt:

- o Construirea unei culturi economice a inovării (I)
- o Cercetarea în sprijinul afacerilor regionale (II)
- o Domenii de excelență pentru o dezvoltare inteligentă (III)
- o Competențe profesionale pentru o economie bazată pe cunoaștere (IV)
- o Cooperare interregională la nivel european (V)

2. Aspecte demografice

2.1 Situația actuală. Evoluții demografice

2.1.1. Statistica recensământului populației 2011

Conform recensământului populației, La 20 octombrie 2011, Regiunea Centru număra 2.360.805 locuitori (11,73% din populația României).

Datele statistice furnizate de INS evidențiază o scădere semnificativă a populației în perioada dintre ultimele două recensăminte (2002 și 2011) atât la nivel național (cu 1,6 milioane persoane) cât și la nivel regional (cu 443,2 mii persoane).

La nivelul Regiunii Centru, **județul Mureș**, se situează printre județele cu **cea mai mare populație stabilă (550,8 mii persoane)**.

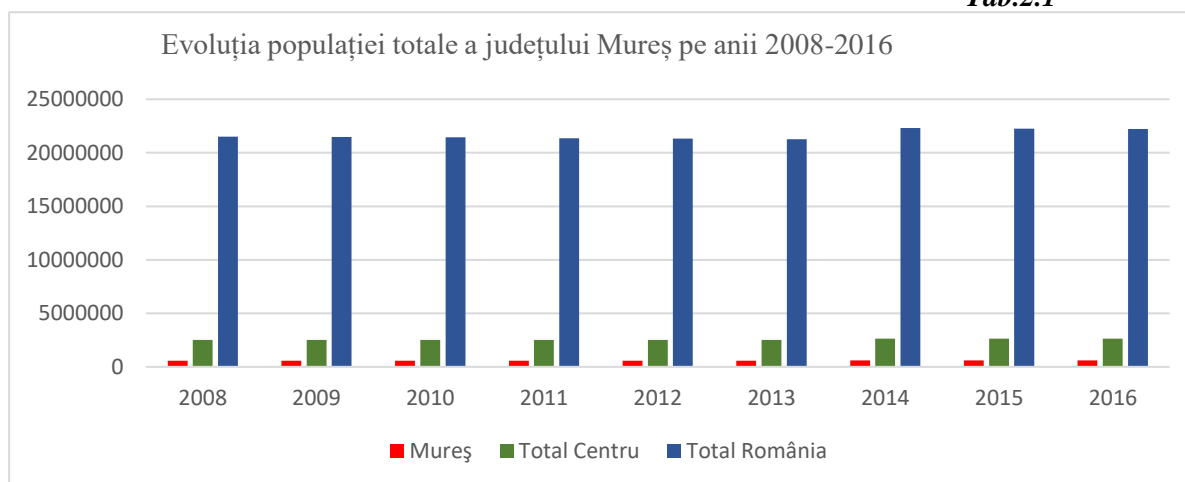
În anul 2011, populația tânără (0-14 ani) deținea o pondere de 24,22% iar persoanele de 65 de ani și peste reprezintă 25,03% din totalul populației totale din regiunea Centru. La nivelul populației totale din România, populația tânără (0-14 ani) deține o pondere de 2,86 % iar persoanele de 65 de ani și peste reprezintă 2,80%.

Populația adultă 15-64 ani reprezintă 68,22 % din totalul populației regiunii Centru.

2.1.2. Structura pe grupe de vârstă

Datele statistice privind evoluția populației după 2008, indică la nivelul județului Mureș, un declin demografic până în 2013, urmat de o tendință de ușoară creștere, astfel că în 2016 se înregistrează o diferență de 2,39% față de 2008 - v.tab.2.1.

Tab.2.1

Sursa: INS, baza de date TEMPO 2014

Populația din grupa de vârstă 10-14 ani, înregistrează în 2016 o creștere de 4,37% față de anul 2008. La această grupă de vârstă la nivelul regiunii Centru se înregistrează o diferență de 5,60%, în timp ce la nivelul României se înregistrează o creștere de doar 0,45%.

Populația aparținând grupelor de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani înregistrează o reducere semnificativă de 14,86% respectiv 24,42% în 2016 față de anul 2008.

În perioada analizată a crescut numărul și ponderea populației vârstnice astfel populația aparținând grupei de vârstă 30-64 de ani a înregistrat o ușoară creștere de 8,86%, respective 8,89% a populației cu vârsta de peste 65 de ani.

2.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)

Conform datelor statistice, în județul Mureș, ponderea populației rurale este semnificativă, populația cu vârste cuprinse între 10-24 ani care trăiește în mediul rural fiind repartizată astfel: 53,7% în 2016 pentru grupa de vârstă 10-14 ani, 55,3% pentru grupa de vârstă 15-19 ani, 52,9% pentru grupa de vârstă 20-24 ani.

2.1.4. Distribuția pe sexe

În anul 2016 structura pe sexe, pentru grupele de vârstă cuprinse în intervalul 10-14 ani, indică **la nivel județean o ușoară preponderență a persoanelor de sex masculin**, apropiată de ponderea la nivel regional și național. Pentru grupa de vârstă 15-19 ani ponderea persoanelor de sex masculin la nivel regional (51,3%) o depășește pe cea la nivel național (51,2%).

2.1.5. Structura etnică

Județul Mureș se caracterizează printr-o mare **diversitate etnică, lingvistică și religioasă**. Datele de la recensământul populației și locuințelor din 2011 arată că în județul Mureș locuiesc cele mai multe persoane aparținând minorităților etnice și religioase, comparativ cu celelalte județe ale regiunii.

În județul Mureș, aproape jumătate (49,65%) din numărul total al locuitorilor sunt de altă etnie astfel: locuitori de etnie maghiară (36,46%), locuitori de etnie germană (0,27%) și de etnie romă (8,52%).

Românii sunt majoritari (50,35%) pe ansamblul județului, dar în scădere față de media de 61,22% la nivelele regiunii Centru.

Maghiarii (28,57% din populația Regiunii Centru) se concentrează în județele Harghita, Covasna și **Mureș** - în primele două dintre acestea constituind majoritatea populației.

Romii (4,71% din populația Regiunii Centru) dețin ponderi însemnate în județele **Mureș (8,52%)** și Sibiu (4,52%). Etnia rromă este singura care a înregistrat creșteri față de recensământul anterior.

La nivelul județului Mureș ponderea românilor (14,7%) și germanilor (16%) care au absolvit învățământ superior este mai mare decât ponderea medie la nivel național (14,4%).

La nivel județean 13,5% dintre persoanele de etnie romă de 10 ani și peste sunt analfabete.

2.1.6. Mișcarea migratorie

Conform datelor furnizate de INS, numărul emigranților definitivi în 2015 este mult sub valoarea din 1990 atât la nivel național (15.235 persoane în 2015 față de 96.929 persoane în 1990), la nivel regional (1.794 persoane în 2014 față de 39.681 persoane în 1990), cât și la nivelul județului Mureș (278 persoane în 2015 față de 4.920 persoane în 1990).

Din datele furnizate de INS, numărul emigranților temporari în perioada 2012-2015 în județul Mureș este de 5.473 persoane reprezentând 2,81% din totalul persoanelor emigrate temporar la nivel național, în regiunea Centru este de 23.231 persoane reprezentând 11,93% din totalul persoanelor emigrate temporar la nivel național. Cea mai mare pondere de emigrări temporare se înregistrează pentru grupa de vârstă 25-64 ani (66,70%). Pentru această grupă de vârstă tendința fenomenului emigrației temporare este de creștere spre finalul perioadei analizate, în timp ce pentru grupele de vârstă din intervalul 0 -24 ani tendința este de scădere.

2.1.7. Nivelul de trai la nivel regional

Conform surselor INS, Baza de date TEMPO în perioada 2007-2015 *ratele deprivării materiale severe*²² sunt mai mici la nivel regional decât la nivel național. Analizând evoluția ratei deprivării la nivelul regiunii Centru se constată o scădere a acesteia în perioada 2007-2011 urmată de o creștere în anii 2012 și 2013 și iarăși o scădere în ultima perioadă a intervalului analizat (25% în 2014 și 21,9% în anul 2015).

Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPE²³) este mai mică la nivel regional decât la nivel național și are o evoluție asemănătoare ratei deprivării materiale severe (ajungând la 31,6% în anul 2015).

2.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060 – Proiectarea populației școlare

Datele extrase din prognoza demografică realizată de Institutul Național de Statistică, la nivelul întregii țări, pentru perioada 2011-2060 indică o **reducere a populației României** până în 2060 cu 7,2 milioane persoane (în variante cu migrație externă) și cu 6,9 milioane persoane (în varianta fără migrație externă). Scăderea va fi moderată până în 2030 și ușor mai accentuată spre sfârșitul perioadei de proiectare

Structura pe grupe mari de vârstă a populației va continua să se modifice, în sensul reducerii numărului și ponderii tinerilor și al creșterii numărului și ponderii populației adulte și vârstnice, continuând procesul de îmbătrânire a populației.

²²Rata deprivării materiale severe reprezintă ponderea în total populație a persoanelor în stare de deprivare materială severă, adică a persoanelor în vârstă de 18 ani și peste care, datorită lipsei resurselor financiare, nu își pot permite cel puțin patru dintre următoarele *situații*:

- achitarea la timp, fără restanțe, a unor utilități și a altor obligații curente;
- plata unei vacanțe de o săptămână pe an, departe de casă;
- consumul de carne, pui, peste (sau alt echivalent de proteină) cel puțin o dată la două zile;
- posibilitatea de a face față, cu resursele proprii, unor cheltuieli neprevăzute (echivalente cu 1/12 din valoarea pragului național de sărăcie);
- deținerea unui telefon fix sau mobil;
- deținerea unui televizor color;
- deținerea unei mașini de spălat;
- deținerea unui autoturism personal;
- asigurarea plății unei încălziri adecvate a locuinței.

²³AROPE este un indicator compozit adoptat la nivelul Uniunii Europene în cadrul Programului Europa 2020, de promovare a incluziunii sociale și reducerea a sărăciei, reprezentând ponderea în total populație a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială. Persoanele care fac obiectul indicatorului AROPE sunt cele aflate în cel puțin una din următoarele situații:

- au venituri disponibile inferioare pragului de sărăcie;
- sunt în stare de deprivare materială severă;

Proiecțiile demografice la orizontul anului 2060, la nivelul României, regiunii Centru și a județului Mureș, sunt reflectate în *tabelul 2.2.*, astfel:

Tab.2.2.

Proiectarea populației școlare din România la orizontul anului 2060		2014/2015	2030	2060	Diferență în %	
					2030 față de 2014/2015	2060 față de 2014/2015
Populația rezidentă preșcolară în vârstă de 0-2 ani	România	36.954	30.978	21.384	-16.2%	-42.1%
	Regiunea Centru	5.653	4.909	3.719	-13.2%	-34.2%
	Mureș	1.391	1.226	969	-11.9%	-30.3%
Populația rezidentă preșcolară în vârstă de 3-5 ani	România	522.254	410.297	285.283	-21.4%	-45.4%
	Regiunea Centru	69.195	56.578	42.685	-18.2%	-38.3%
	Mureș	15.608	13.171	10.440	-15.6%	-33.1%
Populația rezidentă școlară în vârstă de 6-10 ani	România	969.936	777.991	541.804	-19.8%	-44.1%
	Regiunea Centru	121.373	101.361	76.862	-16.5%	-36.7%
	Mureș	29.048	24.189	19.085	-16.7%	-34.3%
Populația rezidentă școlară în vârstă de 11-14 ani	România	772.990	654.498	450.388	-15.3%	-41.7%
	Regiunea Centru	91.945	84.166	63.496	-8.5%	-30.9%
	Mureș	22.376	19.642	15.290	-12.2%	-31.7%
Populația rezidentă școlară în vârstă de 15-18 ani	România	692.949	597.153	416.123	-13.8%	-39.9%
	Regiunea Centru	78.185	73.627	56.519	-5.8%	-27.7%
	Mureș	18.321	16.660	13.256	-9.1%	-27.6%
Populația rezidentă școlară în vârstă de 19-23 ani	România	740.469	645.923	434.581	-12.8%	-41.3%
	Regiunea Centru	76.987	74.404	55.871	-3.4%	-27.4%
	Mureș	17.211	16.279	12.469	-5.4%	-27.6%
TOTAL Populația rezidentă școlară (0-23 ani)	România	3.735.552	3.116.840	2.149.563	-16.6%	-42.5%
	Regiunea Centru	443.338	395.045	299.152	-10.9%	-32.5%
	Mureș	103.955	91.167	71.509	-12.3%	-31.2%

Sursa: Proiectarea populației școlare din România la orizontul anului 2060, INS 2016

Analiza datelor la nivelul județului Mureș (v.tab.2.2.), scoate în evidență următoarele:

Populația preșcolară în vârstă de 0-2 ani, va cunoaște o reducere semnificativă în perioada 2014-2030, de 11,9%, tendința de scădere menținându-se până în anul de analiză 2060, scăzând cu

30,3% (scăderea prognozată pentru perioada 2030-2060 fiind de 18,4%).

Aceeași tendință se observă și la populația rezidentă preșcolară în vârstă de 3-5 ani, cunoscând o reducere semnificativă, în perioada 2014-2030, de 15,6%, tendința de scădere menținându-se până în anul de analiză 2060, scăzând cu 33,1% (scăderea prognozată pentru perioada 2030-2060, fiind de 17,5%).

Populația rezidentă școlară în vârstă de 6-10 ani va cunoaște o reducere semnificativă în perioada 2014-2030, de 16,7%, tendința de scădere menținându-se până în anul de analiză 2060, scăzând cu 34,3% (scăderea prognozată pentru perioada 2030-2060 fiind de 17,6%).

Tendința de scădere se menține și la populația rezidentă școlară în vârstă de 11-14 ani, care în perioada 2014-2030, va înregistra o scădere de 12,2%, până în anul de analiză 2060, scăzând cu 31,7% (scăderea prognozată pentru perioada 2030-2060 fiind de 19,5%).

Populația rezidentă școlară în vârstă de 15-18 ani va scădea în perioada 2014-2030 cu 9,1%, tendința de scădere până în anul de analiză 2060, scăderea prognozată pentru anul 2060 fiind de 27,6% (scăderea estimate pentru perioada 2030-2060 fiind de 18,5%).

Prognoza pentru populația rezidentă școlară în vârstă de 19-23 ani, scoate în evidență o reducere 5,4% în perioada 2014-2030 și de 27,6%%, până în anul de analiză 2060, scăzând astfel cu 22,2% pentru perioada 2030-2060.

Astfel, pentru total populația rezidentă școlară în vârstă de 0-23 ani la nivelul județului Mureș, se prognozează o reducere semnificativă în perioada 2014-2030 , de 12,3%, tendința de scădere menținându-se până în anul de analiză 2060, scăzând cu 31,2% (scăderea prognozată pentru perioada 2030-2060 fiind de 18,9%).

Analiza comparativă a datelor relevă faptul că tendința județului Mureș este identică cu tendința la nivelul României și a regiunii Centru și anume structura pe grupe mari de vârstă a populației va continua să se modifice, în sensul reducerii numărului și ponderii tinerilor și al creșterii numărului și ponderii populației adulte și vârstnice, continuând procesul de îmbătrânire a populației. Cele mai afectate categorii de vârstă privind reducerea prognozată la nivelul județului Mureș, fiind următoarele:

- 6 – 10 ani cu 34,3%;
- 3 – 5 ani cu 33,1%.

Astfel, toate nivelurile de învățământ vor fi afectate de scăderea populației.

2.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru ÎPT

- a) **Declinul demografic general** va continua, în mod accentuat pentru populația tânără. De aici,
 - **Nevoia unei gestiuni eficiente, previzionale, a dezvoltării resurselor umane**, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman.
- b) Reducerea naturală prognozată a populației tinere va fi agravată de **migrația externă**. Apare pericolul unui deficit de forță de muncă tânără înalt calificată (IT, științe și tehnologie, medicină, etc.) precum și de tineri lucrători cu diverse calificări căutate pe piața europeană a muncii (construcții, asistență socială și medicală, etc.).

Se desprinde nevoia de:

 - **Creștere a nivelului de calificare** și a motivării forței de muncă tinere de a participa la forța de muncă regională.
 - **Racordare realistă la piața europeană a muncii** a activităților de informare, orientare și consiliere

- c) Se prognozează **reduceri semnificative ale populației preșcolare la nivelul județului Mureș (față de 2011)**, după cum urmează:
- 0 - 2 ani: reducere cu 11,9% până în 2030 și cu 30,3% până în 2060.
 - 3 – 5 ani: reducere cu 15,6% până în 2030 și cu 33,1% până în 2060.
- d) Aceeași tendință se anticipează și pentru populația școlară din grupele:
- **6-10 ani**: reducere cu 16,7 % până în 2030, respectiv cu 34,3% până în 2060.
 - **11 -14 ani**: reducere cu 12,2% până în 2030, respectiv cu 31,7% până în 2060

În cifre absolute, în intervalul de timp 2011-2030 **scăderea de efective** în grupa de vârstă **15-23 ani** ar fi de **cca. 32.939 persoane**, ceea ce, ar conduce la **dispariția la nivel național în învățământul liceal, profesional și universitar a unui număr însemnat de unități de învățământ liceal, profesional și universitar.**

Deși se prognozează o reducere numerică a populației adulte 15-64 ani, trebuie avute în vedere nevoile acestora de formare continuă - *oportunitate în atenția școlilor interesate de compensarea pierderilor de populație școlară !*

Față de aceste constatări, se recomandă:

➤ **Măsuri la nivelul rețelei școlare:**

❖ **Optimizarea alocării resurselor**, prin:

- concentrarea pregătirii în școli viabile, în paralel cu
- rezolvarea problemelor de acces

❖ **Colaborarea școlilor în rețea** sau chiar formarea unor consorții de școli, care împreună să realizeze:

- o ofertă cuprinzătoare și diversificată;
- eliminarea paralelismelor nejustificate;
- colaborare pentru acoperire teritorială optimă;
- diversificarea grupurilor țintă (programe pentru adulți).

➤ **Implicarea activă a școlilor ca furnizori de programe de formare pentru adulți**

- e) Fenomenul de **îmbătrânire demografică** (creșterea populației în vârstă de peste 65 de ani față de 2011 cu 13,1 % până în 2020 și cu 6,5% până în 2060 conduce la:

- Nevoi sporite de personal calificat - asistență socială și medicală
- Nevoi educaționale specifice (educație non-formală)

- f) **Populația rurală.** Deși gradul de urbanizare al regiunii este mai ridicat decât media națională, ponderea populației rurale este semnificativă în Harghita, Covasna, Mureș.

Structura pe grupe de vârstă indică **tendința tinerilor de a părăsi ruralul**. Față de aceste constatări, sistemul de educație și formare profesională este chemat să contribuie prin măsuri specifice vizând:

- Asigurarea accesului la educație în condiții de calitate și varietate de opțiuni;
- Ofertă de pregătire adecvată, în sprijinul diversificării și creșterii competitivității economiei rurale;
- Educație în sprijinul conservării și valorizării patrimoniului cultural specific și resurselor naturale din mediul rural;
- Îmbunătățirea condițiilor de studiu în mediul rural;

- g) **Diversitatea etnică** caracteristică regiunii, implică:

- Educație multiculturală;
- Soluții pentru asigurarea accesului egal la educație și a varietății opțiunilor (având în vedere dificultățile de constituire a claselor pentru minoritățile cu număr mic de elevi dintr-o zonă)
- Programe de sprijin pentru grupurile etnice dezavantajate (conform recensământului din 2011, 17,9% din populația romă a țării se înregistrează în regiunea Centru).

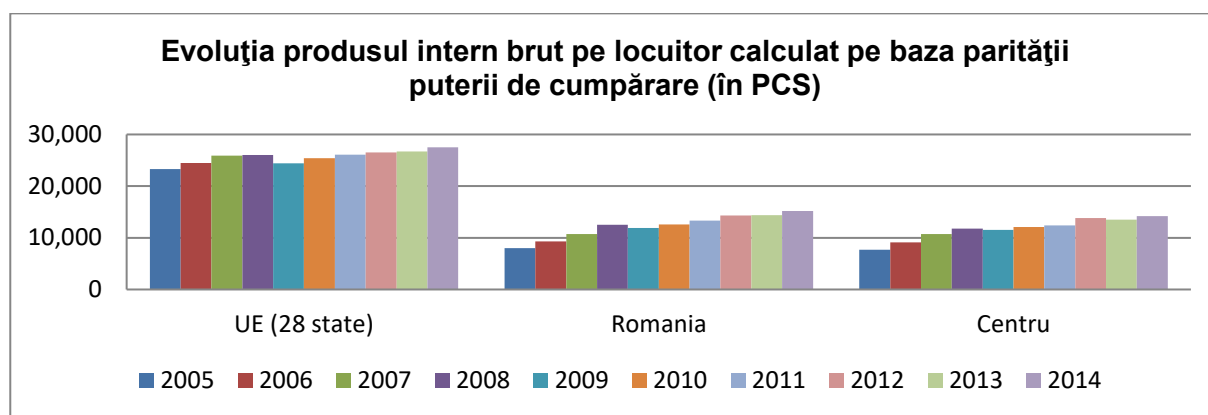
3. Profilul economic județean

3.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici.

3.1.1. Produsul intern brut (PIB) și valoarea adăugată brută (VAB)

Valoarea PIB/locuitor – indicator sintetic pentru aprecierea gradului de dezvoltare - plasează Regiunea Centru pe locul 3, după regiunile București-Ilfov și Vest, dar sub nivelul național.

Calculat pe baza parității puterii de cumpărare (în PCS), PIB/locuitor la nivel regional reprezenta în 2014 51,6% din media europeană (UE-27=100). Analizând ritmurile susținute de creștere a PIB din ultimii ani se constată o tendință de micșorare progresivă în timp a decalajului față de media europeană .

Urmărind evoluția PIB/locuitor la prețuri curente se constată că în județul Mureș, acesta înregistrează o creștere în perioada 2005 –2008, urmată de o scădere bruscă în 2009 pe fondul crizei financiare. În perioada 2010-2014 valoarea PIB/ locuitor înregistrează o evoluție crescătoare. **În județul Mureș, nivelul maxim al PIB/locuitor s-a înregistrat în anul 2008, urmând tendința atât la nivel regional, cât și național.** (v.tab.3.1)

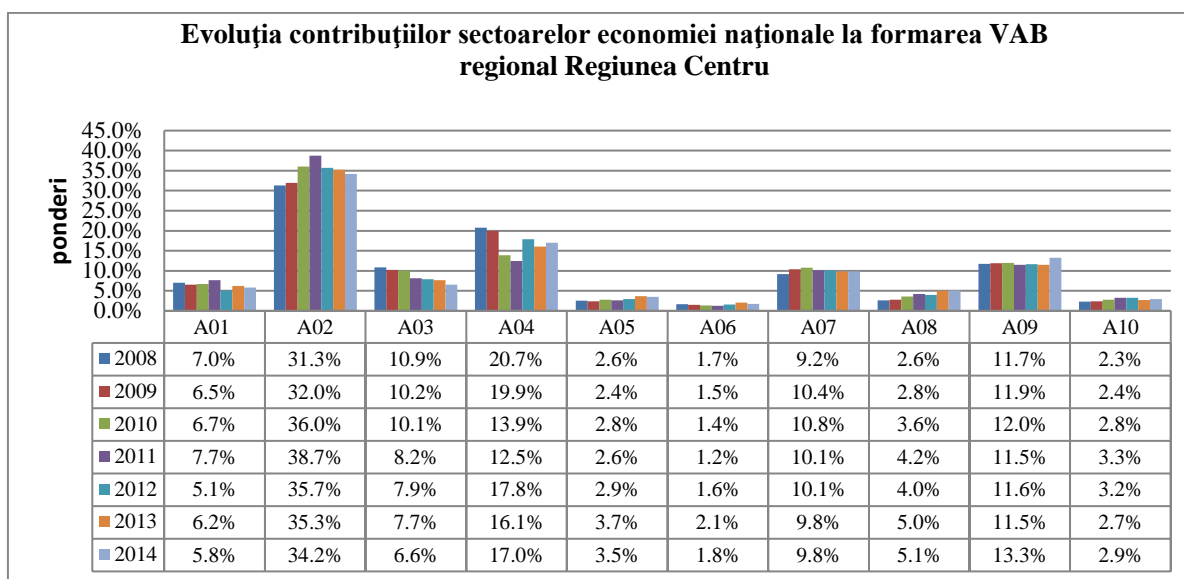
În ceea ce privește evoluția indicelui de disparitate a PIB/loc. la prețuri curente, județul Mureș se află, în tot intervalul de analiză, 2005-2011, sub valorile înregistrate la nivel regional. (v.tab.3.1)

Tab.3.1

	Evoluția PIB/loc. la prețuri curente			Evoluția indicelui de disparitate a PIB/loc. la prețuri curente			PIB/loc. calculat pe baza parității puterii de cumpărare (în PCS)		
	România	Centru	Mureș	România	Centru	Mureș	România	Centru	Mureș
2005	3.800	3.600	3.300	100%	94,7%	91,7%	8.300	8.000	7.000
2006	4.600	4.600	4.000	100%	100%	90,9%	9.700	9.500	8.000
2007	6.000	6.000	5.000	100%	100%	86,2%	11.100	11.000	8.900
2008	6.900	6.500	5.300	100%	94,2%	85,5%	12.900	12.200	9.500
2009	5.900	5.700	4.400	100%	96,6%	83,0%	12.200	11.800	8.800
2010	6.300	6.000	4.400	100%	95,2%	78,6%	13.100	12.500	9.000
2011	6.600	6.100	4.600	100%	92,4%	79,3%	13.600	12.700	9.100
2012	6.700	6.400	...	100%	95,5%	...	14.300	13.800	...
2013	7.200	6.800	...	100%	94,4%	...	14.600	13.700	...
2014	7.600	7.000	...	100%	92,1%	...	15.300	14.100	...
2015	8.100	7.400	...	100%	91,4%	...	16.500	15.100	...

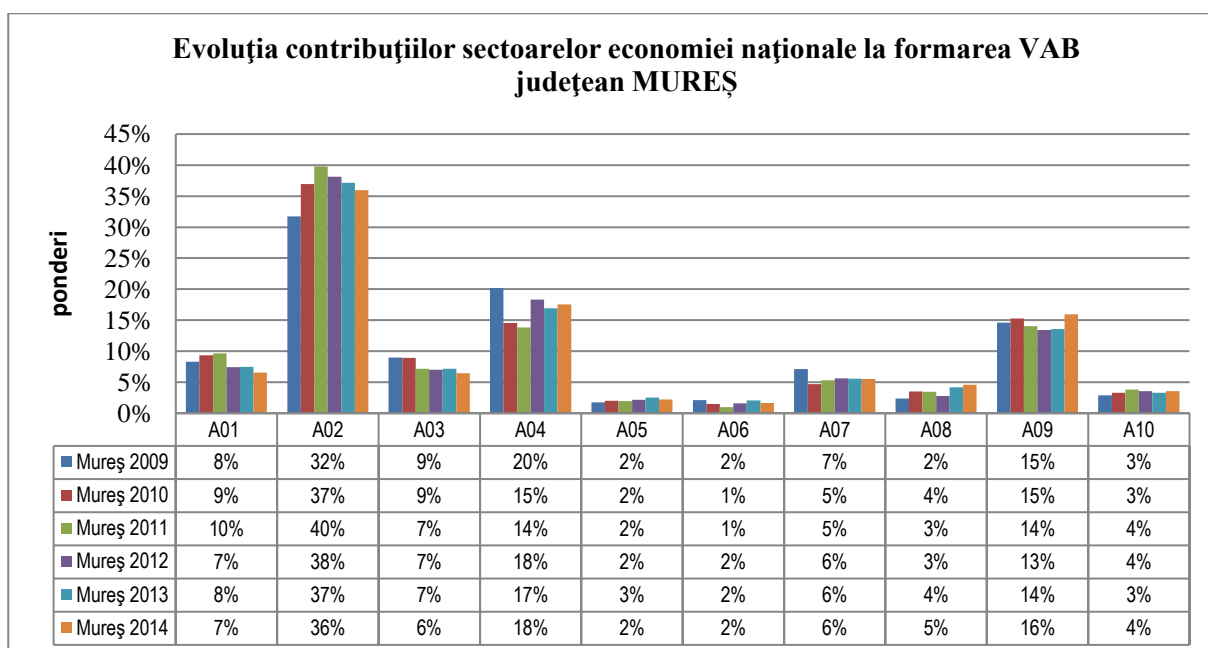
Sursa: Eurostat

Evoluția valorii adăugate brute (VAB) la nivel regional pe ramuri de activitate în perioada 2008-2014 evidențiază o tendință de creștere a ponderii VAB pentru unele sectoare ale economiei (industrie, inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare și activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport) în paralel cu scăderea pentru alte sectoare (agricultură, vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură, construcții, comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare, administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială).

Sursa: INS, Conturi Naționale Regionale

Comparativ cu structura VAB la nivel național în 2014, Regiunea Centru se remarcă prin **ponderea mare a industriei** (cu 6,7 puncte procentuale peste media națională).

În 2015, contribuția județului Mureș la formarea VAB al Regiunii Centru era de 19,72%.

Tab.3.2

Structura Valorii Adăugate Brute (VAB), pe activități ale economiei naționale, în anul 2015 - comparativ pe România, Regiunea Centru și județul Mureș - (%) -			
	RO	Centru	MS
Agricultură, vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură	5.3	5.8	7.0
Industrie, inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor	28.6	34.2	36.0
Construcții	7.0	6.6	6.0
Servicii, din care:	59.1	53.4	51.0
- Comerț cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare	16.9	17.0	17.0
- Informații și comunicații	5.5	3.5	2.0
- Intermedieri financiare și asigurări	4.1	1.8	2.0
- Tranzacții imobiliare	9.2	9.8	5.0
- Activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport	7.2	5.1	5.0
- Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială	13.1	13.3	16.0
- Activ.culturale și spectacole; reparații prod. de uz casnic și alte serv.	3.1	2.9	4.0
TOTAL	100.0	100.0	100

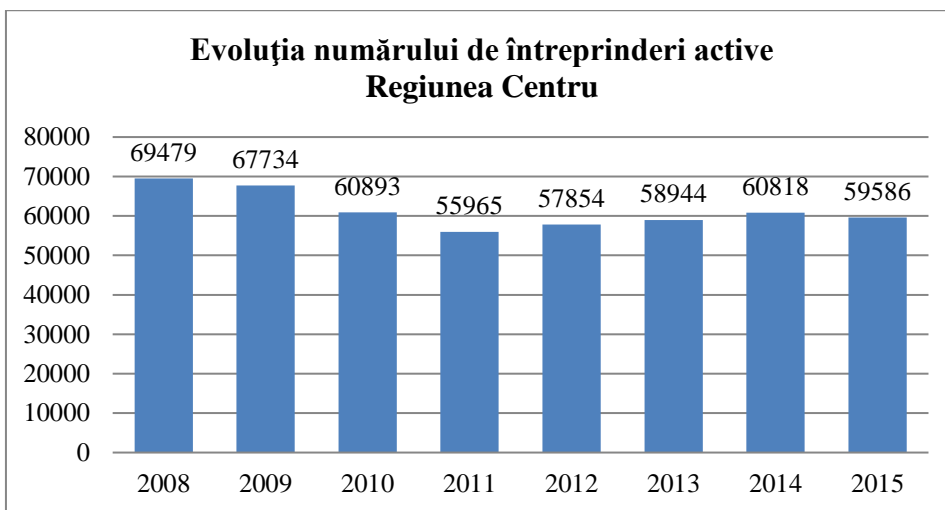
Sursa: INS, Conturi Naționale Regionale

Comparația între județul Mureș, regiunea Centru și România, a structurii VAB în 2015 scoate în evidență următoarele aspecte relevante:

- În județul Mureș s-au obținut ponderi peste media regională și națională a VAB în industrie inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor (36%) și în agricultură , vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură (7%)
- S-au înregistrat ponderi sub media regională și națională a VAB în construcții (6%) și în servicii(51%).
- în categoria serviciilor s-au detașat cele din administrația publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială (16%) obținând o creștere de 2,9% față de ponderea națională și 2,7% față de cea regională.

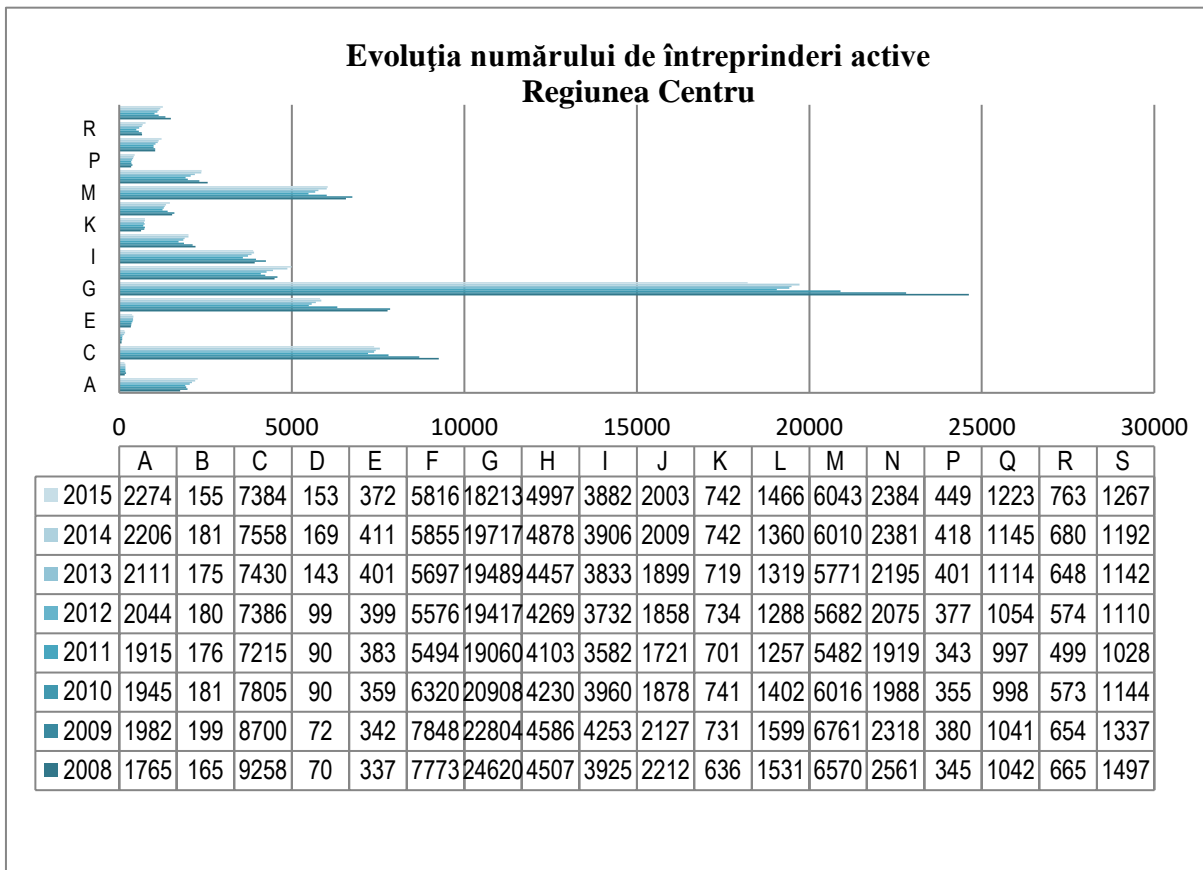
3.1.2. Dinamica generală a firmelor din județ - unități locale active

În Regiunea Centru, la sfârșitul anului 2015 erau înregistrate un număr de 59.586 firme ca unități locale active în agricultură, vânătoare și servicii anexe, industrie, comerț și alte servicii, din care **firmele înregistrate în județul Mureș fiind în număr de 12.486**. În Regiunea Centru, la sfârșitul anului 2015, s-au înregistrat un număr total de 7.999 angajați (în creștere cu 1026 de persoane față de 2008), iar **în județul Mureș s-au înregistrat un număr de 1.791 angajați, creșterea înregistrată în județul Mureș, față de anul 2008 fiind de 432 de angajați**. *Notă: din totalul angajaților este exclus personalul angajat în agricultură, vânătoare și servicii anexe.*

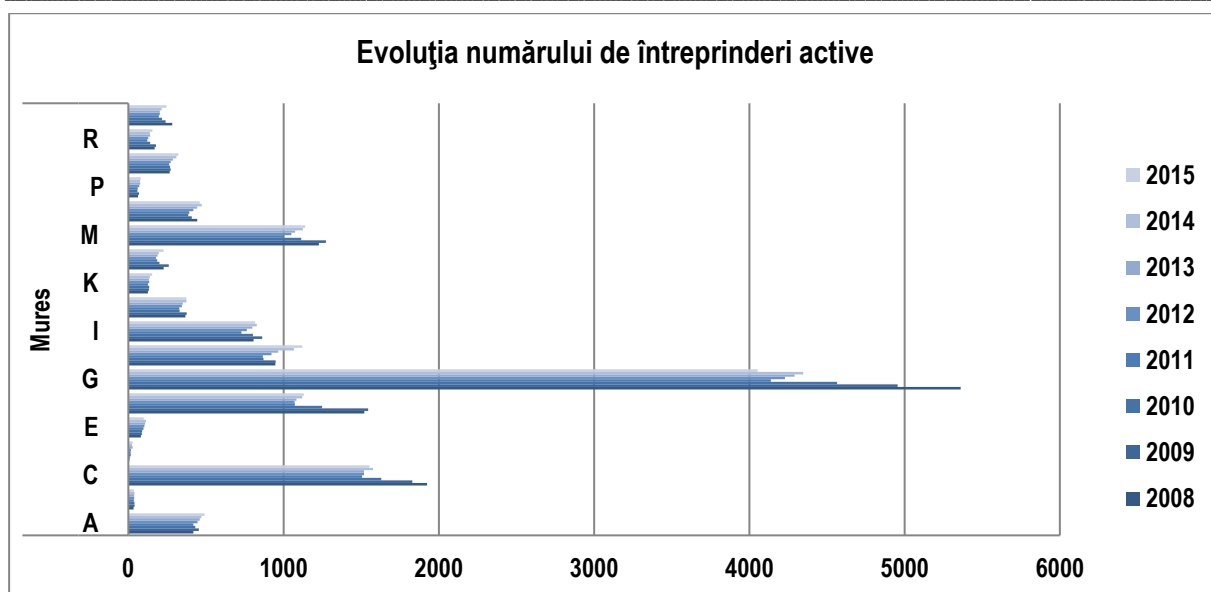
Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Evoluția numărului de întreprinderi active din Regiunea Centru este reflectată în diagrama de mai jos:

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Diagrama de mai jos scoate în evidență evoluția numărului de întreprinderi active din județul Mureş:

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

La nivelul Regiunii Centru, pentru perioada 2008 – 2015, datele statistice pun în evidență o dinamică mai accentuată a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), decât a întreprinderilor mari, după cum urmează: în anul 2008 s-au înregistrat un număr de 69.479 de IMM - uri, din care microîntreprinderi 60.843, întreprinderi mici 6.847, întreprinderi medii 1.523. În anul 2015, IMM – urile înregistrate au fost de 59.586, din care: microîntreprinderi 52.040, întreprinderi mici 6.155 și întreprinderi medii 1.168. Se remarcă astfel o scădere cu 9.893 de firme, din care 9.850 IMM - uri. În ceea ce privește întreprinderile mari, acestea au înregistrat o scădere de 43 de întreprinderi în anul 2015 față de anul 2008.

La nivelul județului Mureș, se menține aceeași tendință de scădere a numărului de întreprinderi active, ca și la nivelul Regiunii Centru, situația prezentându-se în felul următor: din cele 14.273 de întreprinderi înregistrate în anul 2008, 12.576 au fost microîntreprinderi, 1.366 – întreprinderi mici, 289 – întreprinderi medii și 51 întreprinderi mari. În anul 2015, au fost înregistrate 12.486 de întreprinderi, din care: 10.940 - microîntreprinderi, 1.262 – întreprinderi mici, 239 – întreprinderi medii și 45 întreprinderi mari. Rezultă așadar o scădere de 1.787 de întreprinderi, reprezentând o reducere a numărului de întreprinderi totale cu 12,52%, scăderea cea mai accentuată înregistrându-se la categoria IMM și anume 12, 54%.

3.1.3. Dinamica generală a firmelor din județ - investiții

Investițiile brute din bunuri corporale din unitățile locale active din industrie, construcții, și servicii

Investițiile brute realizate în Regiunea Centru în anul 2012 au reprezentat 8,3 % din totalul la nivel național, ocupând poziția a 4 a după regiunile București - Ilfov, Sud - Muntenia și Sud - Vest Oltenia.

La nivelul județului Mureș, în intervalul de analiză 2008-2015, situația investițiilor brute în bunuri corporale din unitățile locale pe activități ale economiei naționale, este reflectată în tabelul de mai jos:

Tab.3.3.
- Mioane lei -

SITUAȚIA INVESTIȚIILOR BRUTE ÎN BUNURI CORPORALE DIN UNITĂȚILE LOCALE PE ACTIVITĂȚI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE LA NIVELUL JUDEȚULUI MUREȘ								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
B Industria extractivă	375	299	383	15.015	29	1.395	463	341
C Industria prelucrătoare	603	386	412	698	821	643	1.139	1.054
D Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	210	237	300	453	573	293	2.324	441
E Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	69	45	40	81	66	60	145	222
F Construcții	206	98	76	88	120	65	93	209
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	430	217	190	235	237	211	245	236
H Transport și depozitare	158	120	96	1197	93	84	89	128
I Hoteluri și restaurante	164	59	53	52	47	53	70	38
J Informații și comunicații	25	20	23	17	12	22	15	18
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	93	61	53	94	104	87	105	248
P Învățământ	2	1	1	1	1	1	1	1
Q Sănătate și asistență socială	13	43	29	15	48	11	14	22
S Alte activități de servicii	15	7	6	7	6	5	6	11
T O T A L INDUSTRIE, CONSTRUCȚII, COMERȚ ȘI ALTE SERVICII	2.363	1.593	1.662	17.953	2.157	2.929	4.710	2.969

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

La nivelul județului Mureș, în perioadele 2008 – 2010, 2012, 2015, cele mai mari investiții brute precum și cea mai mare dinamică s-au înregistrat în industria prelucrătoare, urmată de industria extractivă; în anul 2011 industria extractivă a înregistrat investițiile cele mai importante. Investițiile în învățământ au fost cele mai scăzute – *v.tab. 3.3.*

Investițiile nete din unitățile locative din industrie, construcții și servicii

Investițiile nete realizate în Regiunea centru în anul 2012 au reprezentat 8,5% din totalul la nivel național, ocupând poziția a 4 a după regiunile București - Ilfov, Sud – Muntenia și Nord – Vest.

La nivelul județului Mureș, cele mai mari investiții nete în perioada 2008 – 2015, s-au înregistrat în industria prelucrătoare, cu excepția anului 2010, an în care industria extractivă a fost pe poziția întâi – *v.tab. 3.4.*

Tab.3.4

Milioane lei -

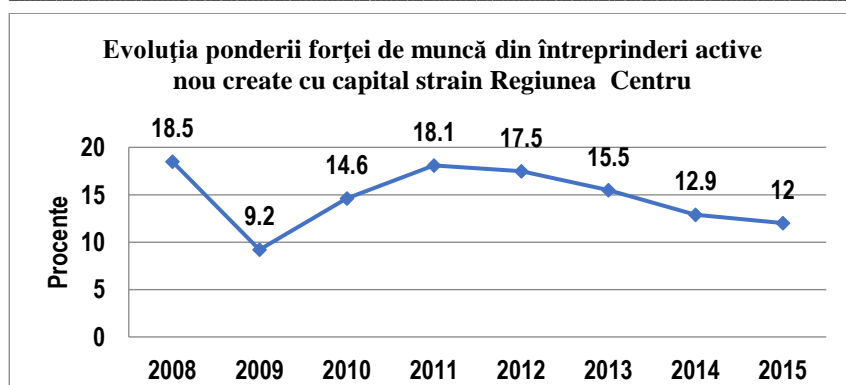
SITUAȚIA INVESTIȚIILOR NETE ÎN BUNURI CORPORALE DIN UNITĂȚILE LOCALE PE ACTIVITĂȚI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE LA NIVELUL JUDEȚULUI MUREȘ								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
B Industria extractivă	360	262	335	210	13	312	368	304
C Industria prelucrătoare	374	263	215	239	585	410	784	780
D Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	207	209	254	349	247	279	219	307
E Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	61	21	29	12	12	26	69	204
F Construcții	125	57	35	44	93	48	45	159
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	240	135	100	113	143	131	138	147
H Transport și depozitare	129	97	84	81	71	66	61	105
I Hoteluri și restaurante	97	45	15	24	23	45	54	24
J Informații și comunicații	16	16	12	10	9	17	11	15
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	62	36	29	52	66	79	59	194
P Învățământ	2	1	1	1	0	1	1	1
Q Sănătate și asistență socială	11	19	24	12	34	8	8	20
S Alte activități de servicii	13	6	5	4	4	4	4	7
T O T A L INDUSTRIE, CONSTRUCȚII, COMERȚ ȘI ALTE SERVICII	1.697	1.167	1.138	1.151	1.300	1.424	1.819	2.267

Sursa: INS, Baza de date TEMPO Online

Ponderea forței de muncă din întreprinderi active, nou create cu capital străin

Ponderea forței de muncă din întreprinderi active, nou create cu capital străin din regiunea Centru reprezenta 12% în 2015, ocupând poziția a 5-a după regiunile București-Ilfov, Sud-Vest Oltenia, Vest și Sud-Est.

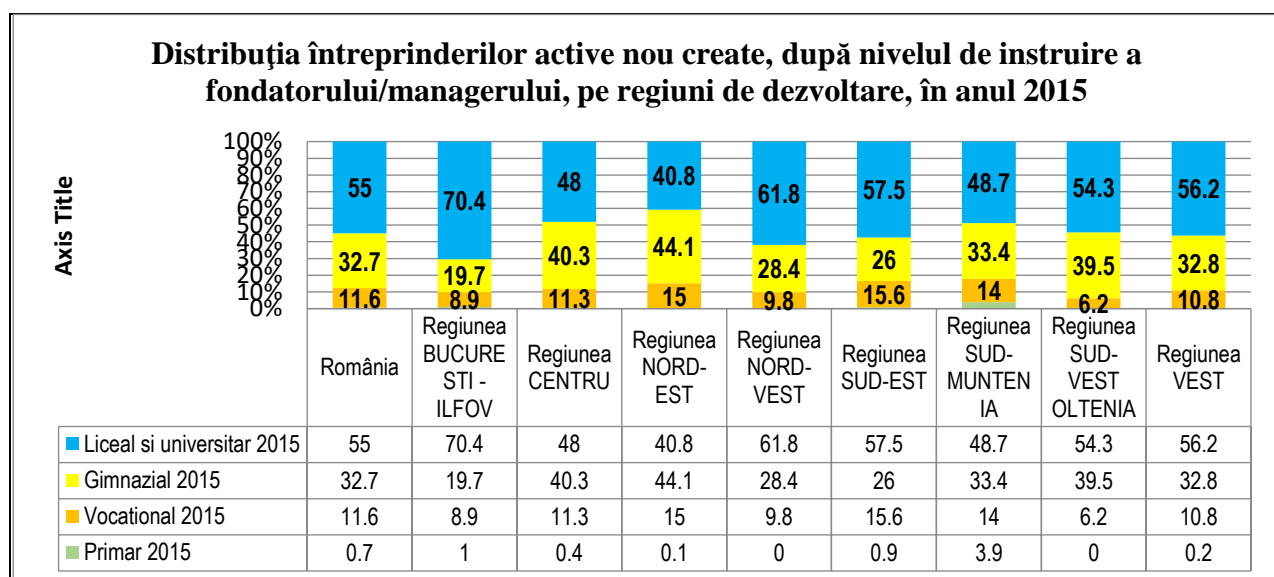
În perioada 2008-2015 evoluția ponderii forței de muncă din întreprinderile nou create cu capital străin din regiunea Centru este oscilantă, înregistrând o scădere bruscă în 2009, pe fondul crizei financiare (de la 18,5% la 9,2%), urmată de creștere până în 2011. În ultima parte a intervalului ponderea forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin înregistrează o nouă scădere ajungând în 2015 la 12%.

Sursa: INS Baza de date TEMPO On line - Demografia întreprinderilor - INT 111P

Nivelul de instruire al fondatorului/managerului întreprinderilor active nou create

La nivelul regiunii Centru, în anul 2015, 48% dintre fondatorii/managerii întreprinderilor active nou create sunt absolvenți ai învățământului liceal sau superior (a 7 - a poziție după regiunile București – Ilfov, Nord - Vest, Sud – Est, Vest, Sud – Vest Oltenia și Sud -Vest Muntenia).

Sursa: INS Baza de date TEMPO On line - Demografia întreprinderilor - INT 111V

Distribuția întreprinderilor active nou create, după categoria socio-profesională anterioară a fondatorului/managerului, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2015

În anul 2015, 40,6% dintre fondatorii/managerii întreprinderilor active nou create au executat anterior munci necalificate, doar 3,1% dintre acești având anterior funcții de conducere. Puțin peste jumătate dintre fondatorii/ managerii întreprinderilor active nou create au exercitat munci calificate sau au avut profesii tehnice .

Situația întreprinderilor nou create la un an de la înființare

Conform datelor furnizate de INS, la un an de la înființare, ponderea întreprinderilor nou create active a înregistrat o evoluție crescătoare, de la 57,1% în 2008 la 71,2% în 2015.

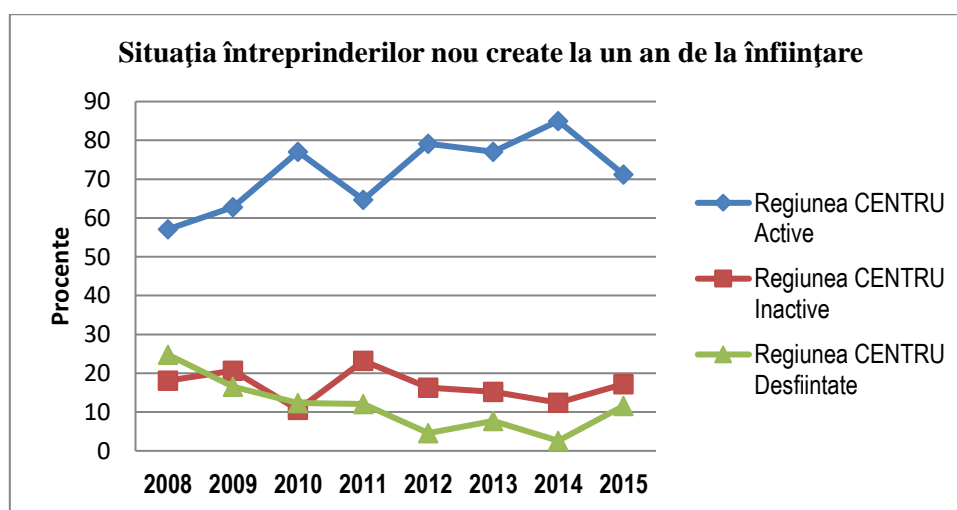
În paralel se înregistrează o evoluție descrescătoare în perioada analizată pentru întreprinderile inactive (de la 18,1% în 2008 la 17,2% în 2015) și pentru cele desființate (de la 24,8% în 2008 la 6,2% în 2015) – v. tab.3.5.

Tab.3.5.

Situția întreprinderilor nou create la un an de la înființare, pe regiunea de dezvoltare Centru și național - UM: Procente (%) -									
REGIUNI DE DEZVOLTARE	STAREA ÎNTRINDERILOR	ANI							
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Regiunea CENTRU	Active	57.1	62.8	77.1	64.7	79.1	77.1	85	71.2
	Inactive	18.1	20.7	10.6	23.2	16.3	15.2	12.4	17.2
	Desființate	24.8	16.5	12.3	12.1	4.6	7.7	2.6	11.6
ROMÂNIA	Active	51.7	62.2	68	63.4	75.9	74.1	81.1	77.8
	Inactive	20.4	20.8	22.2	27.5	18.5	15.8	13	16
	Desființate	27.9	17	9.8	9.1	5.6	10.1	5.9	6.2

Sursa: INS. Baza de date TEMPO On line - Demografia întreprinderilor - INT 111Y

Reprezentând grafic, situația întreprinderilor nou create la un an de la înființare, pe regiunea de dezvoltare Centru și național va avea următoarea formă:

3.2. Proiecția principalilor indicatori economici

Datele prognozate privind evoluția PIB indică la nivelul regiunii Centru o creștere în 2020 cu 34.130 milioane lei față de 2015 (43,6%), mai mare decât creșterea medie la nivel național (42,5%). **La nivelul județului Mureș prognoza pentru evoluția PIB scoate în evidență o creștere cu 42.5% în anul 2020 față de anul 2015, mai mică decât creșterea la nivelul regiunii Centru și similar cu creșterea la nivel național** – v. tab.3.6.

Tab.3.6

Valoarea produsului intern brut, pe județul Mureș, regiunea Centru și național - milioane lei, preturi curente -						
INDICATORI	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total economie	711.103	761.474	816.544	879.462	946.740	1.014.013
Centru	78.263	83.958	89.858	96.966	104.634	112.393
Mureș	15.570	16.586	17.760	19.142	20.665	22.198
PRODUS INTERN BRUT – modificări procentuale față de anul anterior						
Total economie	3.9	4.8	5.2	5.5	5.7	5.7
CENTRU	4.4	5.0	5.0	5.7	5.9	6.0
din care valoarea adăugată brută din:						
Industrie						
Total economie	5.4	1.8	6.0	5.7	5.4	4.6
CENTRU	7.3	3.8	5.7	5.7	5.3	4.6
Agricultură, silvicultură, piscicultură						
Total economie	-11.8	0.0	1.9	1.9	1.9	0.9
CENTRU	-10.9	-0.4	1.9	1.9	1.9	0.8
Construcții						
Total economie	6.8	1.8	5.0	7.0	7.2	7.7
CENTRU	6.6	2.0	4.9	6.8	7.0	7.7
Servicii						
Total economie	3.7	7.0	5.3	5.7	6.1	6.4
CENTRU	3.4	6.8	5.0	6.2	6.8	7.2

Sursa: INS - Comisia națională de prognoză – 2017

Creșterea VAB în perioada 2015 – 2020 se va înregistra toate sectoarele de activitate, cu excepția industriei, agriculturii, silviculturii și pisciculturii. Cea mai mare creștere a VAB se profilează în servicii (3,8% în 2020 față de 2015) urmată de construcții (1,1% în 2020 față de 2015).

Indicii de disparitate calculați conform metodologiei Institutului Național de Statistică, prin raportarea nivelului regional la nivelul național, au pentru PIB valori apropiate în perioada 2015-2020, în ușoară scădere spre finalul intervalului (de la 93% în 2015 la 92,8% în 2020) – v. tab.3.7.

Tab.3.7

Produsul intern brut pe locuitor - Indici de disparitate* - % -						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CENTRU	93	92.9	92.5	92.5	92.6	92.8

Sursa: INS- Comisia națională de prognoză – 2017, calculați conform metodologiei INS, prin raportarea nivelului regional la nivelul național.

Numărul mediu de salariați 2015-2020

Se prognozează că numărul mediu de salariați va crește în regiunea Centru cu 127,9 mii persoane (21,6%) în 2020 față de 2015, depășind creșterea medie la nivel național (21,43%). **În județul Mureș creșterea prognozată este de 21,2 mii persoane, respectiv 17,36%, ceea ce situează județul Mureș sub creșterea medie atât națională cât și la nivelul Regiunii Centru – v. tab. 3.8.**

Tab.3.8

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Numărul mediu de salariați - mii persoane						
Total economie	4.611.4	4.750	4.954	5.160	5.380	5.600
CENTRU	590.1	612	637	663	690	718
Mures	122.0	126.0	129.9	133.8	138.4	143.2
Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Numărul mediu de salariați - %						
Total economie	2.3	3.0	4.3	4.2	4.3	4.1
CENTRU	1.8	3.6	4.1	4.0	4.2	4.0

Sursa: Anul 2015 - Institutul Național de Statistică

Câștigul salarial mediu brut lunar

La nivelul regiunii Centru, se prognozează o creștere a salariului brut lunar cu 1.277 lei/salariat (55,7%) în 2020 față de 2015 pondere apropiată de media națională (38,1%) - v. tab. 3.9. **Județul Mureș are o creștere prognozată de 57,2%, ceea ce plasează județul peste creșterea la nivelul regiunii Centru.**

Tab.3.9

Câștigul salarial mediu brut lunar - lei/salariat -						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total economie	2.555	2.815	3.131	3.418	3.702	3.977
CENTRU	2.290	2.534	2.829	3.084	3.327	3.567
Mureș	2.250	2.492	2.829	3.044	3.287	3.538
Câștigul salarial mediu net lunar - lei/salariat -						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total economie	1.859	2.047	2.274	2.476	2.674	2.864
CENTRU	1.661	1.838	2.052	2.237	2.413	2.587
Mureș	1.630	1.806	2.050	2.205	2.381	2.563
Câștigul salarial mediu net lunar - %						
CENTRU	89.3	89.8	90.2	90.3	90.2	90.3

Sursa: Anul 2015 - Institutul Național de Statistică

Câștigul salarial mediu net lunar

Pentru județul Mureș se prognozează o creștere a salariului net lunar cu 57,2% (933 lei/ salariat) în 2020 față de 2015 pondere u;or mai mare decât media regională (55,7%) și națională (54,06%) – v. tab. 3.9.

Somerii înregistrați la sfârșitul anului

Datele prognozate privind evoluția numărului șomerilor înregistrați la sfârșitul anului indică la nivelul regiunii Centru o reducere ca pondere în 2020 cu 32,2% (16,2 mii persoane), apropiată de ponderea medie la nivel național (28,4%). – v. tab.3.10.

Tab.3.10

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Șomeri înregistrați, la sfârșitul anului - mii persoane						
Total economie	436.2	429	387	359	341	312
CENTRU	50.2	50	46	43	41	34
Rata șomajului înregistrat - %						
Total economie	5.0	4.8	4.3	4.0	3.7	3.4
CENTRU	4.7	4.4	4.2	4.0	3.8	3.6
Mureș	4.8	4.6	4.3	4.3	4.2	4.1

Sursa: INS - Comisia națională de prognoză – mai 2016

Rata șomajului înregistrat în regiunea Centru, se preconizează că va avea o tendință de scădere cu 1,1 puncte procentuale în 2020 față de 2015, iar la nivel național scăderea va fi de 1,6 puncte procentuale.

În județul Mureș, rata șomajului se estimează ca va fi cu 0,7 puncte procentuale mai mică în 2020 față de 2015, însă ca și pondere a șomajului înregistrat, județul se află peste nivelul înregistrat atât la nivel regional, cât și național. v. tab.3.10.

3.3. Alte informații și informații parțiale**3.3.1. Cercetarea – dezvoltarea**

Unul dintre factorii ce potențează competitivitatea este dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare. Din păcate, legăturile sectorului de cercetare-dezvoltare cu mediul economic sunt insuficient dezvoltate comparativ cu potențialul și nevoile de dezvoltare economică a județului. În viitor, odată cu dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, a clusterelor industriale și a clusterelor bazate pe cercetare, este necesară accelerarea procesului de transfer tehnologic.

Tab.3.11

Numărul salariaților din activitățile de cercetare-dezvoltare							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea Centru	2.419	2.865	2.641	2.897	3.732	3.113	3.526
Alba	95	129	259	266	244	243	276
Brașov	948	1575	1.378	1.545	1.962	1.799	2.259
Covasna	68	63	34	37	32	42	47
Harghita	3	2	42	29	29	28	19
Mureș	667	449	446	480	497	410	375
Sibiu	638	647	482	540	968	591	550

Sursa: Institutul Național de Statistică

În județul Mureș, numărul salariaților care lucrează în activitatea de cercetare a scăzut cu 292 de persoane (43,77%), în perioada 2005 – 2011. La nivelul Regiunii Centru în anul 2011 față de acum 7 ani (2005), ponderea salariaților din activitatea de cercetare a crescut aproape cu jumătate (45,8%), la nivel de județ cele mai mari creșteri fiind în județele Harghita (de peste 5 ori), Alba (aproape de 2 ori) și Brașov (aproape 1,5 ori), la polul opus, cu scăderi destul de mari fiind Mureș (cu aproape jumătate) și Covasna (cu aproape o treime). - v. tab. 3.11.

Tab. 3.12

Numărul de cercetători							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea Centru	1.807	2.280	2.257	2.504	2.823	2.842	2.027
Alba	52	50	212	224	211	230	245
Brașov	734	1.339	1.231	1.378	1.293	1.694	1.143
Covasna	24	25	6	7	17	18	23
Harghita	1	1	16	15	16	16	2
Mureș	439	373	351	376	387	320	258
Sibiu	557	492	441	504	899	564	356

Sursa: Institutul Național de Statistică

Și în ceea ce privește numărul de cercetători, județul Mureș se află în partea de jos a clasamentului din Regiunea Centru, în perioada 2005 – 2011, înregistrându-se o scădere cu 41,2%. - v.tab. 3.12.

Tab.3.13

Totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare							
- Mii lei (RON) -							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea Centru	53.172	60.920	74.256	80.256	170.057	110.482	123.901
Alba	1.986	1.928	3.801	3.948	3.161	2.141	13.347
Brașov	25.455	25.558	48.653	46.514	69.797	64.242	71.955
Covasna	3.628	4.519	2.398	2.756	3.434	3.345	3.696
Harghita	146	168	392	1.421	785	1.084	399
Mureș	10.587	12.639	12.635	11.219	14.692	17.471	13.973
Sibiu	11.370	16.108	6.377	14.398	78.188	22.200	20.531

Sursa: Institutul Național de Statistică

În **județul Mureș**, indicatorii pentru activitatea de *cercetare-dezvoltare* au înregistrat niveluri aleatorii - v. tab. 3.13. Astfel, în intervalul 2005 – 2007, nivelul cheltuielilor de cercetare – dezvoltare au crescut ușor, ca să scadă brusc în anul 2008. Din anul 2009 au început să crească, din nou, atingând cel mai înalt nivel în anul 2010 (17.471 mii lei), după care în anul 2011 au ajuns la 13.973 mii lei. *Astfel că, pe întreg intervalul de analiză, cheltuielile de cercetare – dezvoltare au crescut cu doar 31,98%.*

Cercetarea din România este extrem de centralizată. La nivel regional, cheltuielile de *cercetare-dezvoltare sunt* concentrate în județele Brașov, Sibiu, **Mureș** și Alba, care însumează cca. 92% din numărul de cercetători, respectiv cca. 96% din totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare la nivel regional – situație care trimite la cerințele de asumare a unui rol sporit din perspectiva nevoilor de dezvoltare regională. **Sursa: INS, Anuarul statistic.**

3.3.2. Industria

Județul Mureș se înscrie cu o importantă pondere în producția industrială națională (în ansamblu locul 8 pe țară (din 41 de județe).

În prezent **pilonii principali ai industriei județului Mureș** sunt industria energetică, industria chimică și farmaceutică, industria alimentară, industria mobilei.

În ultimii ani, o serie de firme multinaționale și-au deschis filiale locale și au realizat un volum semnificativ de investiții, contribuind astfel la revigorarea industriei județului. Domeniile spre care s-a îndreptat majoritatea investițiilor străine sunt industria auto și a componentelor auto, componente electrice și electrotehnice, industria ușoară.

Industria se caracterizează printr-o varietate mare a ramurilor producătoare, cu specializări de importanță națională. **Principalele ramuri industriale sunt:**

- industria extractivă a gazului metan,
- industria de exploatare și prelucrare a lemnului,
- producția de mobilier și instrumente muzicale,
- industria chimică și producția de medicamente,
- prelucrarea cauciucului și maselor plastice,
- industria alimentară,
- industria textilă și a încălțămintei, confecții din textile, piele și blană,
- industria altor produse din minerale nemetalice (geamuri, sticlărie, cărămizi, țigle, var, prefabricate pentru construcții, alte materiale de construcții, sticlă decorativă, porțelan, faianță),
- metalurgie,
- industria de mașini, echipamente, aparate electrice.

Județul Mureș este renumit prin unitățile producătoare de mobilă (mobilier sculptat la Târgu Mureș), unitățile producătoare de geamuri, sticlă și ceramică fină (la Târnăveni, Târgu Mureș și Sighișoara), textile și confecții (la Târgu Mureș și Sighișoara), de pielărie (la Târgu Mureș și Reghin).

De asemenea, este singurul producător de carbid și instrumente muzicale din țară (la Târnăveni și respectiv la Reghin).

Sectorul construcțiilor este caracterizat printr-un înalt grad de privatizare și crește constant în importanță. În afară de construcțiile de clădiri civile și industriale acest sector este specializat în construcții și modernizări de drumuri și șosele, construcții de poduri, diguri, amenajări hidrotehnice, lucrări de construcții în domeniul transportului și distribuției energiei electrice.

3.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu

Din totalul **drumurilor publice** de 1.845 km, 357 km reprezintă drumurile de interes național și 1488 km drumurile de importanță județeană și comunală. Județul Mureș este traversat de drumul european E 60 (București - Ploiești - Brașov - Sighișoara - Târgu Mureș - Cluj Napoca - Oradea - Budapesta - Viena).

Județul Mureș dispune de o rețea de **căi ferate** totalizând 328 km, din care 87 km linii electrificate. Magistrala de importanță europeană București - Sighișoara - Războieni - Cluj Napoca - Oradea - Episcopia Bihorului leagă județul de marile capitale ale Europei. Densitatea este de 70 km / 1000 kmp de teritoriu, ocupând locul 5 pe țară.

Municipiul Târgu-Mureș dispune de un **aeroport internațional** situat la Recea, la 12 km de reședința județului pe drumul european E60 ce leagă Târgu-Mureș de Cluj-Napoca. Amplasat într-o poziție strategică în centrul țării aeroportul este poarta de acces spre inima Transilvaniei. În

prezent deserveşte un areal geografic de 24.000 kmp, cu o populaţie aproximativă de 1,5 milioane de locuitori, cuprinzând 4 judeţe: Mureş, Bistriţa, Harghita, Covasna.

Situarea geografică într-o zonă a ţării care face ca judeţul Mureş să fie **accesibil pe căi ferate, rutiere şi aeriene din toate direcţiile**. Târgu Mureş este legat de traseele internaţionale continentale prin şoseaua E15 care facilitează tranzitul spre litoralul Mării Negre, Delta Dunării şi Peninsula Balcanică.

Dinamica investiţiilor în **infrastructura tehnică** (alimentare cu energie electrică, apă, gaz, etc.), **edilitară** şi **pentru afaceri**, în creştere în ultimii ani, se va accentua în perioada următoare din perspectiva nevoilor de dezvoltare economică şi socială şi a integrării europene.

În **telecomunicaţii** se remarcă un proces alert de modernizare care se va accentua în viitor, datorită creşterii gradului de acoperire şi expansiunii noilor tehnologii atât în telefonie cu fir cât şi în telefonie mobilă. **Schimbările tehnologice** în domeniu, vor antrena **modificări în profilul unor calificări** (ex. competenţele IT pentru sistemele de transfer integrat de date, voce şi imagine). Adaptarea la standardele UE pentru **protecţia mediului** conduce la o nevoie în creştere de personal specializat dar şi de dezvoltare a unor competenţe de mediu ca parte din pregătirea tehnică generală, indiferent de specialitate

3.3.4. Agricultură

Agricultura este a doua ramură în economia judeţului şi are o tradiţie îndelungată. Suprafaţa agricolă a judeţului Mureş este de 410.250 ha şi reprezintă 61% din suprafaţa totală a judeţului. Producţia agricolă se repartizează relativ echilibrat pe cele două componente, cultura vegetală şi creşterea animalelor. Principalele culturi sunt: plante tehnice (sfecla de zahăr, in şi cânepă, tutun, hamei), cereale (orz, orzoaică, grâu, porumb, secară, etc.), legume, fructe, viţă de vie, zootehnia fiind prezentă prin crescătoriile de porcine, bovine, ovine şi păsări.

Judeţul Mureş are cea mai mare pondere în valoarea producţiei agricole regionale (25% în 2010).

Suprafaţa agricolă a Judeţului Mureş este de 410 250 ha reprezentând 61 % din suprafaţa totală a judeţului şi 2,8 % din suprafaţa agricolă a României. După modul de folosinţă structura suprafeţei agricole se prezintă astfel: arabil 54 %, păşuni 26,7 %, fâneţe 17,6 %, vii si pepiniere viticole 0,5 %, livezi si pepiniere pomicele 1,2 %.

Creşterea animalelor este relativ bine dezvoltată în judeţul Mureş, în zona montană constituind principala activitate agricolă. De asemenea judeţul Mureş este renumit pentru calitatea efectivelor de bovine, având si un puternic sector de creştere a porcinelor si pasărilor.

3.3.5. Silvicultură

Având 31 % din suprafaţa acoperită cu păduri, judeţul Mureş, posedă un mare potenţial silvic, constituind o zonă foarte importantă de aprovizionare cu lemn din ţara.

Pădurile reprezintă sisteme biologice productive care furnizează materia primă necesară industriei lemnului, constituind totodată o importantă sursă de energie. În plus pădurile constituie un habitat pentru numeroasele specii de animale şi plante.

Judeţul Mureş deţine 3% din suprafaţa totală a pădurilor din România si 16,2% din fondul forestier al Regiunii Centru.

Vegetaţia silvică a favorizat si dezvoltarea unei variate si bogate faune de animale sălbatice pentru vânat.

O uriaşă sursă de venituri, foarte puţin exploatată în prezent, o constituie fructele de pădure, ciupercile şi flora specifică (plantele medicinale) – resurse valoroase pentru industria cosmetică şi farmaceutică, alimentară etc.

IMM-urile care activează în **industria lemnului şi a produselor din lemn** îşi fac remarcată prezenţa în acele regiuni cu potenţial forestier ridicat şi cu tradiţie locală. Astfel, se evidenţiază

regiunea Nord-Est, cu 20,7% și regiunea de dezvoltare Centru, cu 19,8% din numărul total al IMM - urilor localizate în ariile geografice respective.

3.3.6. Turismul

Diversitatea potențialului turistic natural și antropic permite desfășurarea unor forme variate de turism în județul Mureș:

- turismul staționar (de sejur) - este concentrat în ariile subcarpatice sau premontane, în zonele din culoarul Mureșului și în stațiunile balneoclimaterice, între care cea mai importantă este Sovata; **Stațiunea balneoclimaterică Sovata** este situată la 60 de km de Târgu Mureș, la poalele Munților Gurghiu și oferă factori curativi de mare eficiență într-un număr mare de afecțiuni. Punctul de atracție al stațiunii este lacul helioteamic Ursu cu apă sărată, unul dintre puținele de acest fel din Europa.
- turismul balneoclimateric - este prezent în stațiunea Sovata (de importanță internațională) la care se adaugă stațiunile de importanță națională și locală Sângeorgiu de Mureș, Ideciu de Jos și Jabeniița;
- turismul pentru sporturi de iarnă - posibilități de practicare a schiului există în stațiunea Sovata în perioada noiembrie-martie. În stațiune este amenajată o pârtie de schi cu o lungime de 1 km, aflată la o altitudine de 600-900 m;
- turismul itinerant - este favorizat de diversitatea capacităților de cazare existente pe raza județului;
- turismul cinegetic - este favorizat de menținerea unei faune cinegetice valoroase de cervide, urside și suite, dintre care, fără a se afecta echilibrul ecologic la nivelul speciilor, se pot recolta, într-un cadru perfect controlat și organizat, exemplare de excepție. Un interes deosebit chiar și pentru turismul internațional, prezintă Munții Călimani și Gurghiu;
- turismul piscicol - este concentrat nu numai în ariile montane, dar și în zona iazurilor din Câmpia Transilvaniei;
- turismul cultural - are ca motivație existența unui valoros patrimoniu cultural-istoric și etnografic-folcloric cu un caracter original, chiar de unicat (complexe arhitectonice urbane între care Târgu Mureș și Sighișoara sau arii cuprinse în zonele de podiș și subcarpatice cu un fond cultural-istoric cu dispersie mare);

Municipiul Târgu Mureș cu Cetatea Medievală, Palatul Culturii, Biblioteca Teleki, Complexul de agrement și sport "Week-End" de pe malul râului Mureș (pe o suprafața de 25 hectare, din care 5 hectare oglinda de apă, cu amenajări moderne, ștranduri, terenuri de sport și case de agrement) grădina zoologică (a doua ca mărime din țară).

Cetatea medievală Sighișoara a fost construită în secolul XIV de coloniștii germani. Este singura cetate medievală locuită în întregime din Europa și este vizitată de numeroși turiști din întreaga lume. Numeroasele monumente de o mare valoare istorică și artistică, zidurile și turnurile de apărare ale cetății, cele peste 100 de case vechi, Biserica din Deal, scara acoperită, Biserica Mănăstirii Dominicane, Casa Venețiană, Casa cu cerbi, Casa Vlad Dracul, Turnul cu ceas fac din centrul istoric al Sighișoarei una dintre cele mai mari valori culturale și istorice din estul Europei.

- turismul de sfârșit de săptămână - cele mai tipice areale de concentrare a amenajărilor turistice pentru această formă de turism sunt cele de pe valea Gurghiului, Defileul Deda-Toplița și Sovata;
- turismul de afaceri - se dezvoltă pe măsura implementării în România a standardelor internaționale și a introducerii aquis-lui comunitar european. Locații pentru desfășurarea acestui gen de turism există în orașele Târgu Mureș, Sighișoara și Sovata;
- turismul rural/agroturismul – în anul 2002 existau 40 de pensiuni cu un număr de 639 locuri. Potențialul turistic natural se concentrează în partea nord-estică a județului, în comunele montane și subcarpatice.

Sectorul montan al Văii Mureșului - defileul Mureșului pe teritoriul județului Mureș, între Localitățile Ciobotani și Deda, pe o lungime de 38 de km, este cea mai mare vale de străpungere

din lanțul munților vulcanici din România. Potențialul acestei zone poate fi valorificat prin dezvoltarea agroturismului.

Un rol important în turismul mureșan revine stațiunilor locale Sângeorgiu de Mureș, Ideciul de Jos, Jabenița, Solovăstru cu ape sărate, nămoluri, ape iodurate și clorurate.

Activitatea turistică este susținută de existența unei infrastructuri dezvoltate cu unitati de cazare corespunzatoare în special în centrele urbane. Zona montană, respectiv Defileul Mureșului Deda - Răstolița, Lunca Bradului, Stânceni, Munții Călimani și Gurghiu, Lăpușna se confruntă cu lipsa infrastructurii necesare - în acest domeniu existând un mare potențial pentru dezvoltarea turismului montan și a agroturismului.

Din punctul de vedere al efectelor pe care le are asupra gospodăriilor țărănești, agroturismul apare ca o variantă a dezvoltării mediului rural, mai ales în zonele cu condiții grele de viață cum sunt cele din zona montană.

3.3.7. Dezvoltarea durabilă

Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este cu siguranță cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în raportul "Viitorul nostru comun", cunoscut și sub numele de Raportul Brundtland²⁴: "dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi". Definiția și conceptul de dezvoltare durabilă amintit anterior va fi accentuat și integrat mai bine pe parcursul perioadei de programare 2014-2020.

Este necesară dezvoltarea și implementarea de acțiuni specifice în vederea completării abordării integratoare, prin direcționarea obiectivelor și a resurselor către domeniile în care se manifestă inegalitatea și excluziunea. În același timp, este necesar ca pe parcursul elaborării, dezvoltării și implementării potențialelor proiecte să se țină cont de *accesibilitate*.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, propulsat de interesul pentru cunoaștere și inovare, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Ca orientare generală, documentul vizează realizarea următoarelor obiective strategice **pe termen scurt, mediu și lung:**

Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile;

Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor UE.

Îndeplinirea acestor obiective strategice a avut în vedere pe termen mediu și lung, o creștere economică ridicată și, în consecință, o reducere substanțială a decalajelor economico-sociale dintre România și celelalte state membre ale UE.

În acest moment pot fi analizate rezultatele deja înregistrate, în raport cu obiectivele stabilite pentru orizontul 2013, și pot fi reconsiderate obiectivele rămase relevante pentru Orizontul 2020 și 2030; astfel, indicatorul sintetic prin care se masoară procesul de convergență reală, **produsul intern brut pe cap de locuitor al României**, era estimat să depășească în anul 2013 media UE din acel moment, să se apropie de media UE în anul 2020 și să fie ușor superior nivelului mediu european în anul 2030.

Direcțiile principale de acțiune, printre care se regăsește și educația și formarea profesională, detaliate pe sectoare și orizonturi de timp sunt:

- Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;
- *Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională, sănătate publică și servicii sociale, ținând seama de evoluțiile demografice și de impactul acestora pe piața muncii;*

²⁴ Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, <http://www.eytv4scf.net/wced-ocf.htm>

- Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale;
- Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea atât a unor soluții de adaptare pe termen lung, cât și a unor planuri de măsuri pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;
- Asigurarea securității și siguranței alimentare;
- Identificarea unor surse suplimentare de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, *educației*, sănătății și serviciilor sociale;
- Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național; racordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții să fie însoțită de revitalizarea, în modernitate, a unor moduri de viață tradiționale, în special în zonele montane și cele umede.

3.3.8 Zona montană și dezvoltarea durabilă – aspecte specifice ruralului montan

Specificul montan oferă județului Mureș un potențial de excepție pentru zootehnie și în particular pentru dezvoltarea agriculturii ecologice și a agroturismului, condiționat de valorificarea superioară a următoarelor **atuuri**:

- Suprafețele întinse de pășuni și fânețe (totalizând 61% din suprafața agricolă a județului) favorabile creșterii animalelor – activitate tradițională a locuitorilor din județ.
- Calitatea bună a mediului, conservarea unor practici agricole “blânde” – fără chimizare sau cu chimizare redusă permit obținerea unor produse ecologice cu valoare biologică ridicată
- Biodiversitate (flora furajeră naturală, flora spontană, speciile de animale sălbatice)
- Peisaje naturale valoroase, patrimoniul istoric și cultural bogat
- Facilitățile și interesul în creștere pentru agroturism
- Capitalul uman (bătrânii păstrători de tradiție; tinerii - moștenitori ai zestrei tradiționale și deschiși spre nou)
- Experiența și inițiativele unor organizații active la nivelul județului: ex. AGROM-RO Mureș (în domeniul instruirii și consultanței agricole), ANTREC (în promovarea serviciilor agroturistice),

Pe de altă parte, se constată o serie de **probleme**²⁵ specifice ruralului montan cu consecințe grave pe termen mediu, dintre care:

- Declinul efectivelor de animale (ovine și bovine, în mod deosebit scăderea efectivelor de oi) conduce la scăderea majoră a volumului îngrășămintelor organice (indispensabile pentru aportul de alcalinitate, azot biologic, etc.), cu impact grav asupra regenerării naturale a pajiștilor, conducând la degradarea florei naturale furajere – fenomenul de “resălbăticire” prin acidifierea solului fragil al muntelui care favorizează dezvoltarea plantelor nedorite .
- Tendința abandonării unora dintre bunele practici din experiența tradițională, în paralel cu conservarea unora învechite și/sau adoptarea unor practici neadaptate specificului montan
- Aplicarea pe scară redusă a însămânțării artificiale; zestrea genetică a animalelor din multe gospodării rurale din zonele de munte este modestă.
- Adăposturi pentru animale învechite, necorespunzătoare igienico-sanitar, lipsite de facilitățile necesare.
- Lipsa echipamentelor agricole moderne (v. mulsul manual) și a mecanizării necesare lucrărilor în specific montan;
- Greșeli în depozitarea și utilizarea îngrășămintelor naturale (lipsa sau starea necorespunzătoare a platformelor de bălegar, absența bazinelor pentru colectarea purinului – pierderi mari de azot biologic, bălegar diseminat iarna, nefermentat, acid) – afectând calitatea pajiștilor, la care se

²⁵ Informațiile prezentate în această secțiune privind problematica ruralului montan au fost puse la dispoziție de Forumul Montan Român, afiliat la Euromontana

adaugă poluarea cu rumeguș (pericol - acidifierea fânețelor), practici ineficiente de colectare și depozitare a fânului (stocat în clăi cu pericol de mucegăire), etc.

- Infrastructura deficitară (drumuri, utilități, comunicații).
- Investiții reduse pentru crearea de locuri de muncă / alternative de ocupare în spațiul rural montan
- Îmbătrânirea populației, exodul tinerilor (spre orașe / UE).
- Inițiative reduse, lipsa suportului și a cunoștințelor necesare fermierilor pentru promovarea de “branduri” specifice (produse cu marcă locală/regională), promovarea produselor de nișă, etc.
- Consultanță agricolă calificată în zona montană, neacoperitoare cantitativ și calitativ.

Consecințele sunt grave:

- Degradarea terenurilor agricole montane, sălbăticierea pajiștilor și a fânețelor – riscă să devină ireversibile: *“fragilitatea muntelui”*
- Condiții socio-economice precare; șomaj, combinat cu calitate redusă a ocupării (agricultură de subzistență) cu tendință de agravare
- Depopularea munților prin exodul tinerilor spre orașe sau în afara țării
- Imens potențial economic nevalorificat / insuficient în raport cu potențialul pieței (în creștere) pentru produse ecologice și biologice, agroturism, etc.

Dezvoltarea economică în spațiul rural montan, iar în zonele izolate chiar supraviețuirea civilizației rurale, depind decisiv de dezvoltarea și valorificarea superioară a resursele oferite de *agricultura montană*²⁶ și a altor resurse specifice zonei, într-un concept de *pluriactivitate*²⁷.

Conceptul de dezvoltare durabilă aplicat ruralului montan include modernizarea activităților agricole în paralel cu conservarea bunelor practici în raport cu mediul, relansarea creșterii animalelor și a îndeletnicirilor tradiționale, promovarea agriculturii și a produselor ecologice, diversificarea activităților economice în spațiul rural fără afectarea patrimoniului natural, istoric și cultural.

În raport cu problematica analizată, **principalele neajunsuri constatate**²⁸ **în cadrul sistemului de educație și formare profesională sunt:**

- Interesul general scăzut al tinerilor pentru formare profesională și carieră în agricultură
- Gradul redus de acoperire teritorială a ofertei de educație și formare profesională (inițială și continuă) în ruralul montan
- Conținutul pregătirii insuficient adaptat specificului local, în mod deosebit în ceea ce privește componenta practică a programelor de formare în agricultură (în particular în domeniul agromontan/agroturism) furnizate de școlile din sistemul ÎPT
- Absența unei pregătiri generale privind economia ruralului montan – considerată a fi necesară încă din gimnaziu (în cadrul orelor de educație tehnologică / componenta de curriculum la decizia școlii- CDS), atât ca bază de pregătire pre-vocațională, cât și din perspectiva celor care nu continuă studiile și rămân în gospodării
- Baza materială deficitară a școlilor din domeniu (fermă didactică, echipamente, etc.)

²⁶ **Agricultura montană** include totalitatea practicilor agricole adaptate zonelor montane – plante furajere, cultivate sau pajiști naturale, horticultură, creșterea animalelor, etc.

²⁷ Conceptul de **pluriactivitate** include diversitatea activităților care valorifică resursele locale, acoperă nevoi specifice gospodăriilor rurale, oferă alternative de ocupare totală sau parțială: procesarea primară și mica industrializare a produselor agro-alimentare, meșteșuguri și artizanat (lemn, metal, confecții, ceramică, etc.), mica industrie locală, turism și agroturism, activități de întreținere și mecanizare și alte servicii auxiliare agriculturii, etc.

²⁸ Concluziile grupului de lucru pentru un *program național de educație și formare profesională în ruralul montan*

- Formarea profesională a cadrelor didactice - marcată preponderent de cunoștințe pentru agricultura de câmp - deficitară în privința competențelor specifice agriculturii montane și dezvoltării durabile în zona montană

Un răspuns adecvat la problematica dezvoltării ruralului montan, din perspectiva educației și formării profesionale – văzută ca **“Pilon al dezvoltării agro-montane durabile”**, implică nevoia unui program coerent de măsuri pe următoarele direcții prioritare:

- Consolidarea parteneriatului social prin antrenarea în procesul decizional și de planificare strategică în ÎPT a reprezentanților instituțiilor și organizațiilor relevante pentru ruralul montan
- Introducerea în documentele de planificare strategică în ÎPT a unei secțiuni distincte pentru problematica ruralului montan, având în vedere:
 - Planurile locale de acțiune (PLAI)
 - Planurile de acțiune (PAS) la nivelul școlilor din ÎPT cu ofertă de formare în agricultură cu specific montan
- Inițierea / dezvoltarea unor școli pilot cu profil agromontan, cu arie de acțiune acoperitoare pentru principalii masivi muntoși, având în vedere:
 - Dezvoltarea bazei materiale: ferma didactică, ateliere școală și laboratoare – organizate și dotate corespunzător, din perspectiva agriculturii montane și pluriactivității, cu o componentă de agroturism inclusă
 - Facilități de tip „campus” (internat, cantină, centre de documentare și informare, etc.)
- Programe de formare continuă a cadrelor didactice de specialitate pentru adecvarea competențelor specifice agriculturii montane
- Adaptarea conținutului pregătirii prin curriculum în dezvoltare locală (CDL) în funcție de specificul local, la toate calificările din cadrul relevante pentru agricultura montană
- Completarea/adaptarea pregătirii la nivel gimnazial din zonele montane având în vedere noțiunile generale privind economia ruralului montan - în cadrul orelor de educație tehnologică / componenta de CDS
- Programe de orientare și consiliere profesională adaptate grupurilor țintă din ruralul montan (elevi și părinți, tineri agricultori), în parteneriat între instituțiile de învățământ, Centrele Județene de Asistență Psihopedagogică (CJAPP), Direcțiile Județene pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, Oficiile județene de Consultanță Agricolă, autorități locale, asociații profesionale ale agricultorilor de munte (acolo unde există), organizații neguvernamentale (ONG) cu activități de consultanță și instruire în agricultură, etc.

3.4. Concluzii din analiza mediului economic județean. Implicații pentru ÎPT

- ❖ La nivel regional activitatea de *cercetare-dezvoltare sunt* concentrate în județele Brașov, Sibiu și Mureș care însumează cca. 92% din numărul de cercetători, respectiv cca. 96% din totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare la nivel regional – situație care trimite la cerințele de asumare a unui rol sporit din perspectiva nevoilor de dezvoltare regională.
 - Nevoia relansării activității de cercetare-dezvoltare și de creștere a legăturii cu mediul economic și nevoile acestuia.
- ❖ Tendința de **creștere a ponderii serviciilor și a construcțiilor**, în paralel cu **scăderea ponderii industriei** în formarea PIB și a VAB județene.
- ❖ **Dinamica și potențialul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) la nivel județean:**
 - În paralel cu procesul de restructurare care a condus la reducerea severă a numărului de angajați în firmele mari, a crescut numărul de firme și personalul IMM .
 - Creșterea din ultimii ani la nivel județean a ratei antreprenoriale, exprimată prin numărul de IMM la 1000 locuitori și a numărului mediu de angajați în sectorul IMM-urilor raportat la 100 de locuitori.
- ❖ **Diversitatea activităților economice:**

➤ **Serviciile:**

- Ocupă cea mai mare pondere în economia judeţeană, în creştere constantă în ultimii ani şi devansând industria în formarea PIB şi a VBA. În cadrul serviciilor se detaşează:
- **Comerţul**– ambele cu potenţial mare de creştere în viitor. Se constată preponderenţa întreprinderilor mici care lucrează în comerţ, alături de o prezenţă în creştere a marilor lanţuri de magazine;
- **Tranzacţiile imobiliare şi activităţile de servicii pentru firme** (începând cu 2002, cea mai mare pondere a VAB în cadrul serviciilor la nivel judeţean, în creştere constantă în perioada 2001-2008);
- Activităţile de **transport, depozitare şi comunicaţii**: (locul 3 în cadrul serviciilor ca pondere în VAB, în 2006) şi locul 3 după industrie şi comerţ în totalul investiţiilor brute la nivel judeţean în 2006. Dezvoltarea industriei şi comerţului implică şi nevoi în creştere de calificări pentru transporturi şi *logistică* în cadrul altor sectoare economice;
- Importanţa în creştere a **telecomunicaţiilor**: accentul pe noile tehnologii în telefonia fixă şi mobilă care antrenează schimbări în conţinutul unora dintre calificările necesare în domeniu (ex. competenţele IT pentru transferul integrat de date, voce şi imagine).

➤ **Industria:**

- Deşi marcat în trecut de *restructurări masive*, judeţul Mureş îşi păstrează un *profil industrial semnificativ*;
- În prezent **pilonii principali ai industriei judeţului Mureş** sunt industria energetică, industria chimică şi farmaceutică, industria alimentară, industria mobilei;
- În ultimii ani, o serie de firme multinaţionale şi-au deschis filiale locale şi au realizat un volum semnificativ de investiţii, contribuind astfel la revigorarea industriei judeţului. Domeniile spre care s-a îndreptat majoritatea investiţiilor străine sunt industria auto şi a componentelor auto, componente electrice şi electrotehnice, industria uşoară;
- **Principalele ramuri industriale sunt**: industria extractivă a gazului metan, industria de exploatare şi prelucrare a lemnului, producţia de mobilier şi instrumente muzicale, industria chimică şi producţia de medicamente, prelucrarea cauciucului şi maselor plastice, industria alimentară, industria textilă şi a încălţămintei, confecţii din textile, piele şi blană, industria altor produse din minerale nemetalice (geamuri, sticlărie, cărămizi, ţigle, var, prefabricate pentru construcţii, alte materiale de construcţii, sticlă decorativă, porţelan, faianţă), metalurgie, industria de maşini, echipamente, aparate electrice.

➤ **Construcţiile**

- Sector în creştere ca pondere în formarea PIB, susţinut de dinamica investiţiilor în infrastructura pentru transporturi, infrastructura tehnică (alimentare cu energie electrică, apă, gaz, etc.), edilitară şi pentru afaceri si dezvoltarea sectorului imobiliar

➤ **Agricultura:**

- Pondere în PIB judeţean peste media la nivel regional şi naţional;
- Judeţul Mureşul are cea mai mare pondere în valoarea producţiei agricole regionale (25% în 2010);
- Agricultură variată, condiţii favorabile creşterii animalelor, potenţial ridicat de dezvoltare pentru agricultura ecologică şi agroturism;
- Nevoile de modernizare şi eficientizare a agriculturii din perspectiva aderării la UE;
- Problematika complexă şi stringentă a ruralului montan din perspectiva socio-economică şi de mediu pentru o dezvoltare durabilă a localităţilor şi gospodăriilor ţărăneşti.

➤ **Silvicultura:**

- 31% din suprafaţa judeţului este acoperita de păduri;
- Judeţul Mureş detine 16,2 % din suprafaţa împădurită a regiunii;

- Beneficiaza de importante resurse naturale
- **Mediul:**
 - Nevoile de adaptare la standardele UE pentru **protecția mediului**

IMPLICAȚIILE PENTRU ÎPT:

- **Planurile de școlarizare** trebuie să reflecte, prin structura ofertei - proporțional cu nevoile pieței muncii - ponderea crescută a serviciilor, diversitatea activităților industriale, importanța construcțiilor și nevoile de dezvoltare a agriculturii.
- **Calificări și curriculum.** Adaptările structurale din economie presupun competențe adecvate și o mobilitate ocupațională sporită (inclusiv intersectorială) a forței de muncă. Se desprind două direcții de acțiune la nivel local:
 - Aplicarea riguroasă a standardelor de pregătire profesională;
 - Adaptări prin curriculum în dezvoltare locală (CDL).
- Ponderea crescândă a IMM reclamă din partea ÎPT un **răspuns adecvat la nevoile specifice IMM, de adaptabilitate crescută a forței de muncă** la sarcini de lucru diverse, prin
 - Asigurarea unei pregătiri de bază largi, competențe tehnice generale solide;
 - Consolidarea pregătirii profesionale, indiferent de calificare, cu competențe specifice economiei de piață (competențe antreprenoriale, tehnici de vânzări, marketing, etc.) ;
 - Promovarea învățării pe parcursul întregii vieți.
- Ca **răspuns la schimbările tehnologice și organizaționale induse de investițiile străine și cerințele de competitivitate**, trebuie avute în vedere:
 - Creșterea nivelului de calificare;
 - Importanța competențelor cheie;
 - Limbile străine;
 - Formarea unor competențe adecvate pentru: noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare;
 - Colaborarea între școli pentru calificările care presupun competențe combinate, de exemplu: tehnice și comerciale/economice, tehnice - artistice – IT (design, grafică, publicitate, pagini web) etc.
 - Formarea continuă a profesorilor în parteneriat cu întreprinderile
- Ca răspuns la **cerințele de mediu** pe baza standardelor UE:
 - Calitate în pregătirea pentru calificările specializate pentru ecologie și protecție mediului pe baza standardelor de mediu ale UE;
 - Dezvoltarea unor competențe de mediu ca parte din pregătirea tehnică generală, indiferent de specialitate.
- **Parteneriatul școală-agenti economici** - indiferent de domeniul de pregătire, trebuie să reflecte:
 - diversitatea categoriilor de agenți economici (pe clase de mărime, tipuri de capital, etc.) și de activități producătoare de bunuri și servicii.
- **Ruralul montan:**

Problematica complexă și stringentă a ruralului montan din perspectiva socio-economică și de mediu pentru o dezvoltare durabilă a localităților și gospodăriilor țărănești, în condițiile în care zona montană acoperă aproape jumătate din suprafața județului, conduce la nevoia unui program coerent de măsuri în educație și formare profesională, pe următoarele direcții prioritare:

 - Consolidarea parteneriatului social prin antrenarea în procesul decizional și de planificare strategică în ÎPT a reprezentanților instituțiilor și organizațiilor relevante pentru ruralul montan.
 - Inițierea/dezvoltarea unor școli pilot cu profil agromontan, înzestrate cu o bază materială adecvată: ferma didactică, ateliere școală și laboratoare – organizate și dotate

corespunzător, din perspectiva agriculturii montane și pluriactivității (cu o componentă de agroturism inclusă); facilități de tip campus.

- Adecvarea sporită a conținutului calificărilor la specificul agromontan local.
- Completarea/adaptarea pregătirii la nivel gimnazial din zonele montane prin introducerea unor noțiuni generale privind economia ruralului montan, și aspecte practice de gospodărie și alimentație (la orele educație tehnologică / componenta de CDS).
- Programe de formare continuă a cadrelor didactice de specialitate, cu privire ca competențele specifice agriculturii montane.
- Programe de orientare și consiliere adaptate grupurilor țintă din ruralul montan (elevi și părinți, tineri agricultori).

De asemenea, se recomandă programe adecvate de informare și instruire a producătorilor agricoli cu privire la:

- ameliorarea competitivității sectorului agricol, alimentar și forestier din zona montană
- ameliorarea calității producției și a produselor, adaptarea la normele UE .
- promovarea produselor lor prin utilizarea logo-urilor acceptate de către UE (ex.: Produsul BIO, Produsul tradițional, Denumirea de origine a produsului–AOP, Identificarea geografică a produsului-IGP)

4. Piața muncii la nivel județean

4.1. Evoluții și situația curentă. Principalii indicatori ai pieței muncii conform Balanței Forței de Muncă (BFM)

4.1.1. Structura populației după participarea la activitatea economică

În momentul de față, pentru caracterizarea fenomenelor de pe piața forței de muncă din România se utilizează două serii de date statistice diferite: Balanța forței de muncă (BFM) și Ancheta asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO). Indicatorii statistici din cele două serii de date nu sunt comparabili deoarece metodele de colectare, unele definiții și metode de calcul sunt diferite. Pe de altă parte, doar analiza datelor din ambele serii poate oferi o imagine completă și reală asupra pieței muncii din România.

BFM permite comparabilitatea teritorială, la nivel național, pe regiuni și pe județe. AMIGO asigură comparabilitatea la nivel național între regiunile de dezvoltare și compatibilitatea cu statistica europeană (EUROSTAT).

Evoluția principalilor indicatori ai pieței muncii conform datelor din balanța forței de muncă (BFM) este prezentată în tabelul de mai jos.

Tab.4.1.

Național, regiuni de dezvoltare și județe	Indicatori	Ani														
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mures	Resurse de munca- mii pers.*	353.8	357.7	359.8	364.2	363	362	361.3	366	371.8	371.7	372.3	372	343.8	341.1	343.9
	Populație activă civilă- mii pers.*	257.4	260.9	245.1	247.5	249.3	248.8	248.4	249.4	247.9	243.6	250.7	246.9	244.2	236.9	233.7
	Populație ocupată civilă- mii pers.*	240.8	243.5	234.4	236	236.2	238.1	236.8	229.4	228.2	229.0	235.6	233.4	230.2	225.5	222.8
	Someri înregistrați-nr. pers.*	16554	17360	10736	11473	13082	10691	11607	19999	19740	14568	15144	13517	14039	11384	10924
	Populația în pregătire prof. și alte categ. de pop. în vârstă de muncă - mii pers.*	96.4	96.8	114.7	116.7	113.7	113.2	112.9	116.6	123.9	128.1	121.6	125.1	99.6	104.2	110.2
	Rata de ocupare a resurselor de munca-%	68.1	68.1	65.1	64.8	65.1	65.8	65.5	62.7	61.4	61.6	63.3	62.7	67	66.1	64.8
	Rata de activitate a resurselor de munca-%	72.8	72.9	68.1	68	68.7	68.7	68.8	68.1	66.7	65.5	67.3	66.4	71	69.5	68
	Rata somajului înregistrat-%	6.4	6.7	4.4	4.6	5.2	4.3	4.7	8	8	6	6	5.5	5.8	4.8	4.7

Sursa: INS Baze de date TEMPO-Online

Din informațiile oferite de BFM la nivelul județului Mureș se observă următoarele:

Populația activă, populația ocupată:

Din anul 2012 se observă o scădere continuă a populației active, diferența între anul 2016 și anul 2012 fiind de 17 mii de persoane.

Același fenomen se observă dacă analizăm evoluția populației ocupate, diferența între anul 2016 și anul 2012 fiind de 12,8 mii persoane.

Rata de activitate, rata de ocupare:

Rata de activitate în 2016 față de 2015 a scăzut cu 1,5% iar față de 2014 cu 3%.

Rata de ocupare a urmat o scădere în anii 2015 și 2016 față de 2014 cu 0,9% respectiv 2,2%.

4.1.2. Structura populației ocupate civile pe activități ale economiei naționale

Pe ansamblul județului Mureș se observă o fluctuație a populației ocupate, cu o scădere continuă începând din anul 2013 comparativ cu regiunea Centru unde se observă o creștere începând cu anul 2014.

Tab. 4.2

PLAI județul Mureș

Activități ale economiei naționale	Regiunea/Județul											
	Anul procent											
	Centru						Mureș					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultură, silvicultură și pescuit	24.2%	24.2%	22.9%	22.5%	19.6%	16.8%	30.5%	30.5%	29.1%	28.5%	25.1%	21.8%
Industria	27.0%	26.8%	27.3%	27.4%	29.1%	30.4%	24.5%	24.3%	24.1%	23.9%	25.3%	26.3%
Industria extractivă	0.8%	0.8%	0.8%	0.8%	0.8%	0.7%	1.3%	1.3%	1.3%	1.3%	1.2%	1.1%
Industria prelucrătoare	24.2%	24.0%	24.6%	24.7%	26.4%	27.6%	21.0%	20.8%	21.0%	20.7%	22.2%	23.2%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0.7%	0.6%	0.5%	0.5%	0.5%	0.5%	0.9%	0.8%	0.6%	0.7%	0.6%	0.7%
Distribuția energiei electrice, gaze, aer condiționat	1.5%	1.4%	1.4%	1.4%	1.5%	1.5%	1.3%	1.3%	1.2%	1.2%	1.3%	1.3%
Distribuția energiei electrice, gaze, aer condiționat	1.5%	1.4%	1.4%	1.4%	1.5%	1.5%	1.3%	1.3%	1.2%	1.2%	1.3%	1.3%
Construcții	6.6%	6.4%	6.6%	6.7%	6.9%	7.3%	5.7%	5.6%	5.7%	6.0%	6.2%	6.4%
Servicii	42.1%	42.6%	43.2%	43.4%	44.4%	45.5%	39.3%	39.6%	41.0%	41.6%	43.4%	45.4%
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor	14.6%	14.3%	15.0%	14.9%	15.0%	14.8%	13.7%	13.5%	14.5%	14.7%	15.0%	15.4%
Transport și depozitare	5.7%	5.8%	5.5%	5.3%	5.4%	5.5%	5.6%	5.6%	5.5%	5.2%	5.3%	5.5%
Hoteluri și restaurante	2.2%	2.4%	2.4%	2.6%	2.7%	2.9%	1.6%	1.9%	1.8%	2.1%	2.2%	2.4%
Informații și comunicații	1.0%	1.3%	1.2%	1.2%	1.7%	1.8%	0.7%	0.8%	0.9%	0.9%	1.1%	1.3%
Intermedieri financiare și asigurări	1.0%	0.9%	0.8%	0.8%	0.8%	0.8%	0.8%	0.8%	0.7%	0.7%	0.7%	0.7%
Tranzacții imobiliare	0.3%	0.3%	0.4%	0.3%	0.3%	0.4%	0.2%	0.3%	0.4%	0.3%	0.3%	0.4%
Activități profesionale, științifice și tehnice	1.4%	1.3%	1.3%	1.4%	1.5%	1.7%	1.0%	0.9%	0.9%	1.0%	1.1%	1.2%
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	2.3%	2.5%	3.0%	3.3%	3.0%	3.2%	1.6%	1.8%	2.4%	2.3%	2.6%	3.0%
Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public	2.1%	2.0%	2.0%	2.0%	2.1%	2.1%	2.0%	1.9%	1.9%	1.9%	1.9%	1.9%
Invățământ	4.9%	4.8%	4.7%	4.6%	4.6%	4.7%	4.8%	4.7%	4.7%	4.7%	4.9%	5.0%
Sănătate și asistență socială	4.4%	4.4%	4.3%	4.5%	4.6%	4.9%	4.9%	4.8%	4.8%	5.1%	5.3%	5.7%
Activități de spectacole, culturale și recreative	0.7%	0.7%	0.8%	0.8%	0.9%	0.8%	0.7%	0.7%	0.9%	1.0%	0.9%	0.9%
Alte activități de servicii	1.5%	1.9%	1.8%	1.7%	1.7%	2.0%	1.5%	2.0%	1.9%	1.7%	2.0%	2.1%
Total economie	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Populația ocupată în agricultură deține o pondere redusă și se află în descreștere atât la nivel regional cât și la nivelul județului Mureș. Din cadrul serviciilor, comerțul s-a dezvoltat la nivelul județului Mureș, datorită faptului că s-au deschis în județ importante centre comerciale.

La nivelul județului se observă o creștere în sectorul terțiar, comerț, transport și depozitare, hoteluri și restaurant dar și sănătate și asistență socială.

Structura populației ocupate are tendințe asemănătoare cu a întregii populații ocupate la nivel regional și național.

4.2. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați

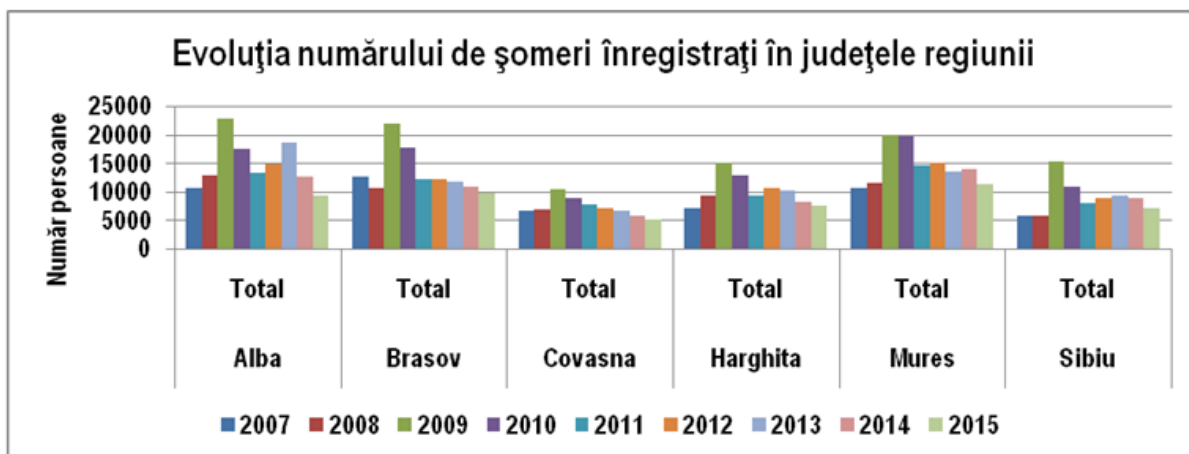
La sfârșitul anului 2015 erau înregistrați 50,2 mii șomeri la nivelul Regiunii Centru, mai puțin cu 48,6% față de anul 2002, și în scădere cu 16,6 % față de anul anterior.

În perioada analizată (2002-2015), conform BFM, rata șomajului înregistrat cunoaște o evoluție fluctuantă.

Ca efect al crizei economice, spre sfârșitul anului 2008 se înregistrează o creștere a șomajului la nivel regional și în toate județele. Până în 2009 rata șomajului înregistrat a fost mai ridicată decât la nivel național în toate județele regiunii cu excepția județelor Mureș și Sibiu.

În ultima parte a intervalului se înregistrează o tendință generală descrescătoare în toate județele cu excepția județelor Alba și Mureș.

Fig.4.1.

Sursa: INS, Baza de date TEMPO- online

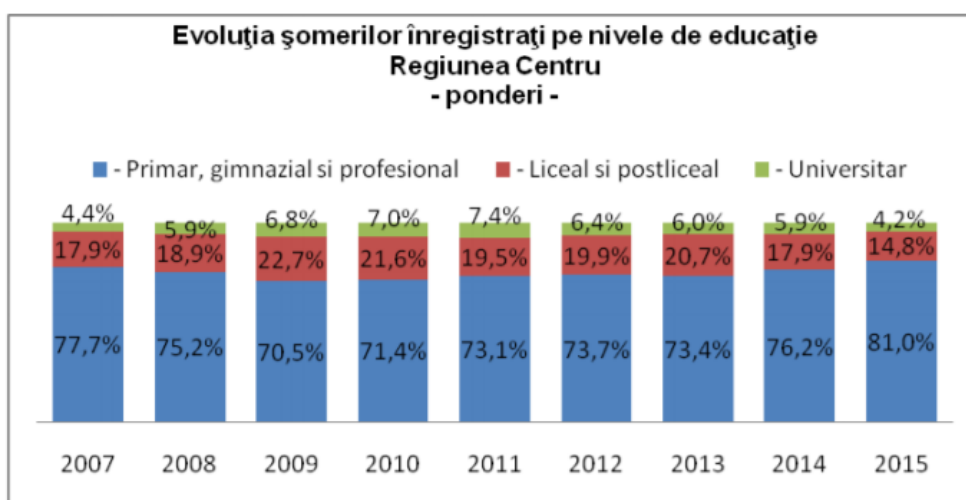
4.2.1. Structura șomajului înregistrat pe nivele de educație

Regiunea Centru ocupă în 2015, a 3 a poziție la nivel național, după regiunile Sud - Est și Nord – Est în ceea ce privește ponderile șomerilor cu nivel scăzut de educație (primar, gimnazial, profesional), care înregistrează o evoluție fluctuantă și sunt mai mari față de ponderea medie națională în perioada 2007-2009 și mai mici în perioada 2010-2015. În interiorul regiunii în anul 2015 ponderile șomerilor înregistrați cu nivel scăzut de educație sunt mai mari decât media regională și națională în județele Brașov, Covasna și Mureș.

Evoluții similare înregistrează și ponderile șomerilor cu nivel de educație liceal și postliceal, se evidențiază însă o tendință descrescătoare în ultima perioada a intervalului analizat. În 2015, ponderi mai mari decât media regională și națională pentru șomerii înregistrați cu nivel de educație liceal și postliceal se înregistrează în județele Alba și Harghita.

În ceea ce privește șomerii înregistrați cu nivel superior de educație, evoluția ponderilor acestora este crescătoare până în 2011 și descrescătoare până în 2015, ponderi mai mici decât media la nivel național cu excepția perioadei 2007-2008. În 2015 ponderi mai mari decât media regională și națională se înregistrează pentru șomerii cu nivel de educație universitar din județele Alba, Brașov și Sibiu.

Fig.4.2.

Sursa: INS, Baza de date TEMPO- online

În județul Mureș rata șomajului a avut o tendință crescătoare între anii 2012-2017 de la 2,5% la 4%.

4.3. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante

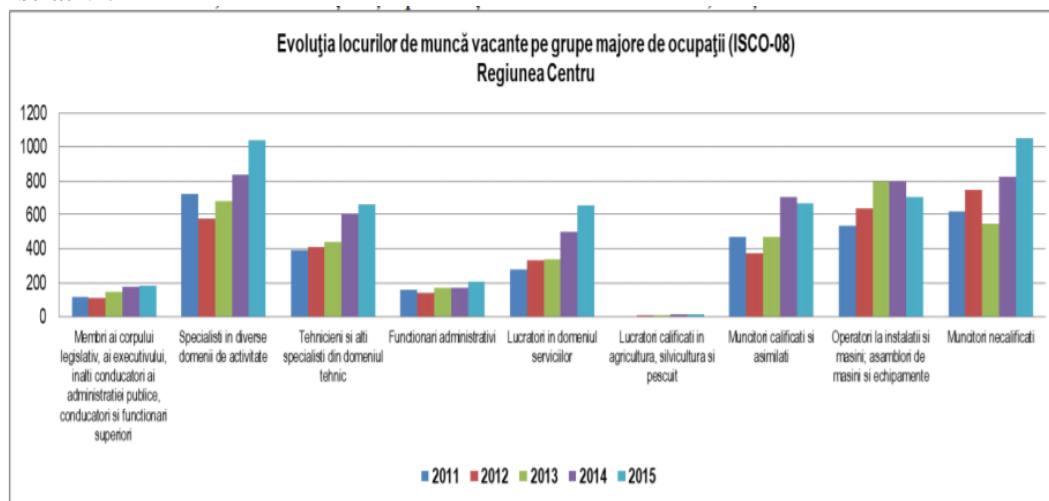
4.3.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale

Conform datelor INS, Baza de date TEMPO – online, 10,4% din numărul locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale CAEN (Rev.2) la nivel național se află în Regiunea Centru. În perioada 2008-2015 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale CAEN remarcându-se în ultima parte a intervalului o tendință crescătoare pentru: Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și monocicletelor, Administrație publică și apărare; Asigurări sociale din sistemul public, sănătate și asistență socială, Industria prelucrătoare, Informații și comunicații. La nivelul regiunii Centru, ponderi mai mari ale locurilor de muncă vacante în 2015 s-au înregistrat în Industria prelucrătoare – ponderea regională (41,5%) situându-se peste cea națională (27,4%), urmat de Sănătate și asistență socială – ponderea regională (11,8%) situându-se sub ponderea națională (12,9%), Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public: pondere regională (11,4%) sub ponderea la nivel național(16,3%), Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și monocicletelor: pondere regională (8,2%) sub ponderea națională (9,3%).

4.3.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații

În perioada 2008-2015 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante pe grupe majore de ocupații, remarcându-se în ultima parte a intervalului o tendință crescătoare pentru: muncitorii necalificați, specialiști în diverse domenii de activitate, lucrători în domeniul serviciilor, tehnicieni și alți specialiști din domeniul tehnic, funcționari administrativi.

Fig.4.3.

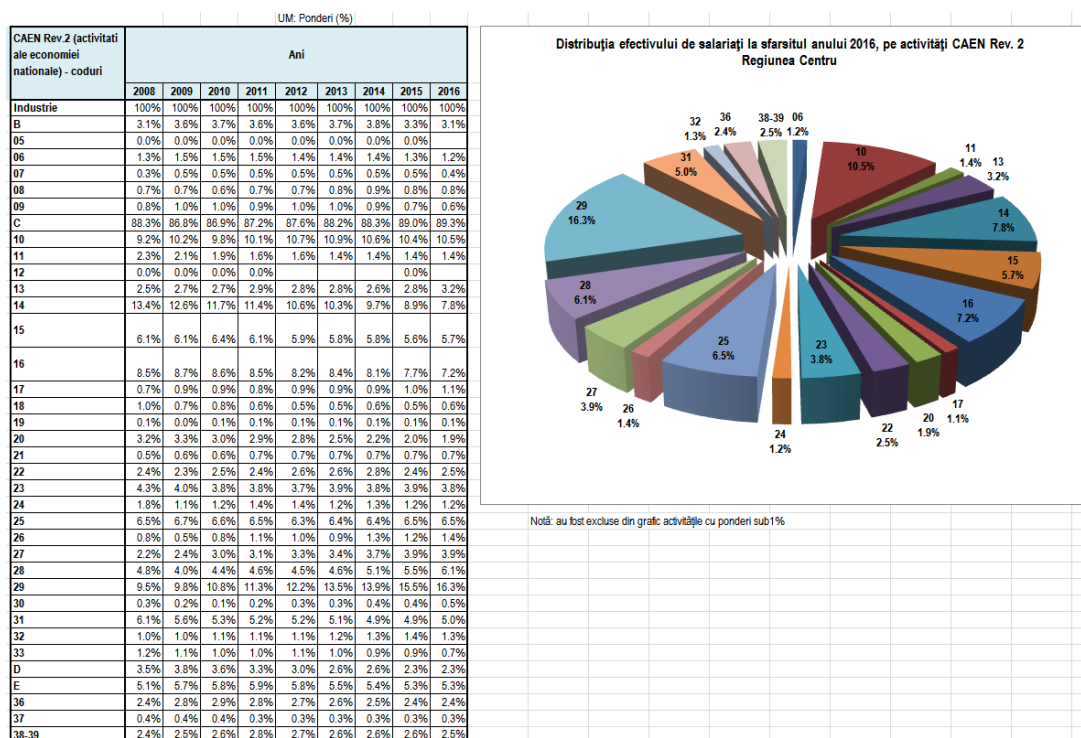

Sursa: INS, Baza de date TEMPO- online

În 2015, la nivelul regiunii Centru s-au înregistrat ponderi mai mari ale locurilor de muncă vacante pentru muncitorii necalificați – ponderea regională (20,3%) situându-se peste cea națională (15%), urmați de Specialiști în diverse domenii de activitate – ponderea regională (20%) situându-se sub ponderea națională (29,4%), Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente: pondere regională (13,7%) peste ponderea la nivel național(11,3%), Muncitori calificați și asimilați: pondere regională (12,7%) peste ponderea națională (9,8%), Tehnicieni și alți specialiști din domeniul tehnic: pondere regională (12,7%) peste ponderea la nivel național (9%), Lucrători în domeniul serviciilor: pondere regională (12,6%) sub media națională (14,5%).

4.4. Evoluția și situația curentă – efectivul de salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei

Tab.4.3.

La nivelul Regiunii Centru se observă că cea mai mare pondere a efectivului de salariați în anul 2016 respectiv 89% o reprezintă industria prelucrătoare din care se disting ramurile Industria alimentară (10,5%), Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (7,8%), fabricarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei, fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite (7,2%), Tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, narnasamentelor și încălțămintei, prepararea și vopsirea blănurilor (5,7%)

Anexa 3 g. Efectivul salariaţilor la sfârşitul anului, pe activităţi (secţiuni şi diviziuni) ale industriei CAEN Rev.2, regiunea Centru şi judeţe											
Sursa datelor: INS Baza de date TEMPO-Online											
Macroregiuni, regiuni de dezvoltare şi judeţe	CAEN Rev.2 (activităţi ale economiei naţionale)	UM: Numar persoane									Diferenţe 2016-2008
		Ani									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Mures	INDUSTRIE	48682	42508	41827	42366	44025	42508	42499	42427	42389	-6293
	B INDUSTRIA EXTRACTIVA	2993	3025	3021	2915	3113	2995	3080	2661	2407	-586
	06 Extractia petrolului brut si a gazelor naturale	1789	1804	1781	1753	1753	1751	1707	1694	1655	-134
	08 Alte activitati extractive	235	160	145	135	184	188	223	205	192	-43
	09 Activitati de servicii anexe extractiei	969	1061	1095	1027	1176	1056	1150	762	560	-409
	C INDUSTRIA PRELUCRATOARE	40953	34625	34252	34774	36229	35391	35389	35760	35765	-5188
	10 Industria alimentara	3992	3946	3739	3709	4269	4461	4487	4261	3982	-10
	11 Fabricarea bauturilor	701	446	285	274	325	243	312	260	265	-436
	13 Fabricarea produselor textile	1722	1884	1925	2023	1941	2049	2206	2749	2903	1181
	14 Fabricarea articolelor de imbracaminte	5458	4267	4190	4477	4248	4138	3789	3525	3150	-2308
	15 Tabacirea si finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj si marochinarie, hamasamentelor si incaltamintei; prepararea si vopsirea blanurilor	1400	1229	1295	1402	1735	1458	1502	1489	1453	53
	16 Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn si pluta, cu exceptia mobilei; fabricarea articolelor din paie si din alte materiale vegetale impletite	3215	2654	2679	2844	2924	2743	2788	2847	2757	-458
	17 Fabricarea hartiei si a produselor din hartie	87	155	111	115	151	164	1	1	2	-85
	18 Tiparire si reproducerea pe suporti a inregistrarilor	221	.	.	135	.	.	35	.	42	-179
	20 Fabricarea substantelor si a produselor chimice	3306	3165	3233	3208	3293	3129	2325	2163	2195	-1111
	21 Fabricarea produselor farmaceutice de baza si a preparatelor farmaceutice	834	827	909	975	973	1028	1029	1046	1086	252
	22 Fabricarea produselor din cauciuc si mase plastice	662	385	441	334	470	443	567	529	561	-101
	23 Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	3950	3532	3107	3014	3035	3138	3051	3003	2942	-1008
	24 Industria metalurgica	882	727	748	799	784	749	766	570	636	-246
	25 Industria constructiilor metalice si a produselor din metal, exclusiv masini, utilaje si instalatii	2177	2018	2050	1797	1767	1934	2091	2143	2137	-40
	26 Fabricarea calculatoarelor si a produselor electronice si optice	146	7	56	4	11	9	2	87	109	-37
	27 Fabricarea echipamentelor electrice	1152	752	881	1146	1231	1324	1578	1595	1701	549
	28 Fabricarea de masini, utilaje si echipamente n.c.a.	1421	970	962	971	1061	1116	1082	1133	1168	-253
	29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor si semiremorcilor	1276	958	1171	1131	1194	930	1470	1849	2064	788
	30 Fabricarea altor mijloace de transport	290	163
	31 Fabricarea de mobila	6483	5317	5084	4952	5134	4708	4538	4666	4831	-1652
	32 Alte activitati industriale n.c.a.	1209	1185	1214	1331	1522	1488	1616	1662	1662	453
	33 Repararea, intretinerea si instalarea masinilor si echipamentelor	369	38	172	133	161	139	154	182	119	-250
	D PRODUCTIA SI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICA SI TERMICA, GAZE, APA CALDA SI AER CONDITIONAT	2266	2324	2126	2050	1895	1494	1509	1398	1548	-718
	E DISTRIBUTIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DESEURILOR, ACTIVITATI DE DECONTAMINARE	2470	2534	2428	2627	2788	2628	2521	2608	2669	199
	36 Captarea, tratarea si distributia apei	1061	1092	1029	1039	1038	970	1046	1014	1044	-17
	37 Colectarea si epurarea apelor uzate	352	330	356	348	354	338	317	333	327	-25
	38-39 Colectarea, tratarea si eliminarea deeurilor; activitati de recuperare a materialelor reciclabile; Activitati si servicii de decontaminare	1057	1112	1043	1240	1396	1320	1158	1261	1298	241

Tab.4.4.

La nivelul judeţului Mureş se observă o evoluţie negativă a efectivului de salariaţi în majoritatea ramurilor industriale, în perioada 2008-2016, excepţie făcând: tăbăcirea şi finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj şi marochinarie, narnasamentelor şi încălţămintei, prepararea şi vopsirea blănurilor, Fabricarea produselor farmaceutice de bază şi a preparatelor farmaceutice, fabricarea echipamentelor electrice, fabricarea produselor textile, Fabricarea autovehiculelor de transport rutiei, a remorcilor şi semiremorcilor, alte activităţi industriale n.c.a., Colectarea, tratarea, eliminarea deşeurilor.

4.5. Proiecţia principalilor indicatori ai pieţei muncii (Comisia Naţională de prognoză)

4.5.1. Proiecţia numărului mediu de salariaţi

Între anii 2016 -2021, din datele statistice se prognozează o constanţă a numărului mediu de salariaţi de 12,8 % din nr. mediu de salariaţi la nivel naţional.

4.5.2. Proiecţia şomerilor înregistraţi, la sfârşitul anului

Se prognozează că în perioada 2016-2021 se va înregistra o evoluţie descrescătoare a numărului şomerilor înregistraţi la sfârşitul anului, de la 11,4% la 10,9% la nivel regional. Se prognozează că ponderea şomerilor înregistraţi din regiunea Centru în 2021 va reprezenta 10,9% din totalul la nivel naţional, situându-se pe a 4-a poziţie, după regiunile Bucureşti – Ilfov, Vest şi Nord – Vest.

4.5.3. Proiecţia ratei şomajului înregistrat

Se prognozează că rata şomajului înregistrat la sfârşitul anului va înregistra o evoluţie descrescătoare atât la nivel regional cât şi la nivel naţional (de la 4,8% în 2016 la 3,5% în 2021 la nivel regional respectiv de la 4% în 2016 la 3,4% în 2021 la nivel naţional). La nivelul judeţului Mureş se observă o scădere a ratei şomajului de la 4,7% la 3,7% în perioada 2016-2021.

4.5.4. Proiecția câștigului salarial mediu net lunar

Salariul mediu net lunar al regiunii Centru a cunoscut o evoluție crescătoare preconizându-se că în anul 2021 va fi 3125 lei față de anul 2016 când a fost 1869. Județul Mureș se situează pe locul al treilea după Județele Sibiu și Brașov.

4.6. Principalele concluzii din analiza pieței muncii

Profilul dominant la nivel județean al cererii de forță de muncă: **mecanică, comerț, construcții, economic, industrie textilă și pielărie, fabricarea produselor din lemn, turism și alimentație, electric, electromecanic, electronică automatizări, industrie alimentară, materiale de construcții, silvicultură, estetică.**

Domenii cu dinamică pozitivă și potențial mare de absorbție pe piața muncii: construcții, comerț, economic, turism și alimentație, industrie alimentară – tendință generală de creștere a locurilor de muncă vacante, numărul șomerilor în scădere sau cu evoluție fluctuantă, balanță locuri de muncă-șomeri pozitivă sau relativ echilibrată.

Mecanica este domeniul care înregistrează la nivel județean *un număr semnificativ de locuri de muncă vacante dar și de șomeri. Raportul locuri de muncă-șomeri rămâne deficitar, cu tendință de ameliorare.*

Similar cu mecanica, domeniile **electric și electromecanic** s-a înregistrat - la nivel județean - *o tendință de creștere a locurilor de muncă vacante și de scădere a numărului de șomeri, raportul locuri de muncă-șomeri rămâne însă deficitar (cu tendință de ameliorare).*

Industria textilă pare să se confrunte cu *dificultăți concretizate la nivel județean printr-o cerere de forță de muncă neacoperită în cea mai mare parte a intervalului de timp analizat la nivel județean, pentru ca la sfârșitul perioadei în județ locurile de muncă vacante să scadă semnificativ, în paralel cu o creștere a numărului de șomeri.*

Fabricarea produselor din lemn cunoaște *evoluții contradictorii* la nivel județean, prin *creșterea locurilor de muncă în paralel cu creșterea șomajului*

4.6.1. Proiecția cererii de locuri de muncă pe termen mediu (2014-2020)

Studiul previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020. Studiul a fost realizat de către Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) în calitate de partener în cadrul Proiectului strategic cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013 „Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii”, proiect al cărui lider de parteneriat a fost Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic.

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată utilizând o metodologie similară cu cea utilizată de Cambridge Econometrics în modelul de prognoză utilizat de CEDEFOP, dar prezintă unele abordări inovative generate de gradul mult mai mare de detaliere a informațiilor dorite.

În cadrul metodologiei studiului, s-a realizat o proiecție a **cererii potențiale** de forță de muncă, reprezentând volumul de forță de muncă (număr persoane) estimat ca necesar pentru derularea activităților economice, în termeni de populație ocupată. Acest nivel va fi satisfăcut când numărul persoanelor efectiv ocupate este egal cu nivelul estimat ca necesar de populație ocupată; în celelalte cazuri vom avea un deficit sau un excedent față de necesarul de populație ocupată.

Cererea potențială estimează necesarul de populație ocupată, însă evoluția populației efectiv ocupate depinde nu numai de evoluțiile economiei ci și de o multitudine de alți factori (ex. factori demografici, migrație, potrivirea calitativă între cererea și oferta de forță de muncă etc.). În consecință, cererea potențială de forță de muncă nu trebuie confundată cu populația ocupată (deși are valori aparent identice sau apropiate față de aceasta) și nu trebuie considerată ca cerere efectivă în termeni de locuri de muncă vacante. În schimb, previziunile privind cererea potențială oferă repere de analiză pentru evoluția structurii cererii pe sectoare de activitate, ocupații, niveluri de calificare, domenii de pregătire profesională. Pentru estimarea cererii potențiale s-a utilizat o tehnică de modelare econometrică.

A fost estimată și **cererea înlocuită** (definită ca număr de locuri de muncă rezultate din retragerea participanților la activitatea economică ca urmare a pensionărilor și a altor pierderi naturale pentru orizontul de prognoză). Este de menționat că cererea înlocuită este o variabilă intermediară, astfel încât valorile ei nu descriu decât evoluții ale unor structuri economice trecute. Mai mult, lipsa unor informații detaliate cu privire la structura pe vârste a populației ocupate a făcut ca estimarea să fie făcută pe grupe de vârstă și în ipoteze care induc un anumit grad de eroare al estimării. Prin urmare, aceste estimări trebuie privite cu rezerve.

Utilizând cele două variabile (cererea potențială și cererea înlocuită) s-a estimat **cererea agregată** de forță de muncă pentru anul 2013 și s-a extins prognoza pentru orizontul 2020.

Analizând informațiile cu privire la dinamica cererii potențiale (măsura creării sau distrugerii de locuri de muncă în viitor) și a cererii înlocuite s-au estimat **locurile de muncă disponibile**, în ipotezele de calcul al celor două variabile. Acest indicator poate lua valori pozitive dacă există cerere potențială sau dacă aceasta indică distrugere de locuri de muncă dar nivelul cererii înlocuite este mai mare decât distrugerea de locuri de muncă.

Modelul econometric macroeconomic utilizat pentru estimarea cererii de forță de muncă la nivel național a utilizat serii de date de la Institutul Național de Statistică, pentru perioada 2000-2008 privind:

- populația ocupată în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea investițiilor brute în bunuri corporale în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea adăugată brută în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea costului mediu lunar al salariaților în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată în trei tipuri de scenarii:

❖ **Scenariul MODERAT** a fost construit pe baza următoarelor ipoteze:

- evoluția valorii adăugate brute (VAB) conform prognozelor Comisiei Naționale de Prognoză (Prognoza de primăvară 2011) pentru perioada 2011-2013
- pentru perioada 2014 – 2020 s-a presupus următoarea evoluție a **valorii adăugate brute**: un ritm anual de creștere în industrie de 1,0325, un ritm de 1,0305 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1,0165 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2012). S-a considerat că în cadrul fiecărei ramuri, diviziunile componente urmează evoluția ramurii. S-a optat pentru alegerea pentru perioada 2014-2020 a unor ritmuri de creștere a VAB inferioare anului 2013 deoarece s-a dorit luarea în considerare a prezumtivei crize economice pe care specialiștii o previzionează după anul 2013.
- pentru evoluția **Costului forței de muncă** pentru anii 2009 și 2010 s-a ținut cont de valorile reale publicate de Institutul Național de Statistică, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere constant și egal cu 1,015.

- pentru evoluția **Investițiilor brute s-a** pornit de la ritmul de scădere anual pentru 2009 (0.76) pe total industrie calculat din datele de la INS - tempo online. În lipsa altor informații s-a considerat că această scădere a fost înregistrată identic la nivelul fiecărei diviziuni CAEN. Pentru perioada 2010 – 2020 s-a estimat trendul liniar al variabilei pe baza datelor observate pe întreaga perioadă de analiză.

❖ **Scenariul OPTIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,1 față de 2009 în industrie, un ritm de scădere de 0,9 față de 2009 în construcții, în timp ce în servicii se menține constantă pe perioada 2010-2011 . Pentru perioada 2012- 2013 se mențin evoluțiile prognozate de Comisia Națională de Prognoză, în timp ce pentru perioada 2014- 2020 s-a considerat un ritm anual de creștere în industrie de 1,036, un ritm de 1,044 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1.032 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2013).

- **Investițiile brute** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,15 față de 2009. Pentru perioada 2011- 2020 s-a estimat apoi trendul liniar al variabilei.

❖ **Scenariul PESIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în perioada 2014 - 2020 se menține la nivelul prognozat pentru anul 2011. De asemenea, s-a ținut cont și de rezultatele anchetei în firme, conform cărora peste jumătate dintre cei intervievați sunt de părere că România nu își va reveni din criza economică până în anul 2013.

- **Costul forței de muncă** în 2010 își menține ritmul de creștere pe care l-a avut în 2009 comparativ cu 2008, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere de 1,015 constant.

A fost prognozată separat și evoluția celor 18 diviziuni CAEN (Rev.1) ce au fost excluse din modelul econometric din cauza lipsei de date. Pentru acestea s-a emis ipoteza conform căreia evoluția populației ocupate din cadrul lor își menține trendul observabil pentru perioada 2000-2008.

În final, s-a corectat modelul cu eroarea obținută din predicția populației ocupate totale la nivel național pentru anii 2009 și 2010 (engl. *nowcast*) cu valorile reale (erorile au fost de aprox. 1-2%).

Rezultatele proiecțiilor:

Proiecția cererii de forță de muncă la nivel național

La nivel național, proiecția **cererii potențiale** de muncă (determinată pe baza modelelor econometrice de tip panel) pentru scenariul moderat și cel optimist tendințele de evoluție pe orizontul de prognoză sunt staționare, astfel că la orizontul anului 2020 cererea potențială se previzionează a fi cu 1% mai mare decât în 2010 în ipoteza scenariului moderat și cu 0,2% în ipoteza scenariului optimist, în timp ce pentru scenariul pesimist cererea potențială se previzionează a fi cu 5% mai mică în 2020 față de 2010.

Pentru **cererea înlocuită** de forță de muncă tendințele la nivel național sunt de creștere în ipotezele scenariului optimist și staționare în ipotezele scenariului moderat și ale celui pesimist.

Proiecțiile **locurilor de muncă disponibile** la nivel național (determinate prin însumarea valorilor care reprezintă modificarea cererii potențiale față de anul anterior cu volumul cererii înlocuite) estimează o evoluție staționară pe întreg intervalul de prognoză în scenariul moderat, iar în scenariul pesimist o tendință de scădere până la valori negative semnificând desființare de locuri de muncă. Nici în ipotezele scenariului optimist, la nivel național nu se previzionează locuri de muncă disponibile în creștere decât după anul 2014.

Proiecțiile privind cererea potențială de forță de muncă pe activități economice (la nivel de secțiune CAEN Rev1) se referă la cererea relevantă pentru IPT. La nivel național, dintre activitățile economice pentru care se previzionează scăderi semnificative ale cererii potențiale de forță de muncă, în ipotezele scenariului moderat, se evidențiază: *agricultura, silvicultura și piscicultura*, precum și *administrația publică și apărarea, în care se estimează scăderi pe întreg intervalul de prognoză până în 2020*. Creșteri pe tot parcursul intervalului de prognoză se estimează în *comerț*, precum și în *intermedieri financiare*. Scăderi în perioada 2009-2013, urmate de creșteri între 2014 și 2020 se previzionează în sectoarele *industrie extractivă, industrie prelucrătoare, construcții și în transport, depozitare și comunicații*.

Tab. 4.5

NAȚIONAL	2009	2011	2013	2015	2017	2020
Agricultura, silvicultura si piscicultura	2.596.683	2.456.539	2.296.622	2.156.965	2.104.751	2.056.431
Industria extractiva	106.640	105.596	103.212	111.650	113.248	115.568
Industria prelucratoare	2.033.790	2.066.304	2.055.425	2.176.045	2.215.992	2.274.896
Energie electrica si termica, gaze si apa	170.392	169.055	165.055	175.101	176.689	179.033
Constructii	646.708	629.588	639.096	663.272	676.872	696.756
Comert	1.084.111	1.132.885	1.174.337	1.181.751	1.224.847	1.289.364
Hoteluri si restaurante	140.694	136.915	135.347	144.352	145.428	146.841
Transport, depozitare si comunicatii	511.056	505.038	502.483	525.423	529.654	535.465
Intermedieri financiare	100.425	105.948	110.707	110.817	115.384	122.234
Tranzactii imobiliare, inchirieri si activitati de servicii	205.857	201.690	198.556	212.674	214.494	216.919
Administratie publica si aparare	488.100	484.852	476.943	450.153	442.563	431.177
Invatamant	482.666	482.168	489.018	498.967	505.826	515.443
Sanatate si asistenta sociala	430.980	428.301	433.069	442.795	448.607	456.721
Celelalte activitati ale economiei nationale	245.450	256.185	264.871	271.159	281.573	297.117
Total	9.243.551	9.161.064	9.044.743	9.121.124	9.195.928	9.333.965

Pe **grupe ocupaționale**, cererea potențială prognozată la nivel național, în ipotezele scenariilor moderat și optimist, descrie configurații ocupaționale orientate către *Agricultori și*

lucrători calificați în agricultură, Meseriași și muncitori calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Alte ocupații asimilate tehnicienilor și Operatori la mașini, utilaje și asamblori de mașini, echipamente și alte produse. În schimb, în ipotezele scenariului pesimist, nu se previzionează locuri de muncă disponibile pentru nicio sub-grupă ocupațională.

Evoluția cererii de formare profesională pe domenii de pregătire ale învățământului profesional și tehnic este estimată prin raportarea la distribuția cererii de forță de muncă într-o structură matriceală, realizată ca intersecție dintre structura pe grupe ocupații și structura pe activități CAEN. Calcularea proiecției cererii potențiale la intersecția COR și CAEN – în lipsa unor date valide cu privire la probabilitatea angajării într-o ocupație după finalizarea studiilor dintr-un anumit domeniu – permite o evaluare prin metode analitice a distribuției pe domenii de pregătire profesională a cererii potențiale de forță de muncă. Studiul menționează că pentru ocupațiile din subgrupa agricultori și lucrători calificați în agricultură, s-a luat în considerare numai populația salariată nu și alte categorii ale populației ocupate în această activitate (ca de exemplu lucrători familiari neremunerați). Prin această corecție s-a dorit să se evite inducerea unor concluzii eronate bazate pe o falsă cerere de înlocuire. Pe de altă parte, nu trebuie neglijat potențialul acestui sector, care reclamă ca o parte din forța de muncă îmbătrânită care se va retrage din agricultura de subzistență să fie înlocuită de tineri fermieri pregătiți pentru o agricultură competitivă. Deoarece datele avute la dispoziție au permis realizarea proiecțiilor doar în intersecția subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN Rev2, pentru a detalia industria prelucrătoare pe diviziuni s-a utilizat structura pe ocupații și activități economice din Recensământul din anul 2002. Presupunând că structura populației ocupate pe diviziuni în cadrul industriei prelucrătoare nu s-a modificat de la data ultimului recensământ, s-a aplicat această structură la rezultatele proiecției cererii de forță de muncă pe subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN. Autorii studiului subliniază caracterul informativ al estimărilor deoarece acestea s-au bazat pe informații statistice incomplete și pe ipoteza că au avut loc alocări ale forței de muncă (și se va respecta înclinația și în viitor) strict în domeniul de activitate și în ocupația în care se face pregătirea.

Structura cererii potențiale de forță de muncă în ipotezele scenariului moderat, **la nivel național** în funcție de **domeniile de formare** ale IPT este prezentată în tabelul de mai jos, în evoluție prognozată la orizontul anilor 2017-2020. Domeniul *Mecanică* concentrează în jur de un sfert din cererea potențială de forță de muncă, iar importanța acestuia pare să crească la orizontul 2020, la fel ca și domeniile *Comerț* și *Economic* care totalizează peste 25% din cererea potențială relevantă pentru IPT. Și domeniile *Electric*, *Electromecanică* și *Electronică automatizări* cresc ca și pondere în cererea potențială relevantă pentru absolvenții de IPT, însă ponderea lor se situează la nivele relativ reduse. Cererea potențială pentru absolvenții domeniilor *Fabricarea produselor din lemn* și *Industrie alimentară* este în scădere la orizontul 2020, la nivel național.

Proгноza structurii cererii potențiale, în ipotezele scenariului moderat, pe domenii de formare profesională din IPT, la nivel național în perspectiva 2017-2020 (%)

Tab. 4.6.

Domenii de formare	%
Agricultură	3,9
Chimie industrială	1,3
Construcții instalații și lucrări publice	8,2
Comerț	12,6
Economic	14,5
Electric	5,3
Electromecanică	3,6
Electronică automatizări	4,2
Fabricarea produselor din lemn	1,4
Industrie alimentară	0,8
Industrie textilă și pielărie	9,0
Materiale de construcții	1,3
Mecanică	24,1
Turism și alimentație	7,8
Resurse naturale și protecția mediului	1,9
Tehnici poligrafice	0,2

Proiecția cererii de forță de muncă la nivel regional

În cadrul regiunii Centru, cererea potențială se încadrează pe o tendință ascendentă de-a lungul perioadei 2011-2020, în toate cele trei scenarii de proiecție, astfel încât la finele perioadei de proiecție cererea potențială se previzionează a fi cu 5% față de valoarea din 2011.

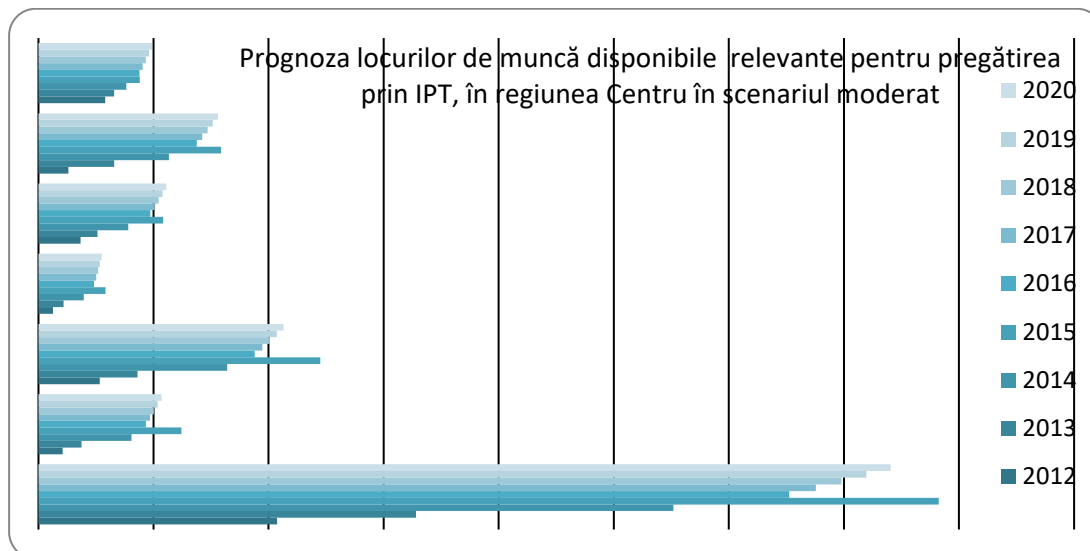
Pe activități economice, în regiunea Centru în ipotezele scenariului moderat, la orizontul anului 2020, se estimează o creștere ușoară a cererii potențiale pentru forță de muncă per ansamblu. Creșteri importante se înregistrează în *industria prelucrătoare, comerț, transporturi, depozitare și comunicații*. La o scară mai mică, o tendință crescătoare pare să se profileze după 2013 în *hoteluri și restaurante, precum și în sectorul industriei extractive*. Scăderi semnificative se estimează în *agricultură*.

Tab.4.7. Proiecția cererii potențiale de forță de muncă pentru regiunea Centru, pe activități economice (nr. persoane):

REGIUNEA CENTRU	2009	2011	2013	2015	2017	2020
Agricultura, silvicultura si piscicultura	140.284	120.266	102.921	89.327	76.760	61.499
Industria extractiva	6.925	7.491	7.910	8.519	8.897	9.480
Industria prelucratoare	343.986	350.312	348.617	366.635	374.241	385.424
Energie electrica si termica, gaze si apa	21.179	21.018	20.526	21.732	21.937	22.239
Constructii	70.076	66.396	65.547	69.349	69.818	70.421
Comert	139.454	152.155	164.620	172.368	181.166	193.800
Hoteluri si restaurante	18.145	17.905	17.944	19.454	19.910	20.582
Transport, depozitare si comunicatii	55.632	55.228	55.322	59.590	61.184	63.813
Intermedieri financiare	11.155	11.479	11.727	11.564	12.080	12.932
Tranzactii imobiliare, inchirieri si activitati de servicii	13.608	12.818	12.101	12.935	12.806	12.655
Administratie publica si aparare	54.422	55.801	56.603	55.483	56.414	57.790
Invatamant	62.881	64.338	65.296	67.525	70.283	73.485
Sanatate si asistenta sociala	48.238	47.320	47.222	47.701	47.722	47.675
Celelalte activitati ale economiei nationale	28.038	29.234	30.500	31.605	33.137	35.486
	1.014.024	1.011.763	1.006.857	1.033.785	1.046.355	1.067.281

În **scenariul moderat** evoluția locurilor de muncă disponibile în regiunea Centru se încadrează de-a lungul perioadei 2012-2020 pe un trend general ascendent, în toate județele regiunii.

Fig. 4.4

În cazul **scenariul moderat**, studiul previzionează locuri de muncă disponibile în toate subgrupele ocupaționale. Cele mai multe locuri de muncă disponibile se profilează pentru *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, Meseriași și muncitori calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Conducători de vehicule și operatori la instalații mobile*. Trebuie menționat faptul că în ocupațiile agricole se estimează o realocare structurală între persoane ocupate în agricultura de subsistență care vor ieși din piața muncii (fapt ce explică scăderea cererii potențiale previzionate pentru activitatea agricolă) și lucrătorii calificați din alte grupe de ocupații pentru care se previzionează că vor avea locuri de muncă disponibile.

Din analiza structurii pe grupe ocupaționale relevante pentru ÎPT pe baza datelor furnizate de studiul previzional cu privire la proiecția locurilor de muncă disponibile la nivelul regiunii Centru în perspectiva anului 2020, în scenariul moderat, rezultă o pondere previzionată de circa două treimi pentru ocupațiile relevante pentru nivel 2 de calificare oferit prin învățământul profesional și o treime pentru cele care pot fi puse în legătură cu nivelul de pregătire liceal tehnologic sau postliceal.

În **regiunea Centru**, în scenariul moderat, domeniile *Fabricarea produselor din lemn și Industrie textilă și pielărie* ocupă în cadrul cererii potențiale de forță de muncă poziții mai importante decât la nivel național. După *Mecanică* în care se păstrează o pondere însemnată, domeniile care par să coaguleze din ce în ce mai mult sunt *Economic, Comerț și Turism și alimentație*, după cum se poate vedea în tabelul de mai jos.

Tab. 4.8. Structura cererii potențiale, pe domenii de formare profesională din IPT, în ipoteza scenariului moderat, în regiunea Centru în perspectiva 2017-2020:

Domenii de formare	%
Agricultură	1,4
Chimie industrială	1,7
Construcții instalații și lucrări publice	8,1
Comerț	12,6
Economic	13,9
Electric	5,0
Electromecanică	3,8
Electronică automatizări	4,6
Fabricarea produselor din lemn	2,6
Industrie alimentară	0,9
Industrie textilă și pielărie	10,8
Materiale de construcții	0,9
Mecanică	22,9
Turism și alimentație	8,5
Resurse naturale și protecția mediului	1,9
Tehnici poligrafice	0,2
Total	100,0

Plecînd de la **Structura proiecției cererii potențiale pe domenii de pregătire în Regiunea Centru**, în baza analizei specificului economic și de piața muncii al județului Mureș, membrii CLDPS apreciază că **structura proiecției cererii potențiale următoarea pe domenii de pregătire este următoarea:**

Tab. 4.9. Structura cererii potențiale, pe domenii de formare profesională din IPT, în ipoteza scenariului moderat, în județul Mureș, în perspectiva 2017-2020 (%)

Domeniul de educație și formare profesională	Ponderi previzionate ale cererii de formare profesională (%)
Agricultură	6
Chimie industrială	2
Construcții, instalații și lucrări publice	7
Comerț	8
Economic	13
Electric	7
Electromecanică	2
Electronică și automatizări	7
Fabricarea produselor din lemn	6
Industrie alimentară	4,5
Industrie textilă și pielărie	5
Materiale de construcții	1,5
Mecanică	20
Turism și alimentație	10
- Protecția mediului	2
- Silvicultură	4
Tehnici poligrafice	1

Ponderea estimată pe baza datelor furnizate de studiul previzional cu privire la proiecția locurilor de muncă disponibile la nivelul regiunii Centru în perspectiva anului 2020 (în scenariul moderat) de circa 2/3 pentru ocupațiile relevante pentru nivel 2 de calificare oferit prin învățământul profesional este confirmată și de rezultatele anchetei în firme care evidențiază că 67,4% din locurile de muncă vacante existe la momentul anchetei la nivel regional, respectiv 61,2% la nivelul județului Mureș, necesită pregătire prin învățământ profesional.

Pe baza acestor informații utilizate ca repere pentru analizele efectuate în CLDPS în contextul specificului economic și de piața muncii ale regiunii și județului Mureș, se poate estima o **pondere recomandabilă a ÎPT din totalul ofertei educaționale de aproximativ 60%. În cadrul ofertei educaționale a ÎPT, aproximativ 40% se recomandă să fie pentru calificări de nivel 3 iar 60% pentru calificări de nivel 2.**

4.6.2.Principalele constatări desprinse din informațiile din AMIGO la nivel regional

■ **Populația activă, populația ocupată: în ușoară creștere în 2017 față de anul anterior**

■ **Rata de activitate și rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) în creștere în 2015 față de anul anterior. Persistă decalajul pe sexe și medii rezidențiale prin rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural.**

Se desprinde un fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură).

Decalajul semnificativ al ratei de ocupare față de ținta UE pentru 2020: rata de ocupare în Regiunea Centru în 2015 este cu 6 puncte procentuale peste media națională dar la 18,3 procente distanță față de obiectivul UE pt. 2020. Acest decalaj este și mai accentuat în cazul femeilor și mai ales în mediul rural. În ceea ce privește rata de activitate a tinerilor(15-24 ani), persistă decalajul pe sexe prin rate de activitate mai reduse pentru femei și în mediul urban.

Se menține un decalaj pe sexe și medii rezidențiale prin rate de ocupare mai reduse pentru femeile tinere și în mediul urban.

■ **Șomajul ridicat al tinerilor (15-24 ani) la nivel regional: mai mare decât la nivel național (28,4%, față de 21,7%), mai ales în mediul rural (31% la nivel regional , față de 18,5% la nivel național) și pentru fete(34,4% la nivel regional față de 24,4% la nivel național).**

■ **Rata șomajului peste media la nivel național, șomajul ridicat al șomajului tinerilor și șomajul de lungă durată - obligă sistemul de ÎPT la:**

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii
- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.
- parteneriate active cu agenții economici, AJOFM, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.

■ Ocuparea pe niveluri de educație, sexe și medii rezidențiale la nivel regional Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiune este mai ridicat decât media pe țară (conf. datelor pentru 2015):

- Regiunea Centru are o pondere ridicată a populației ocupate cu studii de nivel mediu de instruire (cumulând nivelurile liceal/postliceal/profesional).

- Pondere mică, respectiv a 3 a poziție pe țară după regiunile București-Ilfov și Vest, referitoare la populația cu nivel scăzut de educație (gimnazial/primar sau fără școală absolvită).

- Locul 2 pe țară (după București-Ilfov) privind ponderea persoanelor ocupate cu studii superioare. Tendința de creștere a ponderii în ocupare a populației cu studii superioare și a celor cu nivel de pregătire liceal și de scădere a ponderii cu nivel de scăzut de pregătire (cel mult gimnazial).

Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban - obligă la:

- Măsurile sistemice pentru creșterea generală a calității învățământului rural
- Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate
- Măsurile de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

La nivelul anului 2015, structura pe sexe a ocupării indică un nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor. Se constată în schimb o mai bună reprezentare a bărbaților cu nivel de pregătire profesional, comparativ cu femeile. Această constatare poate semnifica, pe de o parte, faptul că șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează nevoia unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire profesională. Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2015 indică disparități majore între rural și urban atât pentru populația ocupată cu studii superioare cât și pentru populația ocupată cu nivel scăzut de educație

- Șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut. În județul Sibiu șansele de ocupare sunt mult mai reduse pentru persoanele cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial, primar sau fără școală absolvită). Regiunea Centru are cea mai mare pondere a populației ocupate cu nivel mediu de instruire și cu studii de nivel profesional.

- Disparitățile majore între rural și urban, privind nivelul de instruire al populației ocupate. În 2015 la nivel regional doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban), ponderea celor cu nivel mediu de pregătire (liceal/postliceal/profesional sau de ucenici) fiind de 63,2% în mediul rural (față de 61,1% în urban), în timp ce 27,3% din populația ocupată din mediul rural are un nivel scăzut de educație (gimnazial/primar sau fără școală absolvită) - față de numai 7,3% în urban.

Concluzii din analiza principalilor indicatori din Balanța Forței de Muncă (BFM):

■ Rata de ocupare a resurselor de muncă (conf. BFM) pentru perioada 2002-2015, rezultă evoluții similare cu cele din AMIGO, de scădere, la nivel regional și în toate județele, a ratelor de activitate și de ocupare a resurselor de muncă, cu tendință de creștere la sfârșitul intervalului. Ratele de activitate și de ocupare a populației civile mai ridicate la nivel regional decât cele agregate la nivel național, în toate județele regiunii, cu excepția județelor Brașov și Covasna.

■ Șomerii înregistrați în evidențele AJOFM: — Rata șomajului (șomeri înregistrați) peste media națională în toate județele, cu excepția județelor Brașov și Sibiu — Tendința generală crescătoare descrescătoare a șomajului din perioada 2002-2008 în toate județele regiunii a fost stopată de criza economică care a debutat spre sfârșitul anului 2008 (creștere semnificativă a numărului de șomeri cu cca 54% la nivel regional în perioada 2008- 2009). Finalul crizei economice este marcat de o nouă tendință de reducere a ratei șomajului (în 2015 numărul șomerilor fiind cu 42,9% mai mic decât în 2009).

■ Locuri de muncă vacante pe activități ale economiei naționale:

În perioada 2008-2015 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale CAEN remarcându-se în ultima parte a intervalului o tendință crescătoare pentru: Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, Sănătate și asistență socială, Industria prelucrătoare, Informații și comunicații.

■ Locuri de muncă pe grupe majore de ocupații (ISCO-08) În perioada 2008-2015 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante pe grupe majore de ocupații, remarcându-se în ultima parte a intervalului o tendință crescătoare pentru: muncitorii necalificați, specialiști în diverse domenii de activitate, lucrători în domeniul serviciilor, tehnicieni și alți specialiști din domeniul tehnic, funcționari administrativi.

Concluzii din previziunile privind cererea de forță de muncă pe termen mediu (2013-2020):

Studiul previzional realizat de INCSMPS în 2011 a furnizat estimări privind evoluțiile prognozate pentru perioada 2013-2020 pe subgrupe majore de ocupații, activități economice (diviziuni CAEN). Structura cererii potențiale pe domenii de pregătire relevante pentru ÎPT este prezentată în capitolul 4.2.1.

Pe baza informațiilor oferite de studiul previzional și a analizelor efectuate în CLDPS în contextul specificului economic și de piața muncii ale regiunii și județelor, se poate estima un o pondere recomandabilă a IPT din totalul ofertei educaționale de aproximativ 60%, din care, cel puțin jumătate ar trebui să vizeze calificări oferite prin învățământul profesional.

■ Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă - trebuie avute în vedere pentru:

- Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS)

- Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare

-Planurile de școlarizare trebuie să reflecte ponderea crescută a serviciilor, nevoile în creștere în domeniul tehnic, calificările necesare ramurilor industriale cu potențial competitiv (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală.

4.6.3. IMPLICAȚIILE PENTRU ÎPT:

- **Rata șomajului peste media la nivel județean, șomajul ridicat al șomajului tinerilor și șomajul de lungă durată** - obligă sistemul de ÎPT la:
 - anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii
 - acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
 - abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
 - implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.
 - parteneriate active cu agenții economici, AJOFM, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.
- **Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă** - în contrast cu nevoile de formare în creștere (pentru întreprinderi, salariați, șomeri), decurgând din mobilitatea ocupațională accentuată de procesele de restructurare a economiei, nevoile de actualizare și adecvare competențelor la cerințele în schimbare la locul de muncă, etc. - oferă școlilor oportunitatea unei implicării active ca furnizori de formare pentru adulți, având în vedere:
 - creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi
 - adecvarea calificării cu locul de muncă
 - reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii
 - recunoașterea și valorificarea în experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală
 - diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă: ex. programe de formare la distanță, consultanță, etc.
- **Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă** - trebuie avute în vedere pentru:
 - Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS)²⁹
 - Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare
 - Planurile de școlarizare trebuie să reflecte ponderea crescută a serviciilor, nevoile în creștere în construcții, calificările necesare ramurilor industriale cu potențial competitiv (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală.
- **Prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală** vizează modernizarea a agriculturii și diversificarea activităților economice în mediul rural. Implică din partea școlilor din domeniu, în parteneriat toți cu factorii interesați:
 - Pregătirea tinerilor pentru exploatarea eficientă a potențialului agricol – presupune creșterea nivelului de calificare (nivel 3, competențe integrate pentru exploatarea și managementul fermei, procesarea primară a produselor agro-alimentare)
 - Diversificarea ofertei de calificare având în vedere: agricultura ecologică, promovarea agroturismului, a meșteșugurilor tradiționale, valorificarea resurselor locale prin mica industrie și dezvoltarea serviciilor
 - Implicarea în programe de formare continuă pe două componente:
 - formarea competențelor necesare unei agriculturi competitive
 - reconversia excedentului de forță de muncă din agricultură spre alte activități

- **Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban - obligă la:**
- Măsuri sistemice pentru creșterea generală a calității învățământului rural
 - Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate
 - Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

5. Învățământul profesional și tehnic din județul Mureș

5.1. Indicatori de context. Contextul de politici relevante pentru educație și formare profesională.

5.1.1. Contextul european.

Educația și formarea profesională, în strânsă legătură cu politicile de ocupare a forței de muncă, constituie una dintre componentele prioritare ale politicilor și programelor UE. În mai 2009, Consiliul pentru educație³⁰ a adoptat concluziile pentru definirea unei agende politice pentru decada post-Lisabona – „Education and Training 2020” („ET 2020”).

ET 2020 – cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale în perspectiva anului 2020 – stabilește 4 obiective strategice și 5 benchmark-uri.

Obiective strategice pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării pentru perioada până în 2020:

a. Realizarea în practică a învățării pe tot parcursul vieții și a mobilității.

Vizează, printre altele: • Strategii de învățare pe tot parcursul vieții • Instrumente de referință europene • Parcursuri educaționale mai flexibile • Valorizarea educației non-formale și informale • Calitatea sistemelor de orientare și consiliere • Dezvoltarea unor noi forme de învățare și utilizarea unor noi tehnologii de predare-învățare • Mobilitate în scop educațional (cursanți, profesori, formatori).

b. Îmbunătățirea calității și eficienței educației și formării.

Vizează, printre altele: • Competențele de bază (alfabetizare, matematică, știință și tehnologie, competențe lingvistice) • Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice, a formatorilor și a managerilor din educație • Asigurarea calității • Utilizarea eficientă și durabilă a resurselor

c. Promovarea echității, a coeziunii sociale și a cetățeniei active.

Vizează, printre altele: • Programe remediale, de prevenire și recuperare părăsirii timpurii a școlii • Educația și îngrijirea timpurie • Echitate și diversitate

d. Stimularea creativității și inovării, inclusiv a spiritului antreprenorial, la toate nivelurile de educație și formare.

Vizează, printre altele: • Parteneriatele între mediul de afaceri, educație și formare profesională, cercetare • Competențele transversale-cheie, educația antreprenorială, alfabetizarea digitală • Medii de învățare inovatoare.

Benchmark-uri pentru 2020, adoptate în cadrul ET 2020:

³⁰ Concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale („ET 2020”)

- 1) Până în 2020, în medie cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții³¹.
- 2) Până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte³² ar trebui să fie mai mic de 15 %.
- 3) Până în anul 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani care au absolvit învățământul terțiar³³, ar trebui să fie de cel puțin 40 %.
- 4) Până în 2020, proporția abandonului școlar timpuriu din sistemele de educație și formare ar trebui să fie sub 10 %.
- 5) Până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară ar trebui să beneficieze de educație preșcolară.

Benchmark-urile 3 și 4 de mai sus, adoptate în cadrul ET 2020, au primit apoi o și mai mare importanță prin includerea lor între cele 5 obiective majore (headline targets) ale strategiei care definește dezvoltarea economico-socială a Europei pentru anul 2020 (Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii).

Strategia EUROPA 2020³⁴ propune o nouă viziune pentru economia socială de piață a Europei, care să ajute Uniunea, să iasă din criza economică și financiară și să edifice o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și coeziune socială.

Europa 2020 propune **trei priorități** care se susțin reciproc:

- creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Pe baza acestor priorități, **strategia UE** definește următoarele **obiective** principale pentru deceniul 2010-2020:

- **Rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, să ajungă la cel puțin 75%**³⁵.
- **Alocarea a 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare**
- **Obiectivul “20/20/20”:** reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră față de 1990, sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea la 20% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 20% a eficienței energetice, comparativ cu 1990

³¹ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă).

³² Sursă: OCDE/PISA

³³ Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE).

³⁴ Adoptată de Comisia Europeană în 3 martie 2010 și de Consiliul European în 17 iunie 2010.

³⁵ Față de nivelul de referință de 69% la momentul adoptării Strategiei

- **Reducerea ratei abandonului școlar timpuriu**³⁶ la maximum 10%³⁷ și **creșterea procentajului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii superioare** la cel puțin 40%³⁸ în 2020;
 - **Reducerea cu 25% a populației aflate sub pragul de sărăcie**³⁹
- Strategia UE-2020 este însoțită de **șapte inițiative emblematice** (*“Flagship initiatives”*), menite să stimuleze sinergia politicilor și programelor în sprijinul realizării de progrese în cadrul fiecăreia din cele trei teme prioritare, după cum urmează: *„Agendă digitală pentru Europa”*, *“O Uniune a inovării”*, *“Tineretul în mișcare”*, *“O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”*, *“O politică industrială pentru era globalizării”*, *“Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă”*, *“Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale”*.
- Dintre angajamentele și măsurile propuse în cadrul inițiativelor emblematice cele mai relevante pentru piața muncii, educație și formare profesională sunt: *“O Uniune a inovării”*, *“Tineretul în mișcare”*, *“Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă”*.

Inițiativa emblemată „O Uniune a inovării”

Punctul de pornire al inițiativei „O Uniune a inovării” este centrat pe crearea unui *sistem de educație și formare modern, care să promoveze excelența și dezvoltarea competențelor*. Comisia va sprijini *colaborările între întreprinderi și instituțiile de învățământ*, prin crearea unor *„alianțe ale cunoașterii”* între sistemele de învățământ și întreprinderi pentru dezvoltarea unor *noi programe care să acopere lacunele în ceea ce privește competențele de inovare*.

Dintre **măsurile inițiativei „O Uniune a inovării” la nivelul statelor membre** se deprind:

- reformarea sistemelor de cercetare-dezvoltare și inovare pentru a promova excelența și specializarea inteligentă
- consolidarea cooperării între universități, mediul de cercetare și întreprinderi
- asigurarea unui număr suficient de absolvenți de universități de științe, matematică și inginerie
- promovarea creativității, inovării și spiritului antreprenorial;
- alocarea cu prioritate a cheltuielilor destinate cunoașterii, inclusiv prin folosirea stimulentei fiscale și a altor instrumente financiare pentru a promova investiții private mai semnificative în cercetare-dezvoltare.

Inițiativa emblemată “Tineretul în mișcare”

Linii de acțiune principale ale inițiativei emblematice “Tineretul în mișcare”:

- **Dezvoltarea de sisteme educaționale și de formare profesională moderne care să asigure competențe-cheie și excelență:**
- Investiții mai mari, mai țintite și durabile în educație și formare; asigurarea celui mai bun randament al resurselor publice; diversificarea surselor de finanțare;
 - Consolidarea acțiunilor pentru reducerea abandonului școlar timpuriu;
 - Dezvoltarea serviciilor de orientare și consiliere profesională: informații de bază pentru planificarea carierei (informații ref. la cursurile educaționale și de formare, oportunități de angajare); acțiuni de îmbunătățire a imaginii sectoarelor și profesiilor cu potențial de angajare;

³⁶ Prin definiția acceptată de UE încă din 2003 (Reuniunea miniștrilor educației în cadrul Consiliului UE din mai 2003), abandonul școlar timpuriu se referă la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu-și continuă educația sau formarea profesională

³⁷ Față de nivelul de referință de 15% la momentul adoptării Strategiei

³⁸ de nivelul de referință de 31% la momentul adoptării Strategiei

³⁹ La nivelul UE, însemna scoaterea a peste 20 de milioane de persoane din sărăcie. Pragul național de sărăcie este stabilit la 60% din venitul mediu disponibil în fiecare stat membru

- Promovarea învățării și predării de calitate;
 - Accentul pe competențele cheie pentru economia și societatea bazată pe cunoaștere, de ex. a învăța să înveți, comunicarea în limbi străine, competențele antreprenoriale ,TIC, învățarea online, competențele în domeniul matematicii (inclusiv competențele numerice) și științelor.
 - Creșterea atractivității, ofertei și calității EFP: conform proiecțiilor, cca. 50 % din totalul locurilor de muncă din 2020 vor fi pt. calificări de nivel mediu rezultate din programe de educație și formare profesională;
 - Promovarea experienței timpurii la locul de muncă ca factor esențial pentru pentru facilitarea intrării pe piața muncii și orientarea carierei: programe de tip ucenicie și stagii de practică de calitate;
 - Propunerea unui cadru de calitate pentru stagii, inclusiv abordarea obstacolelor juridice și administrative ale stagiilor transnaționale. Sprijinirea unui acces mai bun și a unei participări mai bune la stagii de bună calitate, inclusiv prin încurajarea întreprinderilor să ofere locuri pentru stagii și să devină bune întreprinderi-gazdă (de exemplu, prin etichete de calitate sau premii), precum și prin acorduri între parteneri sociali și ca parte a politicii de responsabilitate socială a întreprinderilor (RSI).
 - Facilitarea parcursurilor și permeabilității dintre FP inițială, învățământul superior și FPC, inclusiv prin dezvoltarea unor cadre naționale de calificare și prin menținerea unor parteneriate strânse cu sectorul profesional.
 - Extinderea oportunităților de învățare non formală și informală; recunoașterea și validarea acestor tipuri de învățare
- **Promovarea atractivității învățământului superior pentru economia bazată pe cunoaștere:**
- Mărirea proporției tinerilor care urmează un program de studii superioare sau echivalent;
 - Îmbunătățirea calității, atractivității și capacității de adaptare a învățământului superior;
 - Ameliorare cantitativă și calitativă a mobilității și a capacității de inserție profesională
- **Susținerea unei dezvoltări puternice a învățării transnaționale și a mobilității profesionale pentru tineri**
- Promovarea mobilității tinerilor în scop educațional: obiectivul ca până în 2020 toți tinerii din Europa să poată avea posibilitatea de a și petrece în străinătate o parte din timpul alocat parcursului educațional, inclusiv prin formare la locul de muncă;
 - Promovarea mobilității profesionale a tinerilor
- **Măsuri de reducere a șomajului și de sprijinire a încadrării în muncă a tinerilor:**
- Sprijin pentru obținerea primului loc de muncă și începerea unei cariere.
 - Comisia va stabili o *monitorizare sistematică a situației* tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare pe baza unor date comparabile la nivelul UE, ca sprijin pentru elaborarea politicilor și pentru învățarea reciprocă în acest domeniu.
 - Se recomandă Statelor membre asigurarea faptului că toți tinerii sunt încadrați în muncă, își continuă studiile sau fac parte dintr-un program de activare *în termen de patru luni de la absolvirea școlii*, ca parte a unei „garanții pentru tineret”.
- **Sprijinirea tinerilor cu risc**
- **Susținerea tinerilor antreprenori și a activităților independente**

Inițiativa emblematică “Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă”

Dintre măsurile inițiativei “Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă” la nivelul statelor membre se deprind:

- Promovarea și monitorizarea implementării efective a rezultatelor dialogului social;

- Dezvoltarea parteneriatelor între sectorul educației și lumea muncii, în special prin implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei de educație și formare profesională;
- Implementarea Cadrului European al Calificărilor (EQF); Cadrul Național al Calificărilor corelat cu EQF;
- Asigurarea dobândirii și recunoașterii, prin învățământul general, profesional și superior și prin formarea adulților, inclusiv pe cale non-formală sau informală, a competențelor cerute pentru angajare în formarea continuă și pe piața muncii.

Prioritățile Agendei pentru noi competențe și locuri de muncă:

1. Flexicuritate: reducerea segmentării și sprijinirea tranzițiilor

Cele patru componente ale flexicurității - acorduri contractuale flexibile și sigure, politici active pentru piața forței de muncă, învățare de-a lungul vieții și sisteme moderne de securitate socială - trebuie consolidate pentru a se asigura că, în contextul post-criză, țările se concentrează pe reformele cele mai eficiente din punct de vedere al costurilor, în paralel cu furnizarea unei mai bune flexibilități și securități.

1.1. Acorduri contractuale flexibile și sigure.

1.2. Învățare cuprinzătoare de-a lungul vieții:

- *Îmbunătățirea accesului la învățarea de-a lungul vieții*
- *Adoptarea de abordări orientate către lucrătorii mai vulnerabili*, mai ales către cei cu nivel scăzut de competențe, șomeri, lucrători tineri și în vârstă, persoane cu handicap, persoane cu tulburări psihice sau grupuri minoritare precum migranții și romii
- *Îmbunătățirea implicării părților interesate și a dialogului social* privind punerea în aplicare a învățării de-a lungul vieții
- *Aplicarea unor stimulente eficiente și măsuri de partajare a costurilor*, pentru extinderea investițiilor publice și private în formarea continuă a forței de muncă și pentru creșterea participării lucrătorilor la învățarea de-a lungul vieții.

1.3. Politici active în domeniul pieței forței de muncă (PADPFM): Măsurile propuse vizează îmbunătățirea PADPFM sub mai multe aspect cum ar fi: consultanță individuală privind locul de muncă, asistență în căutarea unui loc de muncă, măsuri de îmbunătățire a competențelor și a capacității de inserție profesională.

1.4. Sisteme moderne de securitate socială Dezvoltarea culegerii de informații de pe piața forței de muncă și a gestionării competențelor

1.5 Echiparea cetățenilor cu competențele corespunzătoare pentru ocuparea unui loc de muncă Asigurarea gamei corespunzătoare de competențe

Asigurarea concordanței între competențele potențialilor angajați și locurile de muncă disponibile și valorificarea locurilor de muncă potențiale din Europa

Ameliorarea mobilității geografice pe teritoriul UE

Valorificarea potențialului migrației

2. Ameliorarea calității muncii și a condițiilor de muncă

3. Sprijin pentru crearea de locuri de muncă

3.1. Consolidarea condițiilor cadru pentru crearea de locuri de muncă

3.2. Promovarea spiritului antreprenorial, a activităților independente și a inovării

5.1.2. Contextul național.

În plan național, **Programul Național de Reformă (PNR) 2011 – 2013**, adoptat de către Guvernul României la 29 aprilie 2011, constituie platforma-cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de

dezvoltare economică a României în concordanță cu politicile Uniunii Europene și **reprezintă instrumentul de transpunere, la nivel național, a obiectivelor Strategiei Europa 2020**. Țintele pentru anul 2020, asumate de România prin PNR 2011-2013 sunt următoarele:

- Rata de ocupare a populației cu vârsta 20-64 de ani: 70%
- Investițiilor în cercetare-dezvoltare: 2% din PIB
- Reducerea cu 19% a emisiilor de gaze cu efect de seră, creșterea la 24% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 19% a eficienței energetice
- **Rata abandonului școlar timpuriu: 11,3%; Rata populației cu vârsta de 30-34 de ani absolventă a unei forme de educație terțiară: 26,7%;**
- Reducerea cu 580.000 a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială

5.2. Indicatori de intrare în IPT

5.2.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență⁴⁰

La nivel regional în orizontul lui 2060, se prognozează reduceri însemnate ale populației școlare în paralel cu îmbătrânirea populației. Cele mai afectate vor fi **efectivele din grupele de vârstă 7-14 ani**: reducere cu 22,5 % până în 2030, respectiv cu 49,4% până în 2060 și **din grupa de vârstă 15-24 ani**: reducere cu 19,1% până în 2030, respectiv cu 49,4% până în 2060.

În perioada 2007/2008 – 2016/2017, **populația școlară din învățământul primar înregistrează la nivel județean o creștere** de 7,53%, mai mare decât la nivel național (6,8%) și mai mică decât la nivel regional (11,95%).

În perioada analizată, ponderea populației școlare cuprinse în **învățământul primar** a crescut cu în toate județele regiunii. Cele mai mari creșteri se înregistrează în județele Brașov (creștere de 23,4% în 2016/2017 față de 2007/2008) și Sibiu (creștere de 13,3% în 2016/2017 față de 2007/2008) iar cea mai mică în județul Alba (0,3%). În județul Mureș ponderea populației școlare cuprinse în învățământul primar a rămas aceeași ca în 2007/2008.

În ceea ce privește populația școlară din **învățământul gimnazial**, în perioada 2007/2008 – 2016/2017 se înregistrează **scăderi de efective la nivelul județului Mureș**, scăderea fiind mai mică decât la nivel regional și național (-7,8% la nivelul județului Mureș, față de -9,3% la nivel regional și față de -18,9% la nivel național).

La nivel județean se înregistrează evoluții similare nivelului regional în ceea ce privește efectivele de elevi cuprinși în învățământul gimnazial.

Se poate aprecia că reducerea severă constatată cu privire la populația școlară din învățământul gimnazial se va repercuta direct în următorii ani prin scăderea intrărilor în ÎPT.

Dinamica populației școlare la nivelul județului în perioada 2007/2008-2016/2017, indică **scăderi de efective în învățământul liceal** (- 19,4%), într-un procent mai mare decât la nivel național (- 7,8%), și mai mic decât la nivelul regiunii (-24%) .

În județul Mureș cele mai importante scăderi de efective se înregistrează în învățământul profesional (- 49,4%), urmare a nealocării de cifră de școlarizare în perioada 2009/2010 – 2011/2012. Procentual, scăderea de efective a fost mai mică decât la nivel regional (-61,7%) și apropiată de media națională (-49,3%).

⁴⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 Populația școlară (INS)” – pentru [vizualizare clic aici](#)

Dinamica populației școlare la nivel județean în perioada 2007/2008-2016/2017, indică **creșteri de efective în învățământul postliceal**, mai mici însă decât la nivel regional și național (8,4 % la nivel județean față de 20,5% la nivel regional și 51,4% la nivel național).

În ceea ce privește **populația școlară din învățământul superior**, se constată faptul că în perioada 2007/2008 – 2016/2017 la nivelul județului Mureș **nu se înregistrează scăderi de efective**, comparativ cu nivelul regional unde se înregistrează scăderi mai mari decât la nivel național (-42,3% la nivel regional față de -41,4% la nivel național).

Repartizarea pe sexe a populației școlare din învățământul superior are o evoluție oscilantă cu ponderi mai mari pentru fete în prima și ultima parte a intervalului analizat și cu ponderi mai mari pentru băieți la mijlocul intervalului de analiză (2011/2012- 2015/2016).

Repartizarea pe sexe a populației școlare în anul școlar 2016/2017 indică faptul că ponderea fetelor este mai mare în învățământul liceal (52,2%), postliceal (68,5%) și superior (55,1%) și în mediul urban și mult mai mică în învățământul profesional (32,4%).

5.2.2. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională⁴¹

Rata netă de cuprindere măsoară gradul de participare la educație a copiilor de vârstă oficială coresponzătoare nivelului respectiv de educație⁴².

Conform datelor statistice (INS), în anul școlar 2016-2017 **rata netă de cuprindere în educație în județul Mureș se situează sub cea calculată ca la nivel regional și național, la toate nivelurile de educație, cu excepția învățământului primar.**

Comparând ratele de cuprindere pe niveluri de educație se constată că cele mai mari pierderi se înregistrează în gimnaziu și mai ales după clasa a VIII-a.

Informațiile statistice disponibile cu privire la rata de cuprindere pe medii de rezidență se bazează pe locația școlii (nu pe mediul de proveniență al elevilor). Din acest punct de vedere indicatorul nu este relevant decât cel mult până la clasa a VIII-a. Totuși, decalajele mari cu privire la ratele de cuprindere în învățământul primar și gimnazial din cele două medii de rezidență corelate cu informațiile parțiale din sistem, evidențiază **un grad de cuprindere în educație sensibil mai mic în mediul rural și/sau începerea școlii mai târziu în mediul rural.**

În anul școlar 2016-2017, rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu la nivelul județului Mureș(77,6%), este mai mică decât la nivel regional (79,7%) și național (79,8%).

Evoluția ratelor nete de cuprindere în învățământul obligatoriu este descrescătoare în perioada 2007/2008 – 2016/2017 la nivelul județului.

Din analiza pe medii rezidențiale și pe sexe, se constată rate nete de cuprindere în învățământul obligatoriu mai mari în urban, și apropiate pentru fete și băieți.

În județul Mureș rata netă de cuprindere în învățământului secundar superior în anul școlar 2016-2017 (63,4%) este mai mică decât media națională (69,9%) și regiunea Centru (67,7%) .

Deși se constată o tendința de **creștere a ratei de cuprindere în învățământul secundar superior** în prima parte a intervalului analizat (de la 62,7% în 2007-2008, la 69% în 2012-2013), aceasta e urmată de o scădere în ultima parte (la 63,4% în anul școlar 2016-2017).

În perioada 2007/2008 și 2016/2017 se înregistrează creșteri ale ratelor nete de cuprindere în învățământul secundar superior .

⁴¹Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„03 Rata neta de cuprindere \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁴² Diferențele față de vârsta reglementată de începere a școlii, respectiv de încadrare față de vârstele “standard” din seria curentă influențează valoarea indicatorului

În perioada 2007/2008-2016/2017 ratele de cuprindere pentru învățământul secundar superior clasele a IX-a și a X-a urmează un trend descrescător în paralel cu un trendul crescător înregistrat pentru ratele nete de cuprindere în învățământul secundar superior clasele a XI-a și a XII-a.

Analiza pe sexe la nivel județean evidențiază *rate nete de cuprindere mai mari în cazul fetelor*, comparativ cu băieții, în învățământul secundar superior (15 - 18 ani).

În perioada analizată se constată că ratele nete de cuprindere în învățământul secundar superior pentru băieți, înregistrează o evoluție descrescătoare în ultima parte a intervalului de analiză, la nivel județean, regional și național.

Grupa de vârstă 15-18 ani din mediul rural înregistrează în perioada analizată reduceri ale ratei nete de cuprindere ..

Rata netă de cuprindere în învățământul primar în anul școlar 2016-2017 este mai mare decât media națională.

Analiza evoluției ratei nete de cuprindere în învățământul primar în perioada 2007/2008-2016/2017, evidențiază o evoluție descrescătoare a indicatorului.

La nivelul județului Mureș se înregistrează valori ale ratei nete de cuprindere în învățământul gimnazial (11-14 ani) sub media regională și națională (79,2% față de 81,4% la nivel regional și 82,3% la nivel național).

Rata nete de cuprindere în învățământul gimnazial în perioada 2007/2008-2016/2017, înregistrează o evoluție descrescătoare, în județul Mureș (-5,1 puncte procentuale).

Cele mai mari reduceri ale ratelor nete de cuprindere în învățământul gimnazial se înregistrează în mediul rural.

5.2.3 Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)⁴³

Gradul de cuprindere în învățământ reprezintă numărul total al copiilor/elevilor/studenților dintr-o anumită grupă de vârstă, indiferent de nivelul de educație în care sunt cuprinși, calculat ca raport procentual din populația rezidentă din aceeași grupă de vârstă.

Informațiile statistice disponibile cu privire la gradul de cuprindere pe medii de rezidență se bazează pe locația școlii (nu pe mediul de proveniență al elevilor). Din acest punct de vedere indicatorul nu este relevant decât cel mult până la clasa a VIII-a. Totuși, decalajele mari cu privire la gradul de cuprindere în învățământul primar și gimnazial din cele două medii de rezidență corelate cu informațiile parțiale din sistem, evidențiază *un grad de cuprindere în educație sensibil mai mic în mediul rural și/sau începerea școlii mai târziu în mediul rural.*

Conform datelor statistice (INS) pentru anul școlar 2016-2017, **gradul de cuprindere în educație în județul Mureș este mai mic decât la nivel regional și național pe ansamblul grupei de vârstă 3-23 ani și în grupele de vârstă 15-18 ani și 19-23 ani**, fiind mai mare decât la nivel național în celelalte grupe de vârstă.

În anul școlar 2016-2017, se înregistrează **valori mai mici decât la nivel regional (71,1%) a gradului de cuprindere în educație pe totalul grupei de vârstă 3-23 ani, pe ansamblul regiunii (71,1%) și în toate județele regiunii cu excepția județelor Brașov (77,7%) și Sibiu (77,2%)**. Gradul de cuprindere pentru grupa de vârstă 3-23 ani este mai mic decât la nivel național și regional în județele Alba (69,7%), Covasna (61,6%), Harghita (64,5%) și Mureș (68,7%).

Pe totalul grupei de vârstă 3-23 ani, **gradul de cuprindere în învățământ este mai mare pentru femei.**

⁴³Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„02 Gradul de cuprindere \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

Analizând gradul de cuprindere în învățământ în perioada 2007/2008 – 2016/2017 se observă o reducere pentru totalul grupei de vârstă 3-23 ani respectiv începând cu anul școlar 2014-2015, atât la nivel județean cât și la nivel regional (cu 4,6 puncte procentuale la nivel național, respectiv 7,8 puncte procentuale la nivel regional).

În anul școlar 2016-2017, **gradul de cuprindere în educație în județul Mureș (71,8%) pentru grupa 15-18 ani este mai mic decât la nivel regional (75,3%) și național (77,1%).**

În grupa de vârstă 15-18 ani, **gradul de cuprindere în învățământ este mai mare pentru femei atât la nivelul regiunii cât și la nivelul județului.**

Pentru grupa de vârstă 15-18 ani, se constată o ușoară creștere a gradului de cuprindere în învățământ în perioada 2007/2008 – 2016/2017, cu doar 0,5 puncte procentuale.

În anul școlar 2016-2017, **gradul de cuprindere în educație în județul Mureș (51,3%) pentru grupa 19-23 ani este mai mic decât la nivel național (65,7%) și regional (58%) .**

La nivelul județului Mureș în perioada 2007/2008-2016/2017, **gradul de cuprindere în educație pentru grupa 19-23 ani a crescut (de la 41,2 % în 2007/2008 la 51,3% în 2016/2017) .**

În grupa de vârstă 19-23 ani, **gradul de cuprindere în învățământ este mai mare pentru femei .**

În județul Mureș, **pentru grupa de vârstă 3-6 ani se constată** în perioada analizată **o ușoară scădere a gradului de cuprindere în educație.**

În perioada 2007/2008-2016/2017 **pentru grupa de vârstă 7-10 ani de înregistrează reduceri ale gradului de cuprindere în învățământ mai mici decât la nivel național** (-4,6 puncte procentuale față de -4,9 puncte procentuale la nivel regional și față de -6,5 puncte procentuale la nivel național).

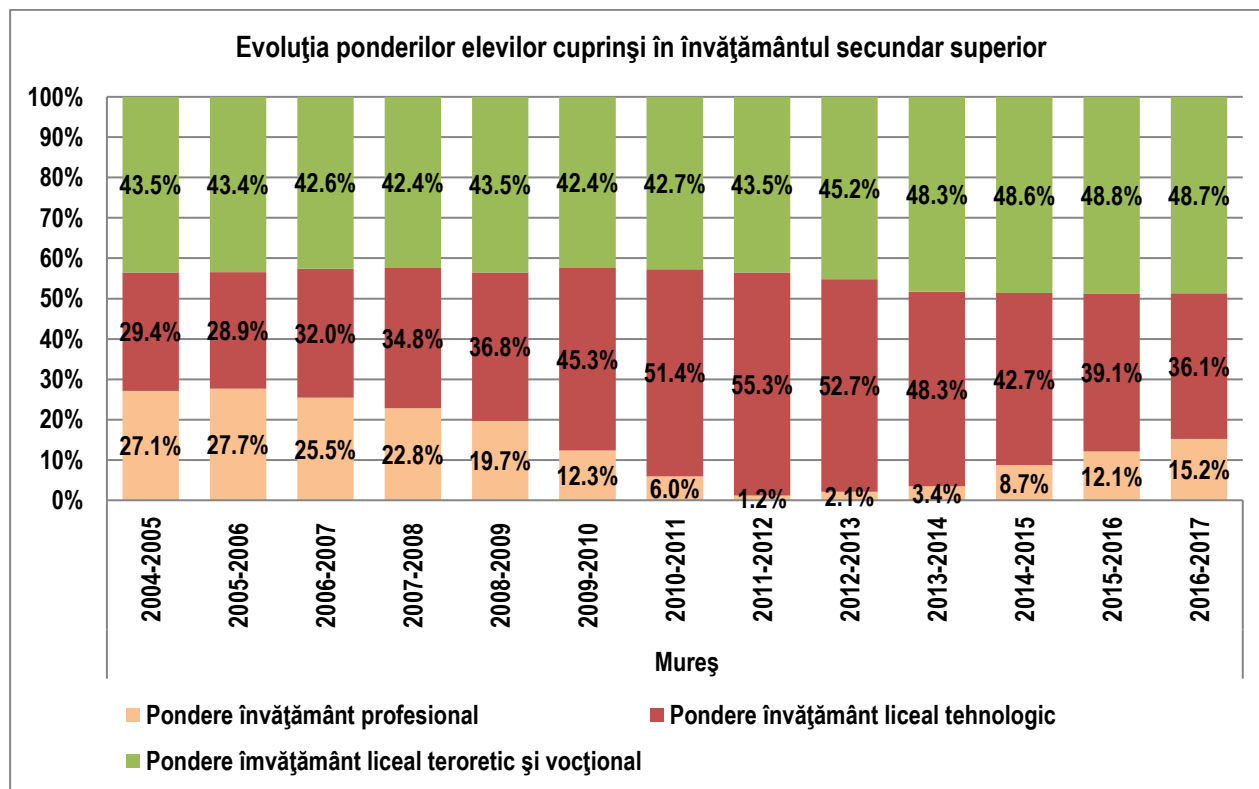
Pentru grupa de vârstă 11-14 ani se înregistrează reduceri ale gradului de cuprindere în învățământ atât la nivel județean (- 4,1 puncte procentuale) **cât și la nivel regional** (-1,5 puncte procentuale).

5.2.3.1 Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional⁴⁴

Din totalul elevilor înscriși în județul Mureș la început de an școlar 2016-2017 în învățământul secundar superior (învățământ liceal și profesional), învățământul profesional și tehnic are o pondere de 48,7% (15,2% în învățământul profesional + 36,1% în liceul tehnologic), mai mică decât la nivel regional (51,5%) și la nivel național (50,5%). Comparativ cu situația la nivel regional, județul Mureș se situează pe locul 3 din punct de vedere al ponderii ÎPT din totalul elevilor înscriși la începutul anului școlar 2016-2017 în învățământul secundar superior, după județele Covasna și Brașov. Ponderea mai mare a învățământului liceal tehnologic, în județul Mureș se reflectă într-o pondere mai mică a elevilor înscriși în învățământul profesional (36,1%, față de 35,1% la nivel regional) și în învățământul liceal teoretic și vocațional (48,7%, față de 50,5% la nivel național).

⁴⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 Evoluția elevilor IPT(INS)” – pentru vizualizare clic aici și în anexa „05 Evoluția elevilor IPT liceu , sc prof (INS)” – pentru vizualizare clic aici

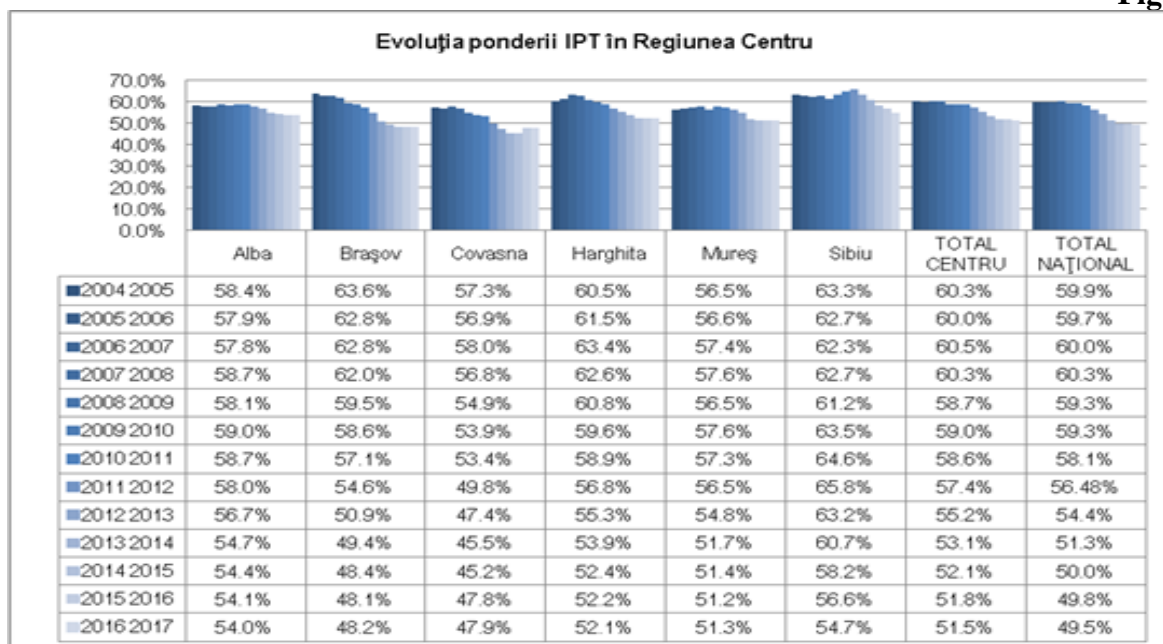
Fig. 5.1

Sursa: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice pentru educație - INS

Din analiza evoluției ponderii elevilor înscriși la început de an școlar în ÎPT din sistemul public de învățământ din județul Mureș în perioada 2004/2005 - 2016/2017, se constată o scădere accentuată, de la valori în jur de 60% la începutul perioadei analizate, la numai 51,5% în anul școlar 2016-2017. În paralel cu evoluția descrescătoare a ponderilor ÎPT, a crescut ponderea învățământului liceal teoretic și vocațional. Evoluțiile sunt similare și la nivel național.

Fig. 5.2

Sursa: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice pentru educație - INS

Analizând evoluția înregistrată în această perioadă pentru ponderile învățământului profesional, se constată o scădere de la un maxim de 27,1% în anul școlar 2005-2006 la un minim de 1,6% în anul școlar 2011-2012, ca urmare a deciziei Ministerului Educației, Cercetării și Inovării de alocare cifră de școlarizare doar pentru învățământul liceal în perioada 2009-2012.

În anul școlar 2012-2013 se reintroduce un traseu de pregătire profesională prin învățământul profesional de 2 ani, ca parte a liceului tehnologic, pentru elevii care după clasa a IX a de liceu optează pentru o calificare de nivel 3 CNC/EQF, acțiune urmată de o ușoară creștere a ponderii elevilor înscriși în învățământul profesional (5,2% în 2013-2014). În anul școlar 2014-2015 se introduce învățământul profesional cu durata de 3 ani, după finalizarea clasei a VIII-a ceea ce a condus la creșterea treptată a ponderii învățământului profesional în următorii ani, ajungând în anul școlar 2016-2017 la 16,5%.

5.2.3.2 Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal⁴⁵

Numărul total al elevilor înscriși în învățământul postliceal (școala postliceală și școala de maiștri) în anul școlar 2016-2017 plasează Județul Mureș pe prima poziție la nivel regional .

În perioada 2004/2005-2016/2017 numărul total al elevilor înscriși în învățământul postliceal (școala postliceală și școala de maiștri) înregistrează o creștere ușoară de 1%, mai mică decât la nivel regional(17,6%). Evoluția numărului de elevi înscriși la început de an în învățământul postliceal este variabilă, cu un maxim de 2939 elevi în anul școlar 2013-2014, urmată de decreștere în ultima parte a intervalului de analiză.

65,8% din numărul elevilor din învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017 erau înscriși în școli postliceale și de maiștri aparținând sistemului public, 97,9% dintre elevii înscriși în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017 la nivelul regiunii Centru aparțin școlilor postliceale și doar 2,1% școlilor de maiștri.

În perioada 2004/2005-2016/2017 numărul total al elevilor înscriși în școala postliceală înregistrează o creștere de 20,4%, mai accentuată decât în cazul învățământului postliceal total și decât cea înregistrată la nivel național (creștere cu peste 50%)..

Evoluția numărului de elevi înscriși la început de an școlar în școli postliceale în perioada 2004/2005-2016/2017, urmează un trend asemănător învățământului postliceal total, fiind crescătoare până în anul școlar 2013-2014 urmată de descreștere în ultima parte a intervalului de analiză.

În perioada 2004/2005-2016/2017 numărul total al elevilor înscriși în școlile de maiștri la început de an școlar, înregistrează o scădere (- 43,3%) , comparativ cu nivelul național unde numărul elevilor înscriși în școlile de maiștri înregistrează o creștere accentuată (+50,5%).

5.2.3.3. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017⁴⁶

La nivel județean, planul e școlarizare realizat în 2017-2018 la clasa a IX a liceu tehnologic, înregistrează unele abateri față de țintele stabilite prin PLAI anterior.

⁴⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „06 Evoluția elevilor Înv. postliceal(INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁴⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „07Oferta IPT inv. liceal zi 2016-2017” – [pentru vizualizare clic aici](#) și în anexa „08 Oferta IPT inv. prof 2016-2017”- [pentru vizualizare clic aici](#)

Ponderi mai mici decât limitele inferioare planificate s-au înregistrat în domeniile: electromecanică, construcții, instalații și lucrări publice, fabricarea produselor din lemn, agricultură și industrie textilă. O explicație pentru aceste abateri este faptul că fundamentarea planului de școlarizare pentru învățământul profesional inclusiv dual are la bază pe lângă recomandările PRAI, PLAI, solicitările operatorilor economici pentru școlarizare în anumite calificări de nivel 3 CNC (nivel 2 cf. HG 866/2008).

S-au înregistrat în schimb depășiri în cazul domeniilor electronică automatizări, electric, economic, comerț, turism și alimentație .

Urmărind evoluția ponderilor domeniilor în cadrul unui ciclu de școlarizare, se constată o tendință de reducere a ponderii pentru domeniile: *industrie alimentară și mecanică* în paralel cu creșterea ponderilor domeniilor: *comerț, turism și alimentație, economic, electric, electronică automatizări*. La nivel județean în cadrul unui ciclu complet de școlarizare ponderile cele mai ridicate în planurile de școlarizare se înregistrează pentru următoarele calificări: *tehnician în activități economice* (17,8%) , *tehnician în turism* (22,2%), *tehnician în administrație* (12,24%), *tehnician activități de comerț* (8,3%).

Tab.5.1

Domeniu de pregătire conf. HG 866/2008	Plan școlarizare realizat cl. a IX- a liceu tehnologic 2018-2019		Plan școlarizare realizat cl. a IX-a înv.profesional și dual 2018-2019		Ținta PLAI anterior pt. 2025 (niv.3 și 4)	
	Nr. elevi	%	Nr. elevi	%	Min.- max (%)	Medie (%)
mecanică	78	11,0	417	41,8	22-30	26
electromecanică	30	0	4	2,1	0-3	1,5
electronică automatizări	128	12,9	0	0	7-10	8,5
chimie industrială	0	0,7	0	0	0- 3	1,5
materiale de construcții	0	0	0	0	0-3	1,5
electric	196	8,0	65	0	3-7	5
construcții, instalații și lucrări publice	16	1,1	46	4,6	3-7	5
agricultură	20	1,4	55	5,5	3-5	4
silvicultură	41	2,9	0	0	1-3	2
economic	254	17,8	0	0	6-10	8
comerț	118	8,3	80	8,0	5-10	7,5
turism și alimentație	316	22,2	111	11,1	6-14	10
industrie alimentară	54	3,8	42	3,8	3 - 5	4
fabricarea produselor .din lemn	45	3,2	85	8,5	6-12	9
industrie textilă și pielărie	0	0	75	7,5	1-3	2
tehnici poligrafice	0	0	0	0	0-0,5	0,25
estetica și igiena corpului omenesc	67	4,7	17	1,7	1-3	2
protecția mediului	61	4,3	0	0	1-3	2
producție media	0	0	0	0	0-0,5	0,25
TOTAL	1424	100	997	100		100

Sursa: ISJ – plan de școlarizare la nivel județean

Planul de școlarizare fundamentat pentru anul școlar 2018-2019, pe baza solicitărilor operatorilor economici de școlarizare în anumite calificări determină depășiri ale țintelor stabilite prin PLAI anterior, pentru domeniile : economic, turism și alimentație, comerț.

Ponderi mai mici decât limitele inferioare planificare se înregistrează în domeniile: *construcții, instalații și lucrări publice, fabricarea produselor din lemn, industrie textilă.*

Cumulat la nivel județean, planul de școlarizare la clasa a IX-a în ÎPT liceu tehnologic + învățământ profesional) se apropie de țintele stabilite prin PLAI anterior.

În județul Mureș, cea mai mare pondere în învățământul liceal tehnologic o reprezintă elevii școlarizați în calificarea *tehnician activități economice*. A doua specializare ca pondere este *tehnician în turism*.

Din analiza situației școlarizării în învățământul profesional în anul școlar 2017-2018 se constată că 15,5% dintre elevii școlarizați prin învățământul profesional se află în regiunea Centru, ocupând a doua poziție după regiunea Nord – Est (25,3%).

În județul Mureș constată creșteri ale ponderii elevilor cuprinși în învățământul profesional în anul școlar 2017-2018 în clasa a IX-a comparativ cu ieșirile din cadrul ciclului de școlarizare.

Acest lucru se datorează pe de o parte introducerii învățământului dual ca formă de organizare a învățământului profesional și tehnic și a intensificării acțiunilor de promovare a ofertei de formare profesională în special pentru învățământul dual.

Organizarea învățământului dual are la bază un parteneriat extins, între școală, operatorii economici și unități administrativ teritoriale pe raza cărora funcționează școlile și a fost introdus în România prin OUG nr. 81 din 16 noiembrie 2016 cu modificările aduse prin Legea nr. 82/30.03.2018 de aprobare a OUG nr. 81/2016, care modifică și completează LEN nr. 1/2011 (publicată în MO nr. 943 din 23 noiembrie 2016)

Învățământul dual, caparte a ÎPT, are următoarele caracteristici specifice:

- ✓ Este organizat la inițiativa operatorilor economici interesați, în calitate de potențiali angajatori și parteneri de practică;
- ✓ Se desfășoară pe baza unui contract de parteneriat și a unor contracte individuale de pregătire practică, prin pregătirea practică organizată în răspunderea principală a operatorilor economici;
- ✓ Operatorii economici asigură pregătirea practică a elevilor, bursă la nivelul celei acordate din fonduri publice și alte cheltuieli pentru formarea de calitate a elevilor;
- ✓ Facilitează implicarea operatorilor economici în mecanismele decizionale la nivelul unității de învățământ partenere.

Facilități fiscale pentru operatorii economici au fost aduse prin OUG nr. 84 din 16 noiembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul financiar-fiscal.

În prezent învățământul dual se află în primul an de implementare, ca formă de organizare a învățământului profesional. În anul școlar 2017-2018, atât la nivel regional cât și la nivel național cea mai mare pondere a elevilor școlarizați în învățământul profesional inclusiv dual se înregistrează pentru calificări specifice domeniilor mecanică și turism și alimentație, cu valori ușor mai scăzute la nivel regional.

Urmărind distribuția ponderii elevilor înscriși în învățământul profesional, se constată creșteri ale ponderilor elevilor din învățământul profesional școlarizați în domeniile *Construcții, instalații și lucrări publice* (7,1% la clasa a IX-a, față de 6,1% la cl. a XI-a), *comerț* (8,7% la clasa a IX-a, față de 6,2% la clasa a XI-a), *industrie textilă și pielărie* (6,4% la clasa a IX-a față de 5,4% la clasa a XI-a), *turism și alimentație* (6,2 la clasa a IX-a față de 15,4% la clasa a XI-a), în paralel cu scăderi pentru domeniile: *Agricultură* (4,6% în clasa a IX-a față de 5,8% în clasa a XI-a), *electric* (2,6% ca clasa a IX-a față de 4,1% la clasa a XI-a), *mecanică* (35,3% la clasa a IX-a față de 37,2% la clasa a XI-a) și *electromecanică* (3,4% la clasa a IX a, față de 4,4% la clasa a XI-a).

În județul Mureș au crescut ponderile elevilor înscriși în învățământul profesional domeniul mecanică. Acest lucru se datorează introducerii învățământului dual la solicitarea operatorilor și includerea cu prioritate alocurilor solicitate în planul de școlarizare.

În județul Mureș se înregistrează creșteri ale ponderilor elevilor înscriși în domeniile : comerț, turism și alimentație, industrie textilă și pielărie.

Analiza pe calificări a ponderii elevilor înscriși în învățământul profesional inclusiv dual în clasa a IX a permite următoarele concluzii :

- Calificarea profesională cea mai mare atractivitate este *mecanic auto*, urmată de calificarea *ospătar (chelner) vânzător în unități de alimentație* cu pondere apropiată nivelului național.

Din analiza pe județe a ponderii elevilor cuprinși în anul școlar 2017-2018 în învățământul profesional, inclusiv dual se constată următoarele:

- În ceea ce privește învățământul dual, calificarea cu ponderea cea mai ridicată este: *mecanic auto*
- În cazul învățământului profesional ponderi ridicate se înregistrează pentru calificarea *mecanic auto* cea mai mare fiind înregistrată în județul Mureș 29% .

În regiunea Centru se înregistrează cea mai mare pondere a elevilor din învățământul dual (38%), urmată de regiunea Nord – Vest (23,9%). În interiorul regiunii cea mai mare pondere a elevilor cuprinși în învățământul dual se înregistrează în județul Brașov (21,8%), urmat la mare distanță de județele Alba (6,5%) și Sibiu (4,1%).

5.2.3.4. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017⁴⁷

Finanțarea școlarizării a 81,9% dintre elevii cuprinși în învățământul postliceal se realizează de la bugetul de stat, iar 78,7% dintre elevii învățământului postliceal studiază la cursuri de zi.

La nivelul regiunii Centru, planul de școlarizare realizat în anul școlar 2017-2018 la școala postliceală reprezintă 9,7% din totalul la nivel național. În cadrul regiunii cea mai mare pondere se înregistrează în județul Mureș (27,8%) iar cea mai mică în județul Covsna (7%).

36,3% dintre elevii școlilor postliceale din regiunea Centru sunt înscriși în calificarea *asistent medical generalist*.

La nivelul regiunii Centru, planul de școlarizare realizat în anul școlar 2017-2018 la școala de maiștri reprezintă doar 4,7% din total la nivel național, regiunea Centru, situându-se pe ultimul loc la nivel național.

În interiorul regiunii cea mai mare pondere a elevilor din școlile de maiștri se înregistrează în județul Mureș (64,3%).

Din analiza școlarizării prin școlile de maiștri în anul școlar 2017-2018, se constată creșteri ale ponderii elevilor la intrarea în sistem comparativ cu cei care părăsesc sistemul pentru domeniile: *transporturi, mecanică și chimie industrială*, în paralel cu scăderi pentru domeniile : *construcții, instalații și lucrări publice, electric și energetic*.

Cel mai atractiv domeniu de pregătire prin școala de maiștri este *transporturi* (calificarea *maistru electromecanic auto*), reprezentând 22% din planul de școlarizare.

În interiorul regiunii se constată o mare diversitate în ceea ce privește specificitatea calificărilor de nivel 5 obținute prin școlile de maiștri. Astfel, dacă în județul Alba, prin tradiție, sunt calificați *maiștri mecanici* și în Covasna *maiștri croitori*, în județul Mureș oferta este diversificată, de la

⁴⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „09 Oferta IPT inv. postliceal 2016-2017” – [pentru vizualizare clic aici](#)

calificări pentru industrie (*maistru ceramist ceramică fină, maistru tâmplar mobilă și binale și maistru pentru tehnologia chimică anorganică*), la calificări pentru construcții și transporturi.

5.2.3.5 Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional⁴⁸

O condiție pentru a se putea organiza învățământ profesional este încheierea între unitatea de învățământ și operatorii economici a unui contract cadru de pregătire a elevilor, ca urmare a unei solicitări din partea operatorilor economici. La nivelul Regiunii Centru solicitările operatorilor economici pentru școlarizarea prin învățământul profesional pentru anul școlar 2018/2019 au fost satisfăcute în procent de 68,4%, în creștere față de anul școlar anterior.

O condiție care stă la baza organizării învățământului dual este încheierea unui contract de parteneriat între unitatea de învățământ, operatorul economic și unitatea administrativ teritorial, ca urmare a solicitărilor din partea operatorilor economici. Pentru anul școlar 2018-2019 solicitările operatorilor economici de școlarizare prin învățământul dual din regiunea Centru au fost onorate în proporție de 92,3%.

Principalele motive pentru care nu au fost satisfăcute toate solicitările operatorilor economici au fost generate de lipsa autorizării unităților de învățământ pentru calificările solicitate de operatorii economici, imposibilitatea constituirii formațiunilor de studiu pentru anumite calificări, conform legii, datorită numărului mic de solicitări din partea operatorilor economici, capacitatea limitată de școlarizare a unităților de învățământ.

5.2.3.6 Parteneriatul cu operatorii economici⁴⁹

Un demers important pentru corelarea ofertei educaționale cu cererea pieței muncii este acela în care operatorii economici sunt invitați să-și exprime solicitarea de implicare în școlarizarea elevilor din învățământul profesional inclusiv dual.

Implicarea operatorilor economici în școlarizarea elevilor în cadrul pregătirii practice este de maximă importanță pentru dobândirea de competențe în condiții reale de muncă. Principalul rol în parteneriatul cu școala este asumarea răspunderii pregătirii practice a elevilor. Operatorii economici au posibilitatea să se implice în mod direct în formarea elevilor din învățământul profesional, contribuind astfel la asigurarea unei pregătiri cât mai apropiate de propriile exigențe. Implicarea operatorilor economici este reglementată prin OMEN nr. 3136/20.02.2014 și vizează:

- selecția elevilor la admiterea în învățământul profesional;
- elaborarea în parteneriat cu unitatea de învățământ a curriculum-ului în dezvoltare locală pentru stagiile de pregătire practică;
- formarea elevilor pe parcursul stagiilor de pregătire practică;
- evaluarea curentă și finală a elevilor în cadrul examenului de certificare a calificării profesionale.

Pentru organizarea învățământului dual, implicarea operatorilor economici este sporită, pe lângă organizarea și desfășurarea practicii la aceștia, ei asigurând burse elevilor și angajând și alte cheltuieli pentru o formare profesională de calitate.

În anul școlar 2017-2018 la nivel național au fost încheiate 4749 parteneriate în vederea asigurării practicii la operatorii economici, 20% dintre acestea fiind încheiate în regiunea Centru, ocupând a 2-a poziție după regiunea Nord-Est (21%).

Din analiza distribuției pe domenii a contractelor încheiate la nivel regional, se constată că cele mai multe contracte au fost încheiate pentru domeniul *mecanică*, peste ponderea medie națională (45,1%, față de 41,6% la nivel național). Ponderi mai mari decât la nivel național se înregistrează

⁴⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „10 Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici” – pentru vizualizare clic aici

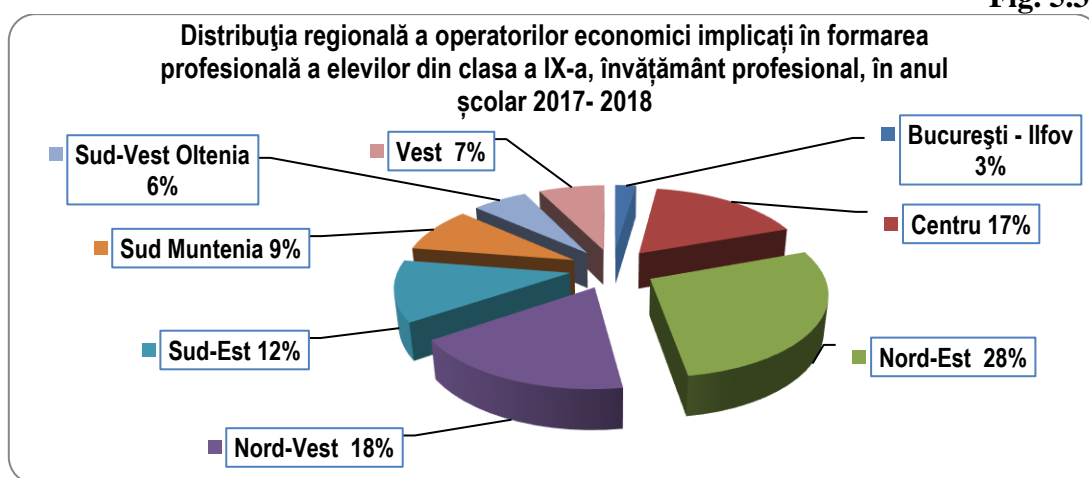
⁴⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „11 Parteneriatul cu operatori economici” – pentru vizualizare clic aici

și pentru domeniile: comerț, construcții, instalații și lucrări publice, agricultură, electromecanică, fabricarea produselor din lemn, iar mai mici decât la nivel național pentru domeniile: chimie industrială, electric, estetica și igiena corpului omenesc, industrie alimentară, industrie textilă și pielărie, materiale de construcții, mecanică, turism și alimentație, silvicultură, tehnici poligrafice. La nivelul județului Mureș cele mai multe contracte sunt încheiate pentru calificarea mecanic auto, (37%) .

Ponderi peste media națională se înregistrează pentru contractele încheiate pentru calificările: operator mașini cu comandă numerică (5% la nivel regional, față de 2,5 % la nivel național), electromecanic utilaje și instalații industriale (5,4% față de 2,1% la nivel național) și tâmplar universal (4,9% față de 2,8% la nivel național).

17,2% dintre operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor de clasa a IX a din învățământul profesional aparțin regiunii Centru situându-se pe a doua poziție la nivel național după regiunea Nord – Est (28,1%).

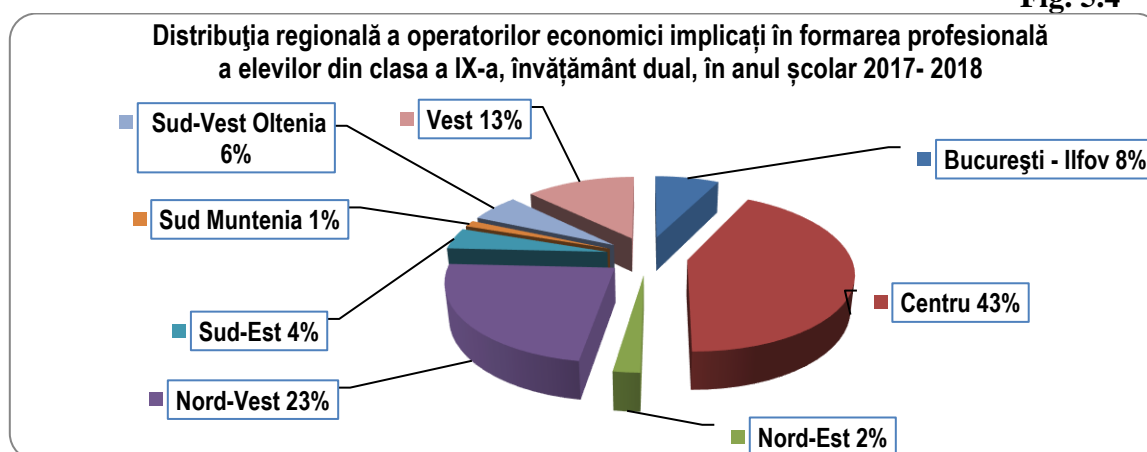
Fig. 5.3

Sursa datelor: Inspectoratele școlare

42,7% dintre operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor de clasa a IX a din învățământul dual aparțin regiunii Centru (prima poziție la nivel național).

Fig. 5.4

Sursa datelor: ISJ

În interiorul regiunii cel mai mare număr de operatori economici implicați în formarea profesională a elevilor de clasa a IX a din învățământul dual se înregistrează în județele Brașov (47) și Sibiu(18) iar cele mai puține în Covasna (3) și Mureș (5).

Pe baza acestor constatări, se recomandă:

- Creșterea implicării partenerilor sociali în orientarea profesională a elevilor

- Dezvoltarea de parteneriate cu agenții economici pentru actualizarea competențelor de specialitate ale profesorilor și maștrilor instructori din ÎPT
- Dezvoltarea de parteneriate cu agenții economici pentru formarea adulților
- Utilizarea oportunităților de finanțare a stagiilor de practică (POCU)

5.2.3.7 Reteaua unităților școlare IPT⁵⁰

12,7% dintre unitățile școlare ÎPT sunt concentrate în regiunea Centru, ocupând a 4 a poziție la nivel național.

Cea mai mare concentrare a școlilor ÎPT este în județul Mureș (20,7%) iar cea mai mică în județul Covasna (6,5%).

Din analiza indicatorului pe medii de rezidență de constată că în mediul rural sunt concentrate 12,9% dintre unitățile ÎPT din regiune, 40% dintre acestea fiind înregistrate în județul Harghita.

5.2.3.8 Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi⁵¹

Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi elaborată în PLAI anterior servește, alături de alți indicatori, la prioritizarea investițiilor în școli (prin POR 2014-2020), pe domenii de formare profesională, ținând cont că acest indicator oferă o imagine asupra gradului de atractivitate al școlii și capacitatea acesteia de a furniza programele de formare profesională.

5.2.3.9. Resursele umane din ÎPT⁵²

Pe fondul reducerii efectivelor de elevi, numărul cadrelor didactice din **învățământul liceal tehnologic** a înregistrat o scădere constantă la nivel național în perioada 2011-2016. Pe ansamblul perioadei, numărul cadrelor didactice din învățământul liceal tehnologic cuprinși în anul școlar 2016-2017 a scăzut cu 18,65% la nivel național față de 2011-2012, cea mai mare scădere înregistrându-se la profilul *tehnic* (-23,69%), urmată de profilul *resurse naturale și protecția mediului* (-16,93%), în timp ce la *servicii* scăderea a fost de numai 3,25%.

Numărul cadrelor didactice din **învățământul profesional** în perioada 2011-2016 a cunoscut o creștere la nivel național datorată reintroducerii învățământului profesional începând din anul școlar 2012-2013, mai întâi ca învățământ profesional cu durata de 2 ani ca opțiune posibilă după clasa a IX-a de liceu, iar din anul școlar 2014-2015 ca traseu de pregătire (învățământ profesional cu durata de 3 ani) după clasa a VIII-a.

Numărul cadrelor didactice din **învățământul postliceal** a înregistrat o evoluție fluctuantă, corelată cu evoluția numărului de elevi, de creștere în intervalul 2011-2013 urmată de scădere începând cu anul școlar 2014-2015 până în 2016-2017, cu tendință de stabilizare în ultimii doi ani.

Pe ansamblul ÎPT, **ponderea personalului calificat** la nivel național a înregistrat o scădere accentuată de 3,2 puncte procentuale în anul școlar 2012-2013 față de anul anterior, urmată de o tendință de creștere începând din 2013-2014.

Reintroducerea învățământului profesional în anul școlar 2012-2013 a fost însoțită de dificultăți în asigurarea necesarului de cadre didactice care au condus la dificultăți explicabile în condițiile reluării programelor de formare profesională de nivel 3 conform Cadrului Național de Calificare

⁵⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „12 Unități IPT 2016-2017” – pentru vizualizare [clic aici](#)

⁵¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „13 Ierarhizare scoli” – pentru vizualizare [clic aici](#)

⁵² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „14 Resurse umane” – pentru vizualizare [clic aici](#)

după o absență de trei ani în oferta școlilor, Astfel, în anul școlar 2012-2013, **ponderea la nivel național a cadrelor didactice calificate în învățământul profesional** a fost de numai 77%, urmată de o creștere la cca. 89% în anul școlar 2013-2014, apoi la 95% în 2016-2017.

În învățământul postliceal ponderea la nivel național a cadrelor didactice calificate a cunoscut o evoluție fluctuantă în perioada 2011-2014, urmată de o tendință de scădere în ultimii doi ani din perioada analizată, ajungând la 95,4% în anul școlar 2016-2017 (față de 96,5% în 2011-2012).

În învățământul liceal tehnologic ponderea la nivel național a cadrelor didactice calificate a cunoscut, de asemenea, o evoluție fluctuantă în perioada 2011-2014, urmată de creștere modestă în ultimii doi ani din perioada analizată, ajungând la 98,6% în anul școlar 2016-2017 (față de 99,2% în 2011-2012).

Analiza pe grupe de vârstă în învățământul liceal tehnologic, indică scăderea continuă la nivel național a ponderii tinerilor sub 35 de ani în total personalului didactic calificat, în paralel cu creșterea ponderii grupelor de vârstă 35-39, 40-44, 45-49, 65 ani și peste. Scăderea ponderii tinerilor sub 35 de ani este explicabilă prin reducerile de posturi pe fondul scăderii populației școlare care au condus la micșorarea numărului de posturi vacante scoase la concurs, o altă explicația posibilă fiind în legătură cu atractivitatea scăzută a carierei didactice în opțiunile tinerilor.

Conform datelor INS, la nivel național ponderea personalului didactic calificat pe ansamblul învățământului liceal este apropiată de valoarea indicatorului pentru liceul tehnologic. Ponderea personalului didactic calificat din învățământul liceal al Județului Mureș a scăzut de la 98,61% în 2011-2012 (valoare sub media națională de 99,28%) la 98,36% în 2016-2017 (față de 98,78% la nivel național). Peste media regională de 98,53% în 2016-2017, se situează județele Covasna (99,12%), Alba (98,70%) și Harghita (98,64%), iar sub media regională județele Brașov (98,39%), **Mureș** (98,36%) și Sibiu (98,35%).

La nivelul Județului Mureș, în anul școlar 2016-2017, **gradul de acoperire cu profesori calificați în învățământul liceal, în mediul urban** este de 98,36%, mai mic decât în mediul rural- 98,41%.

Adaptarea ofertei ÎPT la schimbările din mediul economic și social necesită un efort susținut de **adaptare din partea profesorilor**. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze atât *competențele metodice* cât și *actualizarea competențelor de specialitate* cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic.

Pe de altă parte, ponderea importantă a populației ocupate în educație obligă la identificarea și planificarea unor măsuri adecvate de atenuare a impactului reducerilor de activitate datorate reducerii populației școlare și în vederea facilitării restructurării ofertei școlare, cum ar fi:

- sprijin pentru a doua specializare prin studii postuniversitare
- programe de formare continuă pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale a profesorilor (în interiorul și în afara sistemului)

Pentru facilitarea adaptărilor la schimbările din sistem se recomandă ca măsură de fond anticiparea evoluției personalului didactic și adoptarea, în cadrul unei strategii pe termen lung, a unor măsuri însoțitoare, ținând cont de efectele combinate ale reducerii populației școlare și restructurării planurilor de școlarizare din ÎPT pentru adaptarea la nevoile de calificare.

5.2.3.10 Infrastructura unităților școlare din IPT⁵³

Informațiile statistice furnizate de INS prin *Baza de date TEMPO-Online* evidențiază la nivelul regiunii Centru, următoarele aspecte privind **infrastructura unităților de învățământ liceal, profesional și postliceal la începutul anului școlar 2016-2017:**

- **Laboratoare școlare:** Județul Mureș se plasează doar pe poziția a 2-a la nivel regional din punct de vedere al numărului de laboratoare existente în anul școlar 2016-2017 în unitățile de învățământ liceal, profesional și postliceal.
In judetul **Mureș** (-11).
- **Ateliere școlare:** Județul Mureș ocupă a 5-a poziție la nivel regional, în ceea ce privește numărul atelierelor școlare existente în anul școlar 2016-2017 în unitățile de învățământ liceal, profesional și postliceal.
In judetul Mures numărul atelierelor școlare a scăzut în anul școlar 2016-2017 față de anul anterior (-2).
- **Număr de calculatoare:** In judetul Mures numărul de calculatoare din unitățile de învățământ existente în anul școlar 2016-2017 în unitățile de învățământ liceal, profesional și postliceal a crescut în anul școlar 2016-2017 față de anul anterior (+27).

Din informațiile statistice referitoare la învățământul liceal la începutul anului școlar școlar 2016-2017 (INS, *Baza de date TEMPO-Online*) se desprind următoarele concluzii privind conectarea la internet și în rețea a calculatoarelor, numărul de săli de gimnastică și numărul de terenuri sportive amenajate din unitățile de învățământ liceal:

- **Conectarea la internet:** din totalul de 2708 calculatoare existente în unitățile de învățământ liceal din Județul Mureș, 95,01% (2573 calculatoare) sunt conectate la internet, ceea ce reprezintă un **grad de conectare la internet relativ bun, peste media națională** de 94,42%.

În judetul Mureș, în anul școlar 2016-2017, 96,26 % din unitățile de învățământ liceal sunt conectate la internet.

Analiza pe medii rezidențiale evidențiază **disparități între urban și rural în ceea ce privește gradul de conectare la internet** al calculatoarelor din unitățile de învățământ liceal. Pe ansamblul județului, în anul școlar 2016-2017, în liceele din mediul urban 96,08% din calculatoare sunt conectate la internet, față de numai 83,33% în rural.

- **Conectarea în rețea:** 2438 din cele 2708 calculatoare din unitățile de învățământ liceal din Județul Mureș sunt conectate în rețea. Cu o pondere, de 90,02% a calculatoarelor cu conectare în rețea, Județul Mureș se situează peste media națională de 87,31%. **Gradul de conectare în rețea este mai mare în mediul rural decât în urban**, 89,79% urban față de 92,54 rural.
- **Săli de gimnastică:** Cu un total de 46 săli de gimnastică în rețeaua unităților de învățământ liceal, județul Mureș se plasează pe locul 1 la nivel regional, alături de județul Sibiu.
- **Terenuri de sport amenajate:** Cu un total de 27 terenuri sportive în rețeaua unităților de învățământ liceal, Județul Mureș se plasează pe locul 5 la nivel regional, după județele Brașov, Alba, Sibiu și Harghita.

5.2.3.11 Cheltuieli publice pentru educație⁵⁴

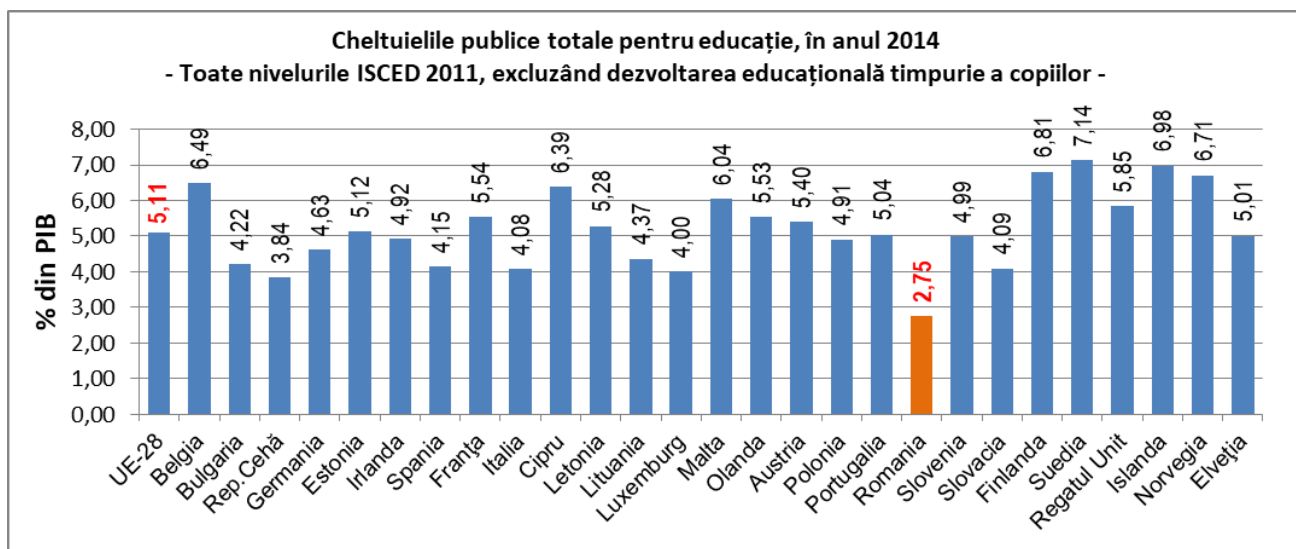
⁵³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „[15 Baza materiala](#)” – pentru vizualizare clic [aici](#)

⁵⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „[16 Cheltuieli pentru educație](#)” - pentru vizualizare clic [aici](#)

Pe totalul nivelurilor de educație (mai puțin dezvoltarea educațională timpurie a copiilor), **cheltuielile publice alocate în anul 2014 de România pentru educație reprezintă doar 2,75% din produsul intern brut (PIB), procent care situează țara noastră pe ultimul loc dintre statele membre ale Uniunii Europene, mult sub media europeană (UE-18) de 5,11% din PIB.**

În perioada 2012-2014, România a realizat o creștere modestă a cheltuielilor publice totale pentru educație ca procent din PIB, de la 2,64% în 2012, la 2,75% în 2015.

Fig.5.5

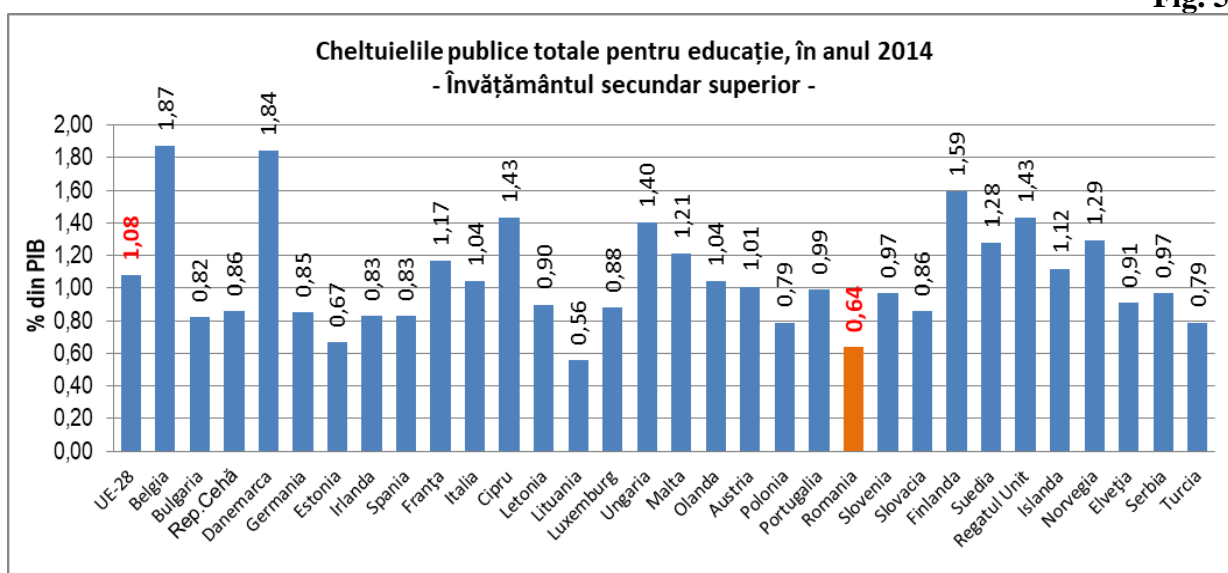

Sursa: Eurostat (date online, cod: educ_uae_fine06)

Cheltuielile publice pentru învățământul secundar superior (ISCED 3) din România au reprezentat în anul 2014, doar 0,64% din PIB, față de media europeană (UE-28) de 1,08%.

Comparativ cu celelalte state membre ale UE, România se situează penultimul loc (înaintea Letoniei) din punct de vedere al cheltuielilor publice pentru învățământul secundar superior, ca procent din PIB.

Fig. 5.6

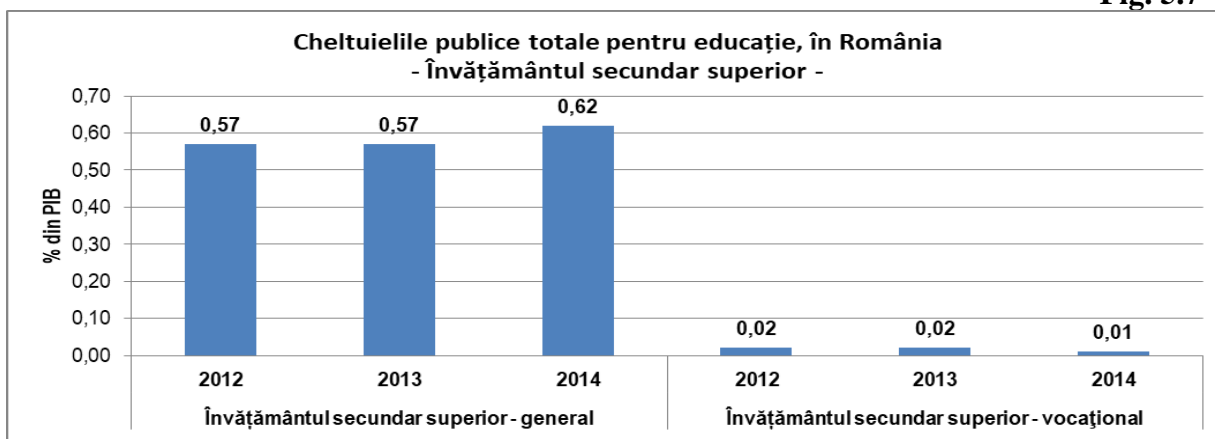
Sursa: Eurostat (date online, cod: educ_uae_fine06)

Conform datelor Eurostat, **în cadrul învățământului secundar superior cheltuielile publice alocate învățământului vocațional în 2014 (0,01% din PIB) sunt mult mai mici comparativ cu cheltuielile pentru învățământul teoretic (0,62% din PIB).** Această situație contrastează cu

nevoile specifice procesului de formare profesională care implică un consum mai mare de resurse (echipamente, consumabile etc.) și cu ponderea mai mare a numărului de elevi înscriși în învățământul vocațional⁵⁵ care în anul 2014 reprezenta 57,2% din totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior.

Analizând evoluțiile în perioada 2012-2014, cheltuielile pentru învățământul secundar teoretic au crescut de la 0,57% la 0,62% din PIB, în timp ce pentru învățământul vocațional au scăzut de la 0,02% la 0,01% din PIB.

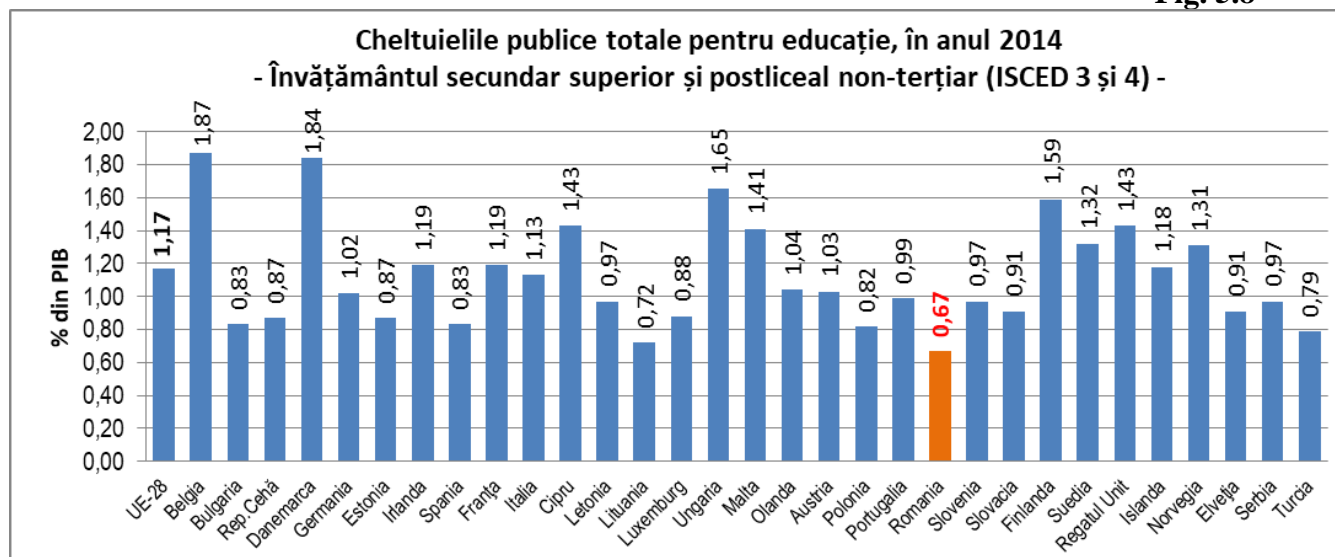
Fig. 5.7

Sursa: Eurostat (date online, cod: educ_uoe_fine06)

Cheltuielile cumulate pentru Învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar (nivelurile ISCED 3 și 4) în anul 2014 au reprezentat 0,64% din PIB, procent care situează România pe ultimul loc dintre statele membre ale Uniunii Europene, mult sub media europeană (UE-18) de 1,17% din PIB.

Fig. 5.8

Sursa: Eurostat (date online, cod: educ_uoe_fine06)

Cheltuielile cumulate pentru învățământul secundar superior și postliceal non-terțiar (nivelurile ISCED 3 și 4) în anul 2014 sunt mult mai mici în cazul învățământului vocațional (0,04% din PIB) comparativ cu cheltuielile pentru învățământul teoretic (0,62% din PIB).

⁵⁵Datele eurostat privind “vocational education” nu fac distincția existență în sistemul de educație din România între învățământul profesional și tehnic și învățământul vocațional. În consecință, datele Eurostat privind elevii din învățământul secundar superior (ISCED 3-4) cuprinși în “vocational education”, includ atât elevii din învățământul profesional și liceal tehnologic cât și elevii din filiera vocațională a liceului.

5.2.3.12 Egalitatea de șanse, nediscriminarea și egalitatea de gen

Adoptate în Legea Educației ca principii care guvernează învățământul preuniversitar și superior, precum și învățarea pe tot parcursul vieții din România, egalitatea de șanse și de gen și nediscriminarea se manifestă în mod concret în educația și formarea profesională din România, în primul rând prin drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nicio formă de discriminare, pentru toți cetățenii României, aceste drepturi fiind recunoscute în mod egal minorilor care solicită sau au dobândit o formă de protecție în România, minorilor străini și minorilor apatrizi a căror ședere pe teritoriul României este oficial recunoscută conform legii.

Aceleași drepturi se asigură și cetățenilor celorlalte state membre ale Uniunii Europene, ai statelor aparținând Spațiului Economic European și ai Confederației Elvețiene.

Cu toate că se asigură condiții pentru continuarea studiilor elevilor din mediul rural, fie prin oferta diversificată a școlilor din rural fie prin facilități de transport, cazare și masă, se constată tendința tinerilor de a părăsi ruralul. Din analiza ofertei de formare pentru anul școlar 2017-2018, pe medii de rezidență ale școlilor, se constată că cea mai mare pondere a elevilor din liceul tehnologic se înregistrează în mediul urban (95,9%). Ponderile elevilor din rural înregistrează creșteri la intrările în sistem în anul școlar 2018-2019 comparativ cu ieșirile din sistem, situație constatată în toate județele cu școli ÎPT în mediul rural.

În mediul rural sunt concentrați cca.16% dintre elevii din învățământul profesional.

Absolvenții clasei a VIII a pot opta pentru continuarea studiilor și finalizarea învățământului obligatoriu fie în licee teoretice, tehnologice sau vocaționale, fie în învățământul profesional și dual. Continuarea studiilor se realizează în condiții egale de acces indiferent de mediul de rezidență, de gen sau de etnie.

Județul Mureș se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, copiii diferitelor etnii fiind-le asigurat accesul egal la educație, în unități de învățământ/clase cu predare în limba maternă.

În ceea ce privește distribuția fete-băieți în oferta de formare profesională, aceasta ține doar de opțiunea pentru o anumită calificare/domeniul de pregătire și de condițiile de acces, fără discriminări de gen. La unele calificări se constată că sunt preponderente fetele cum este cazul calificărilor din domeniul textile-pielărie, materiale de construcții, comerț, industrie alimentară, turism și alimentație în paralele cu o preponderență a băieților pentru calificări din domeniile mecanică, electromecanică, construcții, instalații și lucrări publice.

Ca și în cazul altor etnii și copiii de etnie romă beneficiază de condiții egale de acces pentru finalizarea învățământului obligatoriu. Ei pot candida pentru un loc în învățământul liceal sau profesional în condiții egale de admitere cu ceilalți candidați, dar pot beneficia de unele reglementări speciale fiind prevăzute locuri speciale pentru aceștia, stabilite de comisiile de admitere ca locuri alocate peste numărul de locuri acordat prin planul de școlarizare, în limita a 1-2 locuri suplimentare la clasă.

În mediul rural sunt concentrați cca.16% dintre elevii din învățământul profesional.

Învățământul special de nivel liceal și profesional are, de asemenea aprobat un număr de locuri pentru fiecare an școlar, alocat în corelare cu numărul estimat de absolvenți de gimnaziu de învățământ special. Tinerii cu cerințe educaționale speciale absolvenți de gimnaziu pot opta pentru un loc în aceste clase sau pot candida pentru un loc în învățământul de masă.

Aceleași principii nediscriminatorii sunt aplicate și personalul didactic, nedidactic și auxiliar din învățământul din regiune, accesul acestuia la posturile vacante realizându-se în condiții egale, indiferent de mediul de rezidență din care provine, de gen sau de etnie.

5.3 Indicatori de proces

5.3.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Strategia de descentralizare a învățământului preuniversitar vizează transferul de autoritate, responsabilitate și resurse în privința luării deciziilor și a managementului general și financiar către unitățile de învățământ și comunitatea locală.

Descentralizarea funcțională implică și antrenarea sporită în mecanismele decizionale a partenerilor sociali, pentru a garanta apropierea deciziei de beneficiarii serviciului public de educație.

Cadrul instituțional pentru dezvoltarea parteneriatului social în educație și formare profesională se bazează pe structurile consultative inițiate în sprijinul deciziei la nivel local și regional.

Structurile consultative reglementate prin OMECS nr 4456 din 8 iulie 2015 privind aprobarea Cadrului general de organizare și funcționare a structurilor parteneriale consultative pentru învățământul profesional și tehnic sunt următoarele:

- La nivel regional: **Consortiul Regional TVET** - structură partenerială consultativă în sprijinul Centrului Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și al inspectoratelor școlare județene/al municipiului București
- La nivel local (județean): **Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS)** - structură partenerială consultativă în sprijinul inspectoratului școlar județean/al Municipiului București

La nivelul școlilor, **Consiliile de administrație ale unităților de învățământ profesional și tehnic** asigură implicarea reprezentanților din partea autorității locale, operatorilor economici, părinților și elevilor în procesul decizional

La nivel național sunt organizate **Comitete sectoriale**.

Principalele atribuții în procesul de planificare în ÎPT ale structurilor menționate sunt următoarele:

- Comitetele sectoriale (la nivel național): validarea Standarde de Pregătire Profesională.
- Consortiul Regional: identificarea nevoilor de calificare la nivel regional, elaborarea Planurilor Regionale de Acțiune pe termen lung pentru ÎPT (PRAI)
- CLDPS: identificarea nevoilor de calificare la nivel județean și elaborarea Planurilor Locale de Acțiune pe termen lung pentru ÎPT (PLAI); avizarea planurilor anuale de școlarizare
- Consiliile de administrație / Consiliile școlare: sprijinirea elaborării și avizarea Planului de Acțiune a Școlii (PAS)

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în **procesul de planificare strategică pe termen lung în ÎPT**.

Principalele probleme identificate în cadrul acestui proces sunt referitoare la:

- slaba legătură și controlul redus între nivelul regional de planificare și nivelul decizional în învățământ (inspectoratele școlare județene și școlile, autoritățile locale)
- finanțarea învățământului preponderent centrată pe activitățile curente / pe termen scurt și foarte puțin pe nevoile și prioritățile pe termen lung
- antrenarea insuficientă a agenților economici în efortul de planificare pe termen lung în ÎPT
- neimplicarea sau implicarea formală a partenerilor din Consiliile de Administrație ale Școlilor în procesul de planificare pe termen lung la nivelul școlii

Un alt domeniu al descentralizării funcționale este **curriculum în dezvoltare locală** (CDL - componentă importantă a planului de învățământ la școala de arte și meserii) care vizează adaptarea conținutului pregătirii la cerințele locale din partea beneficiarilor instruirii (agenți

economici, comunitate locală, elevi). Din păcate, în practică se constată de multe ori o **antrenare redusă sau formală din partea școlilor a agenților economici în elaborarea CDL**.

Un alt aspect de importanță strategică și practică pentru validarea rezultatelor procesului de ÎPT este în legătură cu **organizarea și derularea examenelor de absolvire**, care conform metodologiilor în vigoare implică obligatoriu **cooptarea agenților economici** ca membri ai comisiilor de examinare.

5.3.2. Asigurarea calității în ÎPT

La nivel național, activitățile privind asigurarea calității în sistemul național de învățământ sunt coordonate de către ARACIP (pentru învățământul preuniversitar), respectiv ARACIS (pentru învățământul superior).

În ÎPT, introducerea unui sistem de asigurare a calității în educație s-a generalizat începând cu anul școlar 2006-2007 pentru toate unitățile de învățământ.

Mecanismul de asigurare a calității utilizat este construit pe evaluarea internă – autoevaluarea, monitorizarea internă din partea școlii, confruntată cu evaluarea externă (prin inspecție școlară, monitorizarea externă, controlul), ambele fiind structurate pe același set de indicatori și descriptori de performanță conform standardelor în vigoare. Rezultatele evaluării se regăsesc în RAEI și planurile de îmbunătățire a calității.

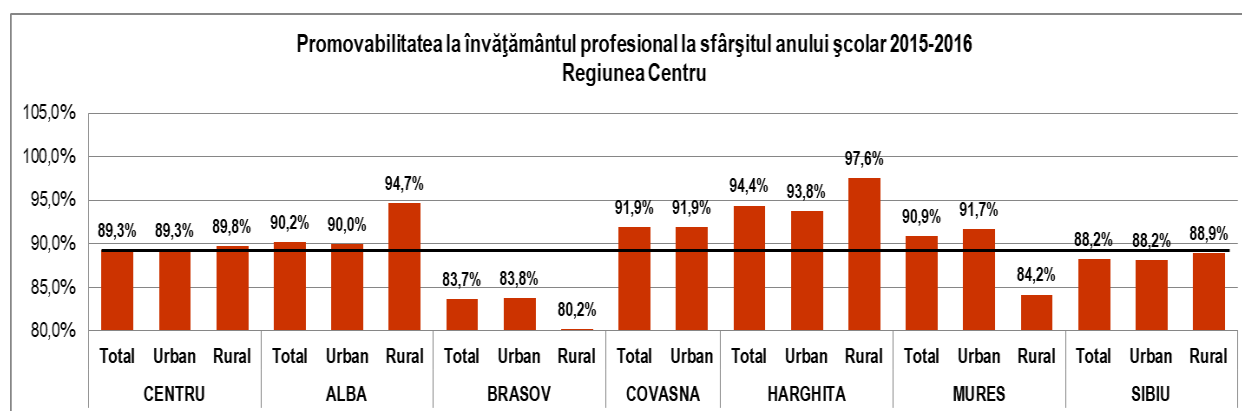
La nivel european a fost stabilit un set de indicatori EQAVET, relevanți pentru asigurarea calității atât la nivel de sistem, cât și la nivelul furnizorilor de educație și formare profesională. Aplicarea indicatorilor EQAVET ar putea furniza pentru procesul de planificare strategică la toate nivelurile (planurile regionale și locale, planurile de acțiune la nivelul școlii) un set de indicatori standard (benchmark) care să faciliteze decidenților comparațiile în cadrul sistemului și compatibilizarea între cerere și ofertă. Conducând la creșterea transparenței față de beneficiari, mecanismele de asigurare a calității au o importanță decisivă în motivarea și implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei și a strategiilor de îmbunătățire.

5.3.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar⁵⁶

În județul Mureș, conform situației pentru anul școlar anului școlar 2015-2016, pe ansamblul anilor de studii, cea mai mică rată de promovare la sfârșitul anului școlar se înregistrează în învățământul profesional (90,9%), față de 97,9% în învățământul postliceal și 97,6% în învățământul liceal.

În învățământul profesional, ponderea elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2015-2016 în Județul Mureș (90,9%), s-a situat puțin peste media la nivel național (89,0%), cu diferențe semnificative în funcție de mediul rezidențial sau în funcție de gen, rata de promovare fiind mai mică în mediul rural (84,2%, față de 91,7% în urban) și puțin mai mică în cazul femeilor (91,1%, față de 90,9% per total).

Fig. 5.10

⁵⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „17 Liceal sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici ; „18 Profesional sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici; „ 19 Postliceal sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici

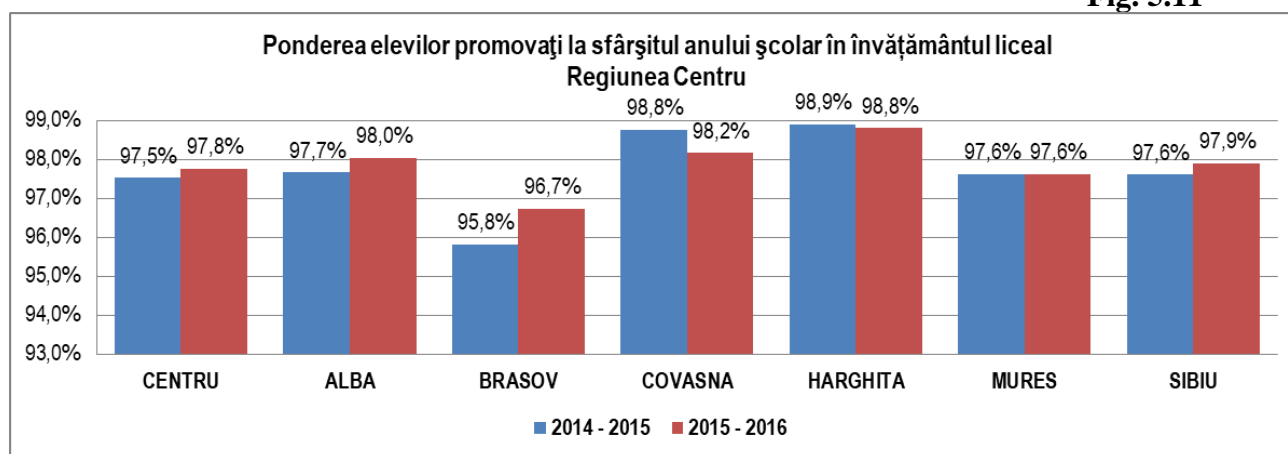
Sursa:INS - "Învățământul liceal - sfârșitul anului școlar", edițiile 2016 și 2017.

Comparativ cu anul anterior, promovabilitatea în învățământul profesional la sfârșitul anului școlar 2015-2016 a scăzut la nivel județean (de la 92,3%, la 90,9%). Pe ansamblul județului, promovabilitatea a scăzut cel mai mult în mediul rural, de la 94,4%, la 84,2%. Cele mai mari scăderi ale promovabilității în mediul rural profesional la sfârșitul anului 2015-2016 față de anul anterior s-au înregistrat în județele Mureș (cu 10,2 puncte procentuale).

În învățământul liceal, ponderea elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2015-2016 în Județul Mureș (97,6%), s-a situat peste media la nivel național (96,4%).

Conform situației la sfârșitul anului școlar 2015-2016, în învățământul liceal, promovabilitatea este mai bună în cazul femeilor, la nivel județean (98,4%, față de 97,6% per total).

Fig. 5.11

Sursa:INS - "Învățământul liceal - sfârșitul anului școlar", edițiile 2016 și 2017

La școala postliceală, ponderea elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2015-2016 în Județul Mureș (97,9%), s-a situat puțin peste media la nivel național (97%).

Conform situației la sfârșitul anului școlar 2015-2016, în Județul Mureș promovabilitatea la școala postliceală este mai bună în cazul femeilor (98,2%, față de 97,9% per total).

La școala de maiștri, ponderea elevilor promovați la sfârșitul anului școlar 2015-2016 în Județul Mureș (84,6%), s-a situat sub media la nivel regional (88,1%) și național (94,9%).

5.3.4. Serviciile de orientare și consiliere

Nu există o definiție standard pentru indicatorii privitori la procesul de orientare și consiliere. În practica serviciilor de consiliere din unele țări europene, se raportează în mod obișnuit indicatori cum ar fi numărul de ore de consiliere / elev, numărul de elevi consiliați / consilier, etc.

În lipsa unor indicatori standard și a unui sistem unitare de raportare a rezultatelor din activitatea serviciilor de orientare și consiliere, datele furnizate ca indicatori de către Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE) nu sunt pe deplin comparabile între județele din regiune și sunt dificil de armonizat. Totuși, din analiza informațiilor disponibile, se poate aprecia că, deși ameliorat în ultimii ani, *gradul de acoperire a serviciilor de orientare și consiliere este insuficient*, în special în mediul rural, datorită unui număr încă insuficient de consilieri în sistem, arondării inegale a numărului de elevi care revin unui consilier, numărului de mic al elevilor testați și consiliați, respectiv al orelor de consiliere/elev pentru orientarea carierei – practic nu se poate vorbi de un mecanism *sistematic* de orientare și consiliere în sprijinul unei decizii corect informate în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire.

Deosebit de importantă este implicarea partenerilor sociali, în special a operatorilor economici, în acțiunile de orientare și consilieri profesională și în promovarea ofertei ÎPT.

De asemenea, este necesară realizarea monitorizării inserției profesionale a absolvenților prevăzută în Strategia Educației și Formării Profesionale din România, în cadrul direcțiilor de acțiune la obiectivul strategic 1 “*Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii*”

5.4. Indicatori de impact

5.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului

Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra ratei șomajului ar putea fi evaluat prin stabilirea unor corelații în timp între rata de inserție profesională, respectiv rata șomajului absolvenților și rata totală a șomajului.

Rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani (28,4% în 2015), și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor (v. cap. 5), sugerează o **problemă serioasă a sistemului de pregătire în raport cu finalitățile obținute în plan ocupațional**. Din acest motiv, se reține ca un prim indicator de impact, care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile, **șomajul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani**, cu rezerva că acesta nu este diferențiat pentru absolvenții ÎPT.

Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) pot oferi date anuale valoroase despre absolvenții înregistrați în baza de date ca șomeri, dar acestea nu sunt diferențiate în acord cu noua structură pe niveluri de pregătire și finalitățile din ÎPT. *Se recomandă colaborarea între ministere în vederea structurării (unitare la nivel național) a bazei de date a AJOFM pentru evidențierea diferențiată a absolvenților de ÎPT pe calificări și niveluri de calificare, adaptat noilor trasee și finalități ale sistemului de educație și formare profesională.*

Se impune o mai bună corelare a ofertei IPT cu cererea pieței muncii, adaptarea conținuturilor învățării la realitățile viitoarelor locuri de muncă pentru absolvenți, creșterea ponderii stagiilor de pregătire practică la operatorii economici parteneri ai școlii în scopul dobândirii de către absolvenți a competențelor specifice viitorului loc de muncă. Pe de altă parte, este necesară creșterea atractivității viitoarelor locuri de muncă pentru absolvenți, atât din punct de vedere al condițiilor de muncă cât și al retribuției.

5.4.2 Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație

Pentru monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților (la 6, 12 și 36 de luni de la absolvire) pe baza metodologiei unitare la nivel național, aprobate prin Ordin al Ministerului Educației, Cercetării și Inovării se recomandă utilizarea oportunităților de finanțare oferite prin POCU în acest scop.

Metodologia de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților învățământului profesional și tehnic a fost aplicată în mai multe județe, în perioada 2010-2013, prin proiecte cofinanțate din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

Mecanismul de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților, este însă insuficient dezvoltat, deoarece nu sunt cuprinși toți absolvenții de programe de formare și, deasemenea, lipsește componenta de monitorizare pe cale administrativă, aplicată sistematic și cuprinzător la nivel teritorial.

Deoarece capacitatea instituțională a instituțiilor cu responsabilități în implementarea metodologiei este limitată, iar costurile sunt foarte ridicate, nu este posibilă încă monitorizarea pe cale administrativă a tuturor absolvenților învățământului profesional și tehnic.

În Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020, este prevăzut ca obiectiv monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare, cu următoarele acțiuni specifice:

- Crearea unui mecanism național de monitorizare pe cale administrativă a inserției profesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic
- Revizuirea Metodologiei pentru monitorizarea inserției socioprofesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic, preponderent din perspectiva deficitului de competențe
- Realizarea sistematică a monitorizării inserției socioprofesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic pe cale administrativă și prin anchete la nivel național.

Acțiunile menționate sunt în responsabilitatea Ministerului Educației Naționale, cu implicarea CNDIPT.

5.4.3. Gradul de utilizare a competențelor dobândite de absolvenți la locul de muncă.

Acest indicator face parte dintre indicatorii de calitate propuși de Comisia Europeană - Grupul de lucru pentru calitate în VET. În această etapă nu este definit. Date cu privire la acest indicator este posibil să fie colectate, potrivit recomandărilor Comisiei Europene, prin Ancheta asupra forței de muncă.

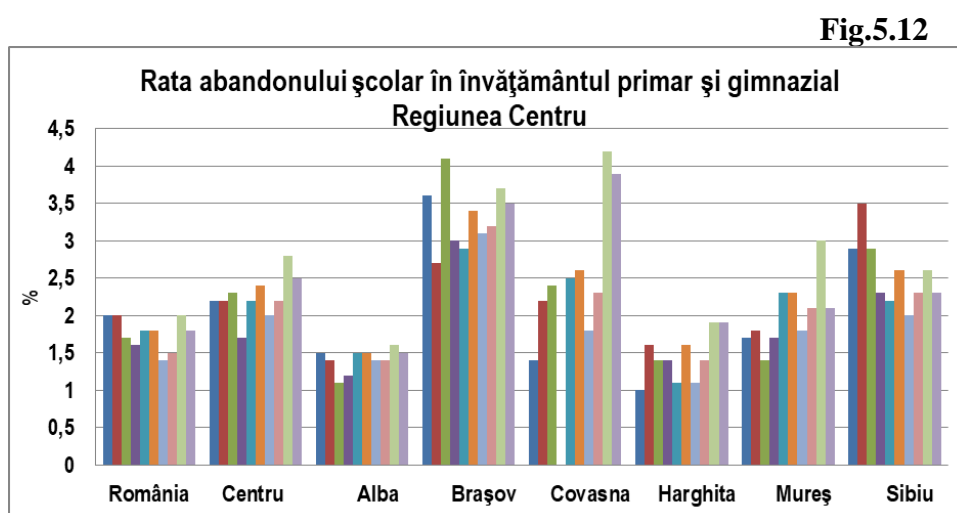
Informații utile pentru acest indicator pot fi obținute și direct de către școli prin efectuarea unor sondaje proprii în rândul angajatorilor și absolvenților.

5.5. Indicatori de ieșire

5.5.1. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED⁵⁷

Rata abandonului școlar este un indicator important în cadrul politicilor de coeziune economică și socială, în strânsă legătură cu accesul la educație și pentru evaluarea gradului de retenție a tinerilor în educație pe fiecare nivel ISCED.

În perioada 2006/2007 – 2015/2016, la nivel județean se constată o tendință îngrijorătoare de creștere a abandonului în învățământul primar și gimnazial (mai ales în mediul rural și în cazul băieților).

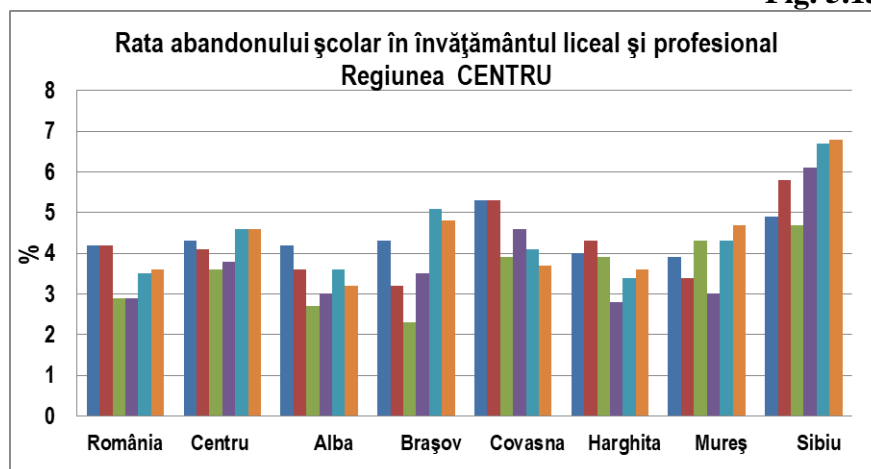
Sursa datelor: INS

⁵⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „23 Rata abandonului (INS)” – pentru vizualizare [clic aici](#) se regăsesc în anexa „22 Rata tranziție (INS)” – pentru vizualizare [clic aici](#)

⁵⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc

Valorile cele mai mari ale abandonului școlar se constată în **învățământul postliceal** (11,3% în 2015-2016) și **învățământul liceal și profesional** (4,7% în 2015-2016), ambele în creștere față de anii anteriori.

Fig. 5.13

Sursa datelor INS

Ratele de abandon în Județul Mureș se situează peste media națională, la toate niveluri de educație, cu excepția învățământului postliceal.

Notă: repartizarea urban/rural raportată de INS are la bază locația școlii (nu mediul de rezidență al elevilor).

5.5.2. Rata de absolvire⁵⁸, pe niveluri de educație ISCED⁵⁹

Rata de absolvire se definește ca fiind procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de educație.

Potrivit datelor INS, conform datelor INS pentru anul școlar 2015-2016, regiunea Centru se caracterizează printr-o rată de absolvire a învățământului profesional mai mare decât la nivel național și rate mai mici de absolvire în cazul nivelurilor de învățământ liceal și postliceal, după cum urmează:

- comparativ cu valoarea indicatorului la nivel național (4,9%), rata de absolvire a învățământului profesional este mai mică la nivelul județului Mureș (3,3%) față de (6,6%) la nivel regional ;
- cu valoarea indicatorului la nivel național (72,2%), și la nivel regional (67,4%), rata de absolvire a învățământului liceal este mai mică la nivelul județului Mureș (64%) ;
- comparativ cu valoarea indicatorului la nivel național (15,9%), rata de absolvire a învățământului postliceal la nivelul județului Mureș (15,7%) .

Ratele de absolvire sunt mai mici pentru populația feminină, comparativ cu cea masculină, în cazul învățământului gimnazial, învățământului profesional și postliceal și mai mari la liceu.

În anul școlar 2015-2016, se înregistrează rate de absolvire mult mai mari în mediul urban decât în rural.

⁵⁸ Rata de absolvire reprezintă numărul absolvenților unui anumit nivel de educație, exprimat ca raport procentual din totalul populației cu vârstă oficială de absolvire a nivelului respectiv de educație.

⁵⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „21Rata de absolvire (INS)” – pentru [vizualizare clic aici](#)

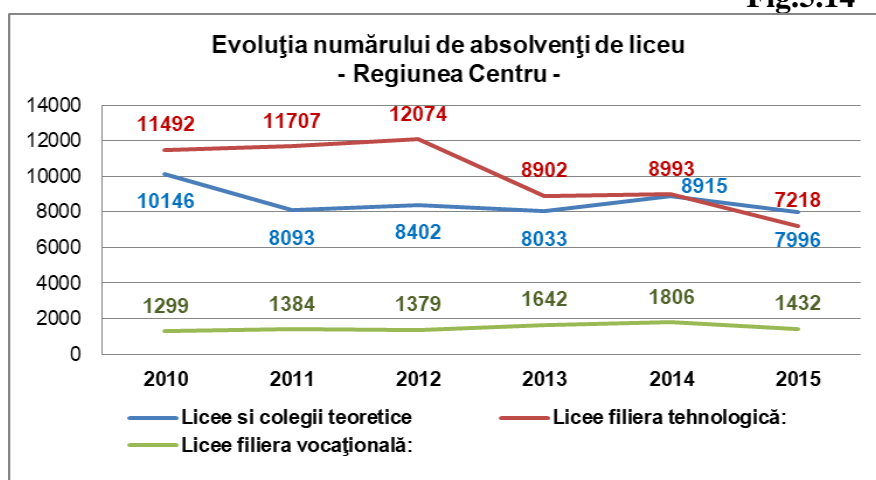
Și în cazul acestui indicator, datele INS detaliate pe medii de rezidență par să se bazeze pe *locația școlilor (nu pe mediul de proveniență al elevilor)*.

5.5.2.1 Absolvenți pe niveluri de educație⁶⁰

În perioada 2010-2015, numărul absolvenților de liceu a cunoscut o evoluție fluctuantă, scăzând pe ansamblul perioadei în județul Mureș, de la 5272 de absolvenți în anul 2010, la 3831 în anul 2015. Cauza principală care a determinat această evoluție este în legătură cu scăderea demografică, însă scăderea efectivelor de elevi nu a fost distribuită proporțional în ceea ce privește locurile alocate la intrarea în învățământul liceal, astfel încât cea mai afectată a fost filiera tehnologică.

În consecință, **pe ansamblul perioadei 2010-2015, în Județul Mureș la filiera tehnologică numărul de absolvenți a scăzut cu 33,54%** (de la 2469 în anul 2010, la 1641 absolvenți în 2015), în timp ce **la filiera teoretică numărul de absolvenți a scăzut cu 24,16%** (de la 2501 în 2010, la 1897 absolvenți în 2015). **În aceeași perioadă, la filiera vocațională numărul de absolvenți a scăzut cu 2,99%.**

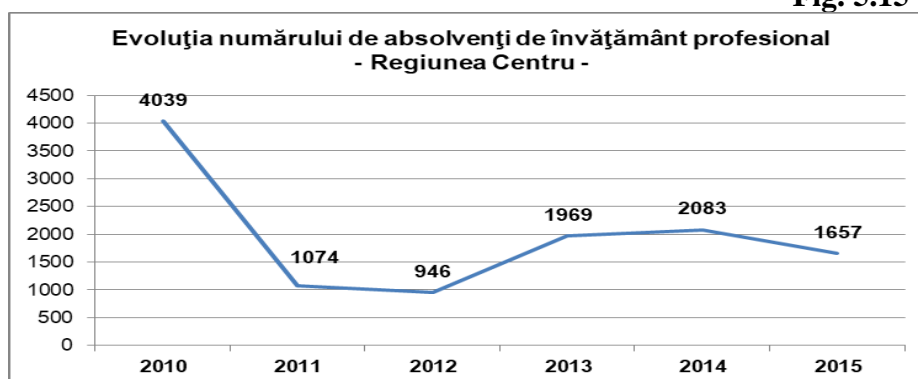
Fig.5.14

Numărul de absolvenți ai liceului tehnologic a scăzut în județul Mureș cu 33,4% .

Pe ansamblul perioadei 2010-2015, în Județul Mureș, numărul de absolvenți în învățământul profesional a scăzut cu 58,97%, de la 4039 absolvenți în anul 2010, la numai 1657 de absolvenți în 2015.

Fig. 5.15

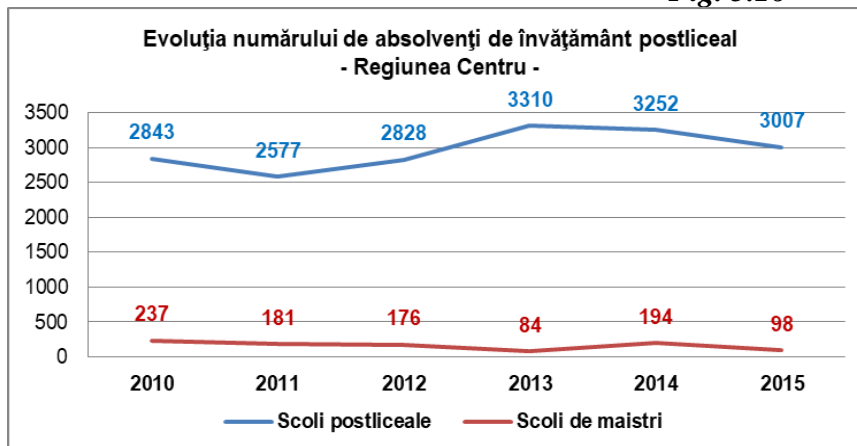
Numărul de absolvenți de învățământ profesional a scăzut în județul Mureș cu 78,27%.

⁶⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „20 Absolvenți IPT” - [pentru vizualizare clic aici](#)

Pe ansamblul perioadei 2010-2015, în Județul Mureș, numărul de absolvenți de școală postliceală a scăzut cu 5,04%, de la 932 absolvenți în anul 2010, la 885 absolvenți în 2015.

Pe ansamblul perioadei 2010-2015, în Județul Mureș, numărul de absolvenți ai școlii de maiștri crescut cu 1,19%, de la 51 absolvenți în 2010, la 61 absolvenți în 2015. În județul Mureș, numărul de absolvenți ai școlii de maiștri a avut o evoluție fluctuantă, crescând pe ansamblul perioadei cu 19,61%, de la 51 de absolvenți în anul 2010, la 61 absolvenți în 2015.

Fig. 5.16

5.5.3. Rata de succes

Ratele de succes la examenele finale de certificare a competențelor profesionale (examenele de absolvire la școala de ucenici, școala profesională, postliceală și de maiștri; respectiv atestatul de competențe profesionale la liceul tehnologic) se apropie de 100%. Această constatare este mai degrabă de natură să pună sub semnul întrebării corectitudinea și relevanța evaluărilor finale. Reconsiderarea evaluărilor finale în raport cu SPP, bazate pe achiziții reale în termeni de competențe, este de maximă importanță pentru asigurarea unei certificări credibile, validată de piața muncii la absolvirea fiecărui nivel de calificare.

5.5.4 Rata de tranziție la următorul nivel de educație⁶¹

Conform datelor INS, la nivelul județului Mureș, **rata de tranziție în învățământul secundar superior (de la învățământul gimnazial la cel liceal și profesional)** în 2016/2017 este de 91,8%.. În perioada analizată, conform datelor INS se înregistrează o evoluție fluctuantă a indicatorului, de la 98% în 2007/2008 la 99,8% în 2013/2014 (nivel maxim). În ultimii ani analizați, indicatorul înregistrează o scădere situându-se sub media națională (96 % față de 96,7% în 2015/2016, respectiv 96% față de 91,8% în 2016/2017). Ratele de tranziție în învățământul liceal și profesional evidențiază un procent de elevi care nu continuă studiile după clasa a VIII-a cuprins între 0,2% (în 2013-2014) și 8 % (conf. situației din anul școlar 2016-2017).

Cu excepția anilor 2008/2009, 2015/2016 și 2016/2017 *ratele de tranziție în învățământul secundar superior sunt mai mari pentru femei și în mediul urban.*

Rata de tranziție în învățământul post-secundar non-terțiar/terțiar (de la liceal, la postliceal și superior), în 2016-2017, în județul Mureș este de 50,7%.

În perioada 2007/2008-2016/2017 ratele de tranziție în învățământul post-secundar non-terțiar și terțiar înregistrează o evoluție descrescătoare de la 72,3% în 2007-2008 la 50,7% în 2016-2017, fiind mai mari pentru femei și în mediul urban .

⁶¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „22 Rata tranziție (INS)” – pentru vizualizare clic [aici](#)

Și în cazul acestui indicator, datele INS pe medii de rezidență par să se bazeze pe locația școlilor.

5.5.5. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație⁶²

Conform definiției Eurostat, indicatorul se referă la tinerii din grupa de vârstă 18-24 de ani care au părăsit sistemul de educație, cu cel mult învățământul secundar inferior absolvit (maxim ISCED 2).

Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel regional în perioada 2000- 2016 a avut o evoluție descrescătoare. Cu toate acestea, Regiunea Centru înregistrează în ultimii doi ani analizați rate superioare mediei naționale (24,2% față de 19,1% la nivel național în 2015, respectiv 20,3% față de 18,5% la nivel național în 2016).

În ciuda ultimelor evoluții și apropierii de media UE-28 (10,6% în 2016), valoarea indicatorului la nivel regional (20,3% în 2016) este încă **departe de ținta UE care prevede o rata medie de abandon școlar timpuriu de maxim 10% până în 2020, ținta asumată de către România fiind 11,3%.**

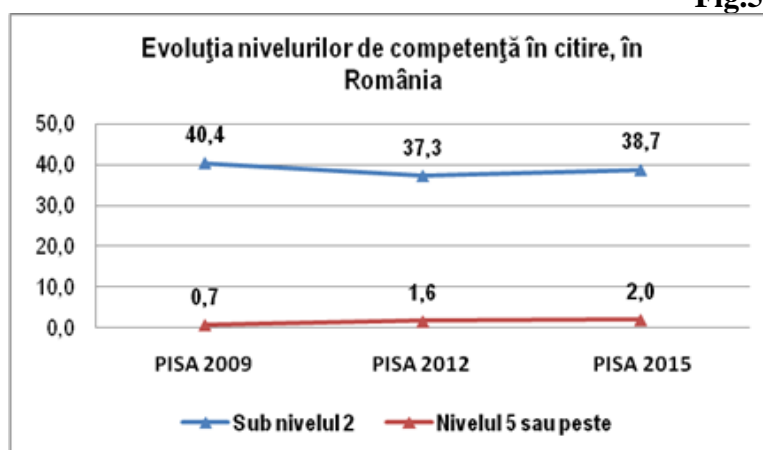
În 2016 rata de părăsire timpurie ale sistemului educațional este mai mare pentru băieți, situându-se peste media națională (20,9%, față 18,4% la nivel național).

5.5.6. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)⁶³

Conform datelor PISA 2015, România se situează pe penultima poziție între statele membre UE în ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute de citire(38,7%),mult peste media europeană (21,9%) și sub media europeană în ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf de citire (2% la nivel național față de 7,3% UE 28).

În perioada dintre PISA 2009 și PISA 2015 procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute de citire a scăzut de la 40,4% (PISA 2009) la 38,7% (PISA 2015), dar procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în citire a crescut de la 0,7% (PISA 2009) la 2% (PISA 2015).

Fig.5.17

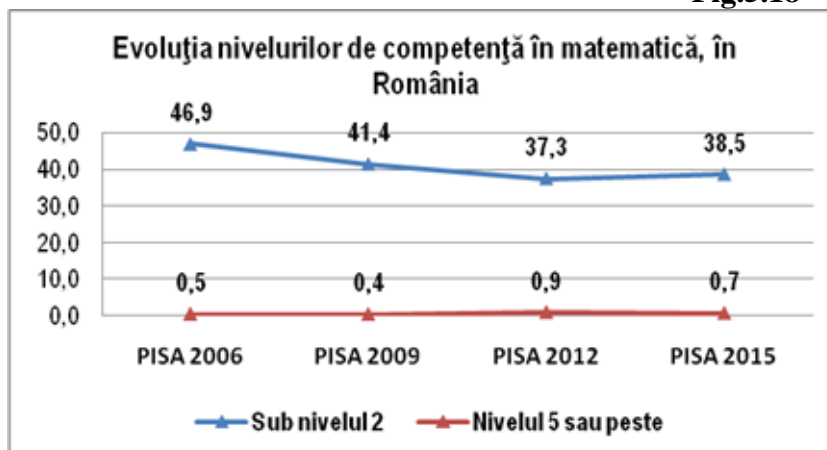
Sursa datelor: PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education -OECD 2016

În ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute în matematică, România se situează pe antepenultima poziție (39,9%) înaintea Bulgariei și Ciprului, mult peste ponderea media la nivelul UE 28 (23,9%) și pe penultimul loc în ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în matematică.

⁶² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „24 Rata de părăsire timpurie – EUROSTAT” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁶³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „25 PISA” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Fig.5.18

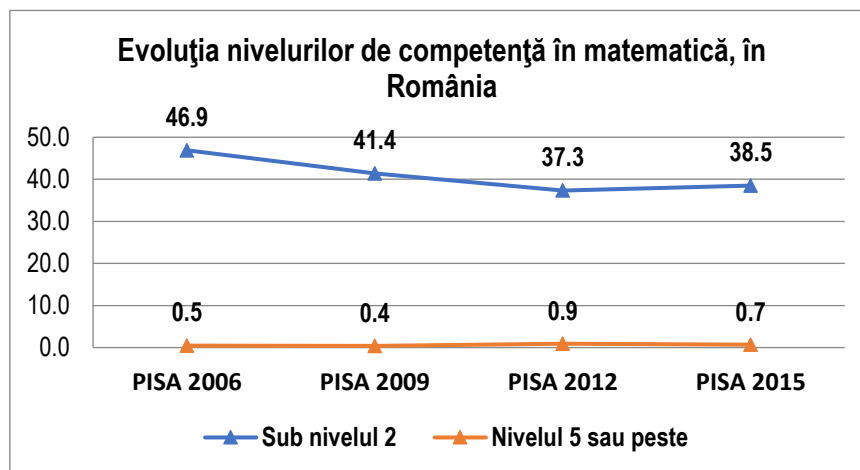
Sursa datelor: PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education - OECD 2016

În perioada dintre PISA 2006 și PISA 2015 procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute în matematică a scăzut de la 52,7%(PISA 2006) la 39,9%(PISA 2015) iar procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în matematică a crescut de la 1,3% (PISA 2006) la 3,3% (PISA 2015).

În 2015 România se situează pe penultimul loc în ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe științifice scăzute (38,5%), înaintea Ciprului și mult peste ponderea medie europeană (22,5%). Ocupă ultima poziție în ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în știință, sub ponderea medie europeană (6,8%).

În perioada dintre PISA 2006 și PISA 2015 se înregistrează o scădere a procentului persoanelor de 15 ani cu performanțe științifice scăzute de la 46,9% (PISA 2006) la 38,5%(PISA 2015) și o creștere a procentului persoanelor de 15 ani celor mai performante în știință de la 0,5% (PISA 2006) la 0,7% (PISA 2015).

Fig. 5.19

Sursa datelor: PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education - OECD 2016

Având în vedere procentul mare al tinerilor de 15 ani cu performanțe scăzute la citire, matematică și științe, se impun măsuri pentru apropierea de ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 (15%).

5.5.7. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)⁶⁴.

Procentul populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (rata NEET) este un indicator foarte important în ceea ce privește tranziția de la școală la muncă

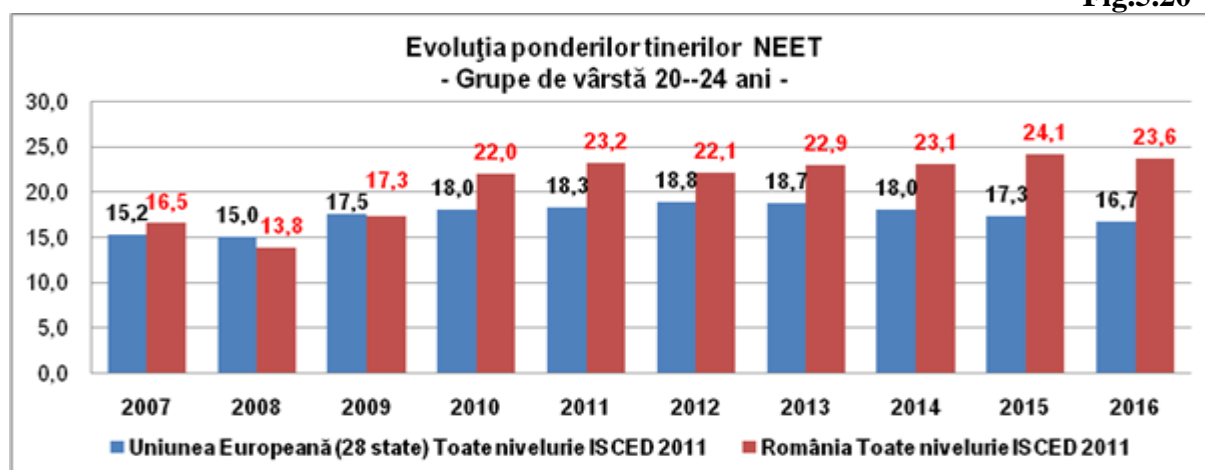
Rata NEET este calculată, pe grupe de vârstă, ca procent din totalul celor dintr-o anumită grupă de vârstă, care, în perioada de referință, nu erau nici angajați⁶⁵ și nici cuprinși într-un program de educație sau formare⁶⁶.

În ceea ce privește tinerii NEET cu vârste între 20-24 de ani, valoarea indicatorului situează România cu aproape 7 puncte procentuale peste media UE 28 de 23,6% în 2016 (23,6%, față de 16,7%)

În timp ce la nivelul UE 28, începând din 2012 rata NEET în grupa de vârstă 20-24 de ani s-a îmbunătățit, după 2010 valoarea indicatorului în România a cunoscut o tendință generală de creștere, cu mici fluctuații.

Pe niveluri de educație⁶⁷, cea mai mare valoare a indicatorului se întregistreză în cazul tinerilor NEET cu nivel de educație ISCED 3 sau 4, adică în cazul absolvenților de învățământ secundar superior (liceu sau învățământ profesional) sau învățământ postliceal, ceea ce este explicabil având în vedere că, pentru fiecare nivel de educație, indicatorul se calculează raportat la totalul populației dintr-o grupă de vârstă (nu față de populația având acel nivel de educație din grupa de vârstă respectivă)⁶⁸.

Fig.5.20

Sursa: EUROSTAT [edat_lfse_21]

În 2016, în grupa de vârstă 20-24 ani, ponderea tinerilor NEET din România cu nivel de educație ISCED 3-4 a fost de 12,6%, valoarea indicatorului fiind mai mică în cazul celor pregătirea generală

⁶⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „26 Tineri NEET” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁶⁵ În sensul de persoane ocupate. Populația ocupată cuprinde, conform metodologiei Anchetei statistice asupra forței de muncă în gospodării, toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o oră (cel puțin 15 ore pentru lucrătorii pe cont propriu și lucrătorii familiali neremunerati din agricultura anterior anului 2011) în perioada de referință (o săptămână anterioară anchetei), în scopul obținerii unor venituri sub forma de salarii, plata în natură sau alte beneficii.

⁶⁶ Se referă la orice program de educație sau instruire, formală sau non-formală, urmat într-o perioadă de 4 săptămâni anterioare anchetei.

⁶⁷ Ultimul nivel de educație absolvit, în clasificarea ISCED 2011

⁶⁸ În anul 2016, structura pe niveluri de educație a populației din grupa de vârstă de 20-24 de ani este de 20,1% cu nivel ISCED 0-2, 73,3% nivel ISCED 3-4, 6,6% cu nivel ISCED 5-8. *Sursa: Eurostat (date online, code: edat_lfs_9903, yth_demo_040).*

de nivel ISCED 3-4 (3% în 2016) decât în cazul celor cu pregătire vocațională/profesională de același nivel de educație (9,6%). Însă rata de ocupare a absolvenților din România de nivel ISCED 3-4 este sensibil mai mare în cazul absolvenților de învățământ profesional și tehnic/vocațional decât al celor de învățământ teoretic (cu cca. 20 puncte procentuale în grupa de vârstă 20-34 ani)⁶⁹. În consecință, ponderea mai mică a tinerilor NEET cu pregătire generală de nivel ISCED 3-4, comparativ cu a celor cu pregătire vocațională/profesională de același nivel de educație se explică prin numărul mai mic al celor cu pregătirea generală⁷⁰ având în vedere că la nivelul 3 sunt mult mai mulți absolvenți de învățământ profesional și tehnic/vocațional (liceu tehnologic, liceu vocațional și învățământ profesional)⁷¹, iar nivelul 4 este în totalitate învățământ profesional și tehnic/vocațional.

Analizând valorile indicatorului pe sexe în grupa de vârstă 20-24 ani, atât la nivel european, cât și la nivel național, rata NEET este mai mare în rândul fetelor. Însă în timp ce la nivel european (UE 28) diferențele în funcție de gen sunt mici, în cazul României, rata NEET este sensibil mai mare în rândul fetelor comparativ cu băieții, indiferent de nivelul de educație. Pe ansamblul nivelurilor de educație (ISCED 0-8), în grupa de vârstă 20-24 ani, conform datelor pentru 2016, ponderea NEET este mai mare în rândul fetelor decât al băieților de aproape 2 ori (30%, față de 17%), de peste 2 ori la nivelurile ISCED 0-2 (13,4% față de 6,5%), cu cca. 30% pe ansamblu învățământului secundar superior și postliceal (ISCED 3-4), cu 24% în cazul ISCED 3-4 vocational/profesional și tehnic, (10,7% față de 8,6%), însă de aproape 3 ori la nivelurile ISCED 3-4 cu pregătire teoretică (4,5% față de 1,6%).

Tab. 5.1

Ponderea tinerilor NEET - grupa de vârstă 20-24 ani - în anul 2016 (%)				
	UE 28		România	
	Femei	Bărați	Femei	Bărați
Toate nivelurile ISCED 2011	17,7	15,7	30,0	17,6
Mai puțin de învățământ primar, învățământul primar și secundar inferior (nivelurile 0-2)	6,5	6,3	13,4	6,5
Învățământul secundar superior și postliceal (nivelurile 3 și 4)	9,0	8,0	15,2	10,2
Învățământul secundar superior și postliceal (nivelurile 3 și 4) - general	3,1	2,2	4,5	1,6
Învățământul secundar superior și postliceal (nivelurile 3 și 4) - vocational	5,8	5,7	10,7	8,6
Învățământul superior (nivelurile 5-8)	2,2	1,4	1,4	:

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_21]

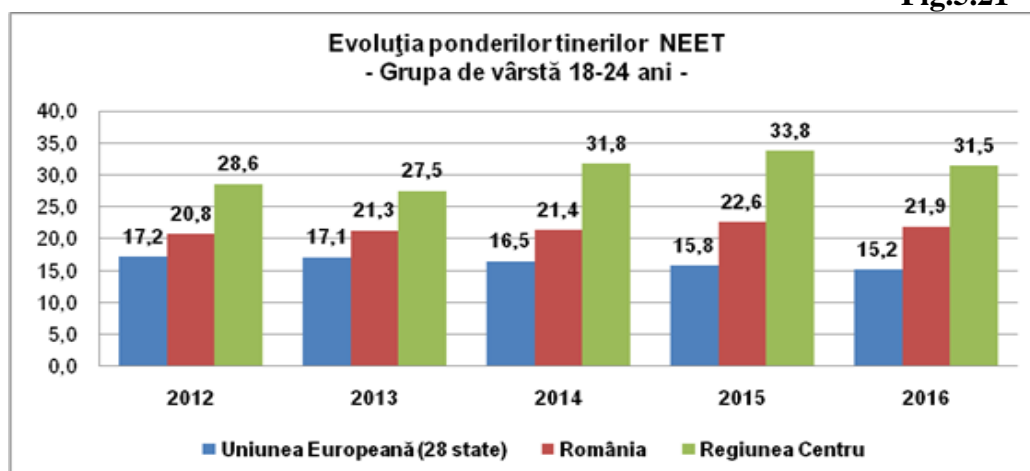
Datele Eurostat disponibile permit analiza situației pe regiuni în grupele de vârstă 15-24 ani și 15-18 ani, comparativ cu valorile la nivel național și european.

Rata NEET în grupa de vârstă 20-24 la nivelul regiunii Centru a crescut în perioada 2012-2016, cu o ușoară îmbunătățire în 2016 față de anul anterior.

⁶⁹În anul 2016, rata de ocupare în muncă, într-o perioadă de 1-3 ani de la absolvire, a absolvenților din România de nivel ISCED 3-4, din grupa de vârstă 20-34 ani, este de 63,3% în cazul absolvenților de învățământ profesional și tehnic/vocațional, față de numai 43,5% în cazul absolvenților de învățământ teoretic. **Sursa:** Eurostat (date online, code: edat_lfse_24)

⁷⁰În anul 2016 ponderea absolvenților ISCED 3-4 teoretic din totalul populației în grupa de vârstă de 30-34 de ani este de numai 9,1%, față de 41,7% în cazul celor cu pregătire vocațională/profesională de același nivel de educație **Sursa:** Eurostat (date online, code: edat_lfse_12)

Fig.5.21

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_22]

Comparativ cu celelalte regiuni din țară, la nivelul anului 2012, regiunea Centru înregistrează cea mai mare rată NEET (31,5%), fiind urmată îndeaproape de regiunea Sud-Est (31,4%)

Tab.5.2

Ponderea tinerilor NEET - grupa de vârstă 18-24 ani, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2016 (%)			
	Total	Femei	Bărbați
Uniunea Europeană (28 state)	15,2	15,7	14,7
România	21,9	26,8	17,2
Regiunea Nord-Vest	16,4	21,8	11,2
Regiunea Centru	31,5	36,6	26,6
Regiunea Nord-Est	14,7	18,0	11,6
Regiunea Sud-Est	31,4	41,4	22,3
Regiunea Sud - Muntenia	28,8	36,3	21,9
Regiunea Bucuresti - Ilfov	15,3	17,0	13,6
Regiunea Sud-Vest Oltenia	24,2	26,4	22,2
Regiunea Vest	12,8	16,3	9,4

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_22]

În acest context se impune aplicarea unor programe integrate orientate către tinerii NEETs, prin reintegrarea în sistemul educațional sau prin participarea la cursuri de formare profesională pentru a le oferi acestora competențele solicitate de angajatori.

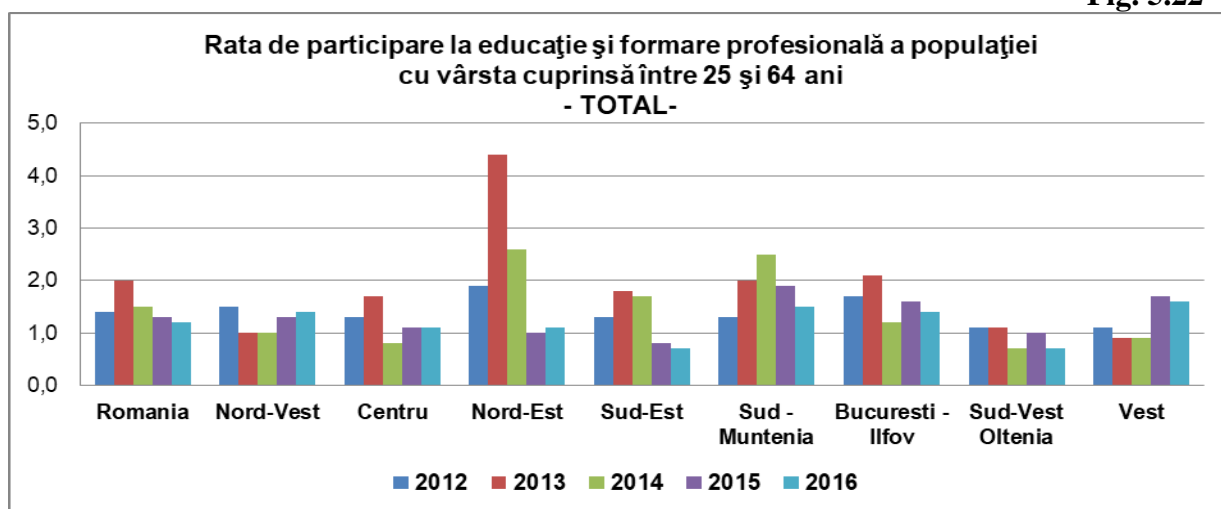
5.5.8. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)⁷²

În anul 2016 rata de participare la educație și formare continuă pentru populația adultă la nivelul regiunii Centru se situează ușor sub nivelul național (1,1% față de 1,2% la nivel național) și mult sub nivelul UE 28 state (10,8%).

În perioada 2012-2016 rata de participare la educație și formare continuă înregistrează o evoluție descrescătoare atât nivel regional cât și la nivel național (reducere cu 0,2 puncte procentuale) în timp ce la nivelul UE 28 se înregistrează creșterea acesteia (de la 9,2% la 10,8%).

Acest lucru este îngrijorător având în vedere că România se situează încă departe de ținta națională propusă pentru 2020 (10%) și ținta europeană de 15%.

⁷² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „27 Formare continua” – pentru vizualizare clic [aici](#)

Sursa datelor: Eurostat [trng_lfse_04]

5.6. Concluzii din analiza ÎPT

În planificarea ofertei și a resurselor sistemului ÎPT pe termen lung trebuie să se țină cont de implicațiile severe ale scăderii demografice, îndeosebi ale populației școlare, în paralel cu fenomenul de îmbătrânire demografică.

Ratele și gradul de cuprindere în educație sub cele calculate la nivel național impun măsuri de creștere a accesului la educație pentru elevii din mediul rural și grupurile dezavantajate.

Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze:

- ▶ competențele metodice (în raport cu noile cerințe și schimbările introduse prin reformele din ÎPT)
- ▶ actualizarea competențelor de specialitate cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic, realizată în parteneriat și cu sprijinul operatorilor economici parteneri.

Situația bazei materiale a unităților școlare din ÎPT reprezintă o prioritate, din perspectiva normelor obligatorii de siguranță, igienă și confort ale elevilor, standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev. Se impune realizarea unor programe de reabilitare și modernizare a infrastructurii (spații de curs, laboratoare, ateliere, infrastructura de utilități) și de dotare cu echipamente de laborator și instruire practică.

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în **procesul de planificare strategică pe termen lung în ÎPT**.

În ceea ce privește mecanismele decizionale și descentralizarea funcțională în IPT se recomandă:

- ▶ Consolidarea structurilor consultative din ÎPT și creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale
- ▶ Antrenarea operatorilor economici în planificarea pe termen lung a ÎPT
- ▶ Susținerea eforturilor pentru introducerea unui sistem de asigurare a calității
- ▶ Promovarea rețelelor de colaborare între școli, inclusiv cu școli din UE, pentru stimularea progresului în raport cu un set comun de indicatori de referință și adoptarea celor mai bune practici (benchmarking)

► Adoptarea planificării prin PAS (planuri de acțiune ale școlilor) corelate cu planurile regionale și locale (PRAI și PLAI) de către toate unitățile de ÎPT

► Adoptarea unor măsuri vizând creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere, cu privire la numărul de ore de consiliere/elev, numărul de elevi testați aptitudinal și consiliați pentru o decizie informată în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire. Se recomandă adoptarea unui sistem unitar de raportare și a unui indicator calitativ de evaluare a activității serviciilor de orientare și consiliere.

Se constată o tendință îngrijorătoare de creștere a abandonului în învățământul primar și gimnazial (mai ales în mediul rural și în cazul băieților) și ratele mari de abandon școlar în special în învățământul profesional la nivel regional. Abandonul școlar reprezintă motiv de îngrijorare în special în mediul rural și în cazul categoriilor dezavantajate. În consecință, se recomandă:

- monitorizarea atentă a indicatorului (abandon școlar)
- eforturi conjugate pentru prevenirea abandonului în mod deosebit în mediul rural, comunitățile etnice dezavantajate, zonele afectate de migrarea populației etc.

Deși în scădere, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel național și regional este mult mai mare decât media la nivel european și ținta UE (benchmark) și ținta națională pentru anul 2020.

Încă de la intrarea în sistemul de ÎPT se constată un nivel scăzut al competențelor cheie în special în ceea ce privește o parte din elevii din învățământul profesional - începând cu competențele de bază "tradiționale" (matematică, de comunicare, etc.) și continuând cu competențele de învățare, capacitatea de gândire critică și rezolvarea de probleme, de relaționare interpersonală, etc. Acest fapt necesită din partea școlilor un efort sporit având în vedere:

- învățarea centrată pe elev, urmărirea și încurajarea progresului individual
- programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate) o facilitarea unor trasee individualizate de formare, etc.
- facilitarea unor trasee individualizate de formare, etc

Implicarea școlilor din ÎPT în formarea adulților nu reflectă potențialul acestora. România înregistrează cea mai scăzută rată de participare în formarea continuă a populației adulte. Școlile din ÎPT sunt chemate să contribuie activ la ținta adoptată ca benchmark de UE. Școlile din ÎPT sunt chemate să se implice activ în programele de „A doua șansă” - adresate prioritar grupurilor țintă dezavantajate, pentru ca, pe lângă completarea pregătirii generale, tinerii respectivi să primească și o calificare.

Concluziile formulate din analiza planurilor de școlarizare conduc la nevoia de coordonare pe baza colaborării școlilor în rețea pentru optimizarea ofertei, având în vedere:

- acoperirea rațională a nevoilor de calificare în teritoriu
- eliminarea unor paralelisme nejustificate în scopul lărgirii gamei de calificări pentru care poate opta elevul în zonă
- satisfacerea solicitărilor operatorilor economici
- utilizarea optimă a resurselor materiale și umane cu impact în creșterea eficienței și calității serviciilor
- soluțiile cele mai bune pentru asigurarea accesului la educație și continuării studiilor la nivelul următor de calificare, în condiții de șanse egale (acces, calitate, varietate de opțiuni)
- creșterea ponderii ÎPT, în special a învățământului profesional și măsuri de promovare a învățământului profesional și dual.

5.6.1. Tinte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire

Tab.5.3

Domeniu de pregătire conf. HG 866/2008	Ținta PLAI pt. 2025 (niv.3 și 4)*	
	Minim - maxim (%)	Medie (%)
mecanică	22-30	26
electromecanică	3,5-5,5	4,5
electronică automatizări	2,5-4,5	3,5
chimie industrială	0-2%	1
materiale de construcții	0-3	1,5
electric	5-7	6
construcții, instalații și lucrări publice	7-10	8,5
agricultură	5-10	7,5
silvicultură	1-2,5	1,75
economic	7-11	9
comerț	5-10	7,5
turism și alimentație	6-14	10
industrie alimentară	3,5-5,5	4,5
fabricarea produselor .din lemn	6-12	9
industrie textilă și pielărie	4-8	6
tehnici poligrafice	0-1	0,5
estetica și igiena corpului omenesc	1-3	2
protecția mediului	1-2	1,5
producție media	0-1	0,5
TOTAL		100

*ponderile reprezintă ieșirile din sistem în 2025

5.6.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală)

Țintele menționate în tabelul anterior sunt adaptate specificului județului Mureș în cadrul PLAI. Eșalonarea anuală a adaptărilor necesare pentru atingerea țintelor la nivelul fiecărui județ, în perspectiva 2025, revine inspectoratelor școlare, cu consultarea CLDPS.

6. Monitorizarea implementării PLAI

6.1. Procesul de monitorizare

Monitorizarea și evaluarea sunt componente cheie ale procesului de planificare strategică, pentru că în timp ce procesul de planificare ajută la identificarea obiectivelor de atins și a activităților de realizat, procesul de monitorizare și evaluare ne ajută să identificăm dacă implementarea este corespunzătoare și rezultatele sunt satisfăcătoare pentru atingerea obiectivelor propuse prin planificare. Din această cauză monitorizarea și evaluarea trebuie să fie procese de măsurare a performanțelor și o sursă importantă de informare pentru procesul de actualizare/revizuire din activitatea de planificare.

Procesul de monitorizare și de raportare contribuie la :

- Identificarea succesului și a problemelor din procesul de implementare
- sprijină procesul de luare a deciziilor informate pentru corecta implementare
- constientizează planul în rândul factorilor interesați și participarea acestora ;
- evaluarea realizărilor planului/programului și auditul activităților și resurselor.

În cadrul unui "ciclu al planificării" se parcurg etapele următoare :

- Stabilirea unor obiective măsurabile clare, inclusiv crearea bazei de informații necesare măsurării progresului în atingerea acestor obiective;

- Monitorizarea periodică a progresului raportat la țintele agreate

În general procesul de monitorizare utilizează o largă varietate de tehnici și metode și se aplică managementului de resurse, de rezultate, a procesului de implementare și a progresului programului de activități respectiv a modului în care acestea sunt realizate ..

Tipul informațiilor necesare pentru monitorizarea planului/programului se pot grupa în cinci categorii mai largi:

1. Rezultate (results) ale activităților și a ieșirilor/efectelor procesului (outputs)
2. Intrările (inputs) de resurse în program
3. Progresul planului față de obiective și planurile operaționale
4. Modul în care planul este manageriat și modul de lucru
5. Schimbări în cadrul grupurilor țintă

Monitorizarea se poate realiza la 2 niveluri distincte :

Monitorizarea procesului – Aceasta urmărește modul în care sunt utilizate resursele, progresul activităților și modul în care acestea sunt realizate.

Presupune :

- Revizuirea și planificarea implementării în mod permanent
- Evaluarea modului în care sunt realizate activitățile față de planificare
- Identificarea și soluționarea problemelor
- Construcție în zona punctelor tari
- Analiza metodelor utilizate în implementare și dacă acestea sunt cele mai bune alternative în atingerea obiectivelor.

Monitorizare Impact -Care urmărește progresul realizat în atingerea indicatorilor de performanță și a impactului pe care planul/programul îl are asupra grupurilor țintă.

Presupune :

- Progresul spre atingerea obiectivelor care este măsurat continuu
- Modificarea de activități ca răspuns la schimbările condițiilor de implementare fără a afecta atingerea obiectivelor inițiale
- Poate identifica nevoia de a schimba unele obiective
- Poate identifica nevoia de continuare a unor cercetări
- Poate verifica anumite presupuneri-supoziții de implementare stabilite inițial.

Componentele esențiale ale unui sistem de monitorizare sunt :

- Selecția indicatorilor pentru fiecare plan/program
- Un mod de colectare a datelor în legătură cu indicatorii
- Analiza datelor
- Prezentarea informațiilor într-un format corespunzător
- Utilizarea informațiilor pentru îmbunătățirea activităților

Monitorizarea urmărește și înregistrează informațiile și asigură controlul de calitate

Astfel monitorizarea implementării PRAI/PLAI este un proces permanent dar frecvența de realizare a rapoartelor de monitorizare este stabilită a fi anual ținând cont de principalul scop al acestora respectiv furnizarea de feedback .

În realizarea raportului de monitorizare sunt implicați membrii desemnați din cadrul CR/CLDPS .

6.2. Evaluarea progresului în implementarea PLAI

Stadiul realizării țintelor și măsurilor prin planul anterior se prezintă după cum urmează:

Obiectivul 1.1: Identificarea nevoilor de calificare

Progres bun se înregistrează pentru:

- realizarea bazelor de date cu indicatorii privind demografia, economia, piața muncii din surse statistice naționale și administrative regionale și județene;
- actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind educația și formarea profesională inițială din surse statistice și administrative județene.

Obiectivul 1.2: Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare:

PLAI se actualizează anual pe baza informațiilor din PRAI, cu particularitățile specifice județelor. Toate unitățile ÎPT actualizează anual PAS. Realizarea de studii previzionale și anchete în întreprinderi nu a putut fi monitorizată datorită termenului de implementare care este conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 și este dependent de precondiția menționată și anume ca CNDIPT să implementeze un proiect strategic cu finanțare prin POCU. Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PLAI și PAS anterior au înregistrat un progres întârziat. Planurile de școlarizare au fost proiectate în concordanță parțială cu recomandările din PRAI și PLAI; deși se înregistrează o creștere a ponderii ÎPT în toate județele regiunii, nu a fost atinsă ponderea de 60% recomandată prin Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020.

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU pentru realizare de studii previzionale și anchete în scopul identificării nevoilor de calificare
- analiză în vederea creșterii cifrei de școlarizare pentru IPT (la min. 60 % până în 2020) și intensificarea acțiunilor promovare a oportunităților de școlarizare prin IPT

Obiectivul 1.3: Diversificarea serviciilor oferite prin școlile din ÎPT nu a fost monitorizat datorită lipsei dovezilor suficiente în acest scop.

Pentru a putea fi derulate procedurile de acreditare în termenul stabilit este nevoie să fie îndeplinită precondiția ca unitățile școlare IPT să își asume rolul de furnizori de formare continuă pentru comunitățile din care fac parte și să facă demersurile necesare autorizării și derulării cursurilor de formare pentru adulți.

Pentru a putea funcționa colaborarea cu AJOFM pentru reconversia profesională a șomerilor și pentru alte programe de măsuri active de ocupare (în mod prioritar pentru tinerii care în 6 luni de la absolvire nu se integrează pe piața muncii) este nevoie ca unitățile de învățământ să accepte colaborările pentru reconversia profesională a șomerilor și pentru alte măsuri active de ocupare.

Termenul de implementare pentru asigurarea unei relații cu întreprinderile pentru formarea continuă a salariaților, în vederea adaptării la schimbările tehnologice și organizaționale prin proiecte finanțate prin FSE este dependent de precondiția ca unitățile școlare IPT să acceseze fondurile europene.

Elaborarea și promovarea unei oferte diversificate de alte servicii educaționale se poate realiza doar la cerere, pentru diverse categorii de beneficiari, inclusiv în sprijinul educației non-formale și în întâmpinarea unor nevoi diverse (competențe parțiale, IT, diverse hobby-uri, educație pentru tinerele mame sau pentru vârsta a treia, etc.) și dacă unitățile școlare IPT dispun de resursele necesare pentru a răspunde cererii.

Identificarea și valorificarea oportunităților de contractare a unor servicii de servicii de consultanță, cercetare, microproducție etc., se poate realiza în măsura în care există cerere locală de servicii de consultanță, cercetare și cerere locală pentru realizarea microproducției de către unitățile școlare IPT și ca unitățile școlare IPT să dispună de resursele necesare pentru derularea servicii de consultanță, cercetare, microproducție.

Se recomandă :

- unitățile școlare IPT să își asume rolul de furnizori de formare continuă pentru comunitățile din care fac parte și să facă demersurile necesare autorizării și derulării cursurilor de formare pentru adulți;
- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU pentru îmbunătățirea colaborării dintre unitățile școlare IPT și AJOFM în sprijinul reconversiei profesionale a șomerilor și pentru alte măsuri active de ocupare;
- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU pentru îmbunătățirea colaborării dintre unitățile școlare IPT și operatorii economici în sprijinul formării continue a salariaților, în vederea adaptării la schimbările tehnologice și organizaționale.

Obiectivul 1.4: Creșterea nivelului de calificare și a gradului de adecvare a competențelor formate la nevoile pieței muncii

Progres întârziat se înregistrează pentru:

- adaptarea ofertei de școlarizare prin IPT la învățământul seral pentru a oferi șanse de continuare a studiilor absolvenților care optează și pentru angajare.
- Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere
- Facilitarea accesului la educație prin IPT pentru grupurile dezavantajate
- Identificarea cerințelor specifice din partea angajatorilor(chestionare) și adaptarea curriculumului în dezvoltare locală în parteneriat cu agenții economici
- Evaluarea impactului măsurilor de adaptare a ofertei pentru formarea profesională inițială și a acțiunilor de creșterea a nivelului de calificare a absolvenților prin studii de urmărire a inserției profesionale a absolvenților IPT(Studiu la nivelul regional și al fiecărui județ pentru absolvenții IPT, începând cu promoția 2018, la 6 și 12 luni de la absolvire).

Se recomandă:

- analiză în vederea aplicării unor chestionare operatorilor economici pentru identificarea nevoilor de calificare și de competențe pe termen scurt.
- utilizarea oportunităților de finanțare POCU în sprijinul realizării unui studiu de monitorizare a inserției la nivel regional și județean pentru absolvenții IPT , începând cu promoția 2018 la 6 și la 12 luni de la absolvire.

Obiectivul 2.1: Îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocuparea unui loc de muncă

S-a proiectat și implementat un calendar obligatoriu de activități de informare și consiliere a elevilor clasei a VIII a privind oferta de formare la nivel județean/regional.

În promovarea ofertei IPT au fost implicați operatori economici parteneri ai unităților de învățământ profesional și tehnic.

Nu se înregistrează niciun progres în ceea ce privește încadrarea unui număr de consilieri CJRAE corespunzător raportului normat de 200 elevi/consilier. Termenul de implementare depinde de existența resurselor financiare, umane și logistice necesare și ca MEN să își asumă deciziile în acest sens.

Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere nu a fost implementată la momentul monitorizării, implementarea fiind stabilită a demara în septembrie 2019.

Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor este dependentă de colaborare dintre CJRAE și ISJ și de asumarea acestui rol de către CJRAE

Colaborarea școlilor în rețea pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire nu a fost monitorizată, implementarea fiind stabilită a demara în ianuarie 2019.

Se recomandă :

- asumarea deciziei la nivelul MEN în ceea ce privește reducerea numărului de elevi/consilier
- colaborare între CJRAE din regiune și ISJ pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere și a unui sistem unitar de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor.
- implicare activă a partenerilor sociali (CLDPS, operatori economici, UAT) în orientarea și consilierea elevilor pentru acieră

Obiectivul 3.1: Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT

Progres bun se înregistrează pentru realizării unei ierarhizări a unităților școlare IPT din regiune în funcție de prioritățile de dezvoltarea acestora ca răspuns la nevoile de calificare identificate. Ea servește UAT-urilor la depunerea cererilor de finanțare prin POR 2014-2020 pentru unități școlare ÎPT.

Progres întârziat se înregistrează pentru:

- Elaborarea direcțiilor de restructurare a rețelei școlare la nivelul fiecărui județ în funcție de nevoile de calificare identificate și de particularitățile rețelei școlare
- Implementarea direcțiilor de acțiune pentru restructurarea rețelei școlare
- Cuprinderea tuturor unităților școlare IPT care necesită reabilitarea infrastructurii în programe de reabilitare.
- Dotarea cu echipamente a tuturor unităților școlare IPT.

Nu s-a înregistrat niciun progres în evaluarea necesarului de dotare cu echipamente de instruire la unitățile școlare ÎPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel național. Singurele unități de învățământ evaluate din acest punct de vedere sunt Școala Profesională Kronstadt Brașov și Școala Profesională Germană Alba Iulia din cadrul Colegiului Tehnic „ Alexandru Domșa”, unități de învățământ care folosesc de mai mulți ani elemente de dual în organizarea și funcționarea învățământului profesional și unde operatorii economici au avut o implicare importantă.

Nu s-a realizat monitorizare pentru:

- Identificarea unităților școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional, termenul de implementare depinzând de perioada de lansare a proiectelor finanțate prin POR 2014-2020;
- Cuprinderea unităților școlare IPT identificate ca prioritare pentru reabilitare în programe de reabilitare cu finanțare de la bugetele locale, național și prin FEDR, implementarea începând cu 2018 și depinzând de perioada de lansare a proiectelor finanțate prin POR 2014-2020;
- Dotarea cu echipamente a unităților școlare IPT identificate ca necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional, implementarea începând cu 2018 și fiind dependentă de numărul de proiecte depuse de UAT-uri pentru unități școlare ÎPT prin POR 2014-2020.

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POR 2014-2020 în sprijinul reabilitării unităților școlare ÎPT identificate cu prioritate la nivel regional;

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POR 2014-2020 și FEDR pentru asigurarea standardelor de dotare minim obligatorii până în 2020
- utilizarea oportunităților de finanțare prin POR 2014-2020 și FEDR pentru dotări cu echipamente ale unităților școlare IPT identificate ca priorități la nivel regional

Obiectivul 4.1: Dezvoltarea managementului unităților școlare IPT

În toate județele regiunii s-au organizat stagii de informare și formare pentru echipe de cadre didactice din toate școlile IPT pentru elaborarea proiectelor cu finanțare din fondurile structurale.

Progres întârziat se înregistrează pentru :

- organizarea de stagii de formare a directorilor și directorilor adjuncți ai școlilor IPT în domeniul managementului educațional
- organizarea și derularea de stagii de formare pentru membrii echipelor de elaborare a PAS din toate școlile IPT (cadre didactice și membrii ai CA).

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU în sprijinul organizării de stagii de formare a membrilor echipelor de elaborare PAS și a membrilor CA, pentru actualizarea competențelor.

Obiectivul 4.2: Dezvoltarea competențelor metodice și de specialitate ale resurselor umane din IPT

Anticiparea evoluțiilor personalului didactic de specialitate din unitățile școlare IPT pe termen mediu înregistrează progres bun, deficitul și excedentul de cadre didactice fiind anticipate la orizontul anului 2020.

Progres întârziat se înregistrează pentru:

- Stagii de formare pentru cadrele didactice din școlile IPT pentru aplicarea învățării centrate pe elev și asigurarea calității
- Stagii de formare pentru toți consilierii școlari pentru dezvoltarea competențelor de orientare școlară și vocațională
- Programe de formare continuă pentru dezvoltarea competențelor metodice și adaptarea la cerințele reformei din IPT (stagii de formare prin instituțiile acreditate, întâlniri metodice, lecții deschise, scheme de mentorat în școli, etc.).
- Scheme de mentorat pentru profesorii debutanți.

Au rămas nemonitorizate acțiuni vizând:

- Stagiile de documentare a tuturor cadrelor didactice de specialitate din școlile IPT la agenții economici parteneri pentru adaptarea conținuturilor și metodelor de învățământ la cerințele angajatorilor și la noile tehnologii și echipamente (vizite de documentare / stagii de formare în întreprinderi / întâlniri tematice cu agenții economici). Nu există date centralizate la nivelul ISJ, în ceea ce privește stagiile de documentare a cadrelor didactice de specialitate din școlile IPT la operatorii economici parteneri în vederea adaptării conținuturilor și metodelor la cerințele acestora.
- Schimburi de experiență cu alte școli în cadrul rețelelor de colaborare, inclusiv cu școli din UE. La momentul monitorizării nu existau dovezi suficiente în acest scop.
- Elaborarea și implementarea măsurilor necesare pentru asigurarea cu personal didactic de specialitate la disciplinele cu deficit de cadre calificate și sprijinirea cadrelor didactice de specialitate pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale la disciplinele cu excedent previzionat de cadre calificate, cu termen de implementare anul școlar 2018-2019;

- Organizarea de stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională pentru tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual are perioadă de implementare începând cu anul școlar 2017-2018.

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU în sprijinul organizării de stagiilor de formare ale cadrelor didactice din ÎPT, atât din punct de vedere metodic cât și al adaptării la tehnologiile actuale din companii.

Obiectivul 5.1: Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței relațiilor de parteneriat, pentru asistarea deciziei și furnizarea unor servicii de calitate prin sistemul de ÎPT

Pentru toate unitățile școlare ÎPT a fost revizuită componența Consiliilor de Administrație prin cooptarea unor reprezentanți ai agenților economici reprezentativi pentru profilul școlii.

Pentru toți elevii sunt asigurate locuri de practică și condiții de pregătire în întreprinderi, în conformitate cu Standardele de pregătire profesională și cerințele învățării centrate pe elev.

Nu s-a putut monitoriza măsura în care au fost elaborate și implementate proiecte cu finanțare din FSE pentru desfășurarea practicii elevilor la agenții economici, termenul de implementare fiind dependent de calendarul de lansare a apelurilor la propuneri de proiecte POCU.

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU în sprijinul creșterii calității pregătirii practice a elevilor la operatorii economici.

Obiectivul 6.1: Facilitarea accesului la educație prin ÎPT, prevenirea și reducerea abandonului școlar

Se înregistrează un progres întârziat pentru:

- Facilitarea mobilității elevilor în teritoriu (transport/internat, burse, etc.);
- Adaptarea infrastructurii pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.);
- Implementarea de programe de șansa a doua pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare.

Nu se înregistrează niciun progres pentru :

- Adoptarea unui program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în fiecare școală din ÎPT
- Colaborarea cu autoritățile, instituții specializate și ONG pentru oferirea de asistență specializată, consiliere și sprijin familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu (din medii sociale sau etnice defavorizate, familii de emigranți, familii monoparentale, etc.).

Se recomandă:

- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU în sprijinul organizării și derulării de programe de șansa a 2 a ofertante pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare;
- utilizarea oportunităților de finanțare prin POCU pentru oferirea de asistență specializată, consiliere și sprijin familiilor/elevilor cu risc în scopul reducerii abandonului școlar timpuriu.

7. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
◆ Preocupare constantă pentru adaptarea ofertei de pregătire la nevoile pieței muncii;	◆ Atractivitate scăzută a IPT, în special a învățământului profesional

<ul style="list-style-type: none"> ◆ Relansarea învățământului profesional începând cu anul școlar 2012-2013 ◆ Introducerea învățământului dual începând cu anul școlar 2017-2018; ◆ Pondere peste media națională a IPT, în special a învățământului profesional; ◆ Comparativ cu media națională, rate de absolvire mai ridicate pentru învățământului profesional ◆ Rețea de unități de învățământ la nivel regional și județean capabilă să acopere nevoile de calificări ale pieței muncii într-o largă paletă de calificări profesionale ◆ Grad ridicat de acoperire cu profesori și maiștri instructori calificați; ◆ Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT (infrastructură și echipamente) în școlile cuprinse în diferite programe de investiții; ◆ Consolidarea structurilor consultative din ÎPT(CR și CLDPS) ; ◆ Implicarea CNDIPT în furnizarea către CR,CLDPS,școli a unor studii și analize privind evoluțiile și prognozele demografice, economice și de piața muncii necesare planificării strategice a ofertei IPT ◆ Creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale; ◆ Sistem educațional deschis cu mobilitate crescută pe orizontală și pe verticală; ◆ Introducerea creditelor transferabile și a portofoliului personal pentru formarea continuă; ◆ Creșterea numărului de parteneriate încheiate pentru practica elevilor; 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Existența unor paralelisme nejustificate (calificări care se repetă în școli din zone teritoriale apropiate); ◆ Rata netă de cuprindere în educație mai mică în judet decât la nivel regional si național, la toate nivelurile de educație cu excepția învățământului primar. ◆ Rata netă de cuprindere în învățământului obligatoriu (2016-2017) e sub media națională ◆ Rata netă de cuprindere în învățământului secundar (2016-2017), în scădere și mai mică decât media națională ◆ Gradul de cuprindere în educație sub media natională, pentru toate grupele de vârstă, cu excepția grupei de vârstă preșcolară (3-6 ani) și grupei 7-10 ani; ◆ Gradul de cuprindere în educație pentru grupa 15-18 ani, mai scăzut decât la nivel național ◆ Rata mare a abandonului școlar, în special în învățământul profesional; ◆ Rată de părăsire timpurie a sistemului de educație este departe de ținta pentru 2020 la nivelul UE (10%) și ținta asumată de România de 11,3%. ◆ Implicare slabă a școlilor din ÎPT în formarea adulților; ◆ Implicare insuficientă a școlilor din ÎPT în programe de ” șansa a doua”; ◆ Lipsa unui sistem funcțional pentru monitorizarea inserției profesionale a absolvenților; ◆ Informare și consiliere deficitară a a elevilor; ◆ Lipsa unui mecanism de monitorizare a calității formării profesionale la operatorii economici.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> ◆Oportunitățile de finanțare prin POCU pentru care pot fi utilizate pentru îmbunătățirea mecanismelor de planificare strategică în ÎPT și creșterea gradului de corelare a ofertei cu piața muncii; ◆Idem pentru monitorizarea inserției absolvenților ◆Relansarea creșterii economice în ultimii ani; ◆Ponderea semnificativă a serviciilor în economie; ◆ Profilul industrial a regiunii; diversitatea activităților industriale; 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Declin demografic accentuat pentru grupele tinere de vârstă (15-18 ani); ◆ Migrația externă; ◆ Disparități urban/rural în ceea ce privește accesul la educație de calitate, risc de excludere socială a categoriilor dezavantajate ◆ Rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural - fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în

<ul style="list-style-type: none"> ◆ Dinamica încurajatoare a investițiilor în economie în mod deosebit în industria prelucrătoare; ◆ Rata de ocupare în Regiunea Centru în 2006 este cu 3,3 puncte procentuale peste media națională și apropiată de ținta asumată pentru 2020 (70%).Există însă un decalaj este mai accentuat în cazul femeilor și mai ales în mediul rural. ◆ Rata de ocupare a populației tinere (15-25 ani) în creștere la nivel regional în 2015 față de anul anterior; se menține însă un decalaj pe sexe și medii rezidențiale prin rate de ocupare mai reduse pentru femeile tinere și în mediul urban. ◆ Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiunea Centru este mai ridicat decât media pe țară 	<p><i>mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Decalaj pe sexe și medii rezidențiale a ratelor de ocupare, mai reduse pentru femeile tinere și în mediul rural. ◆ Rata șomajului (BIM) în mediul rural, mai ridicată decât în urban (în 2015) ◆ Ponderea șomerilor tineri din totalul șomerilor (BIM) la nivelul regiunii, mai mare decât la nivel național; ◆ Disparități majore între rural și urban în structura ocupării pe medii rezidențiale: <ul style="list-style-type: none"> - doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban); - 27,3% din populația ocupată din mediul rural are un nivel scăzut de educație, față de numai 7,3% în urban
--	--

8. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri

Scopul analizelor detaliate în prezentul document a fost desprinderea unor **concluzii și recomandări - sintetizate la sfârșitul fiecărui capitol de analiză** - în atenția factorilor de răspundere la diferite niveluri de decizie din sistemul de educație și formare profesională și, în final, de a propune un plan de măsuri (structurate în cadrul priorităților, obiectivelor și țințelor specificate).

Motiv pentru care, prezentul capitol se rezumă la a sintetiza unele dintre implicațiile mai importante rezultate din analiză și de a introduce acțiunile detaliate în capitolul final.

Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă. Cel mai însemnat declin se proiectează pentru grupul țință principal (15-18 ani) în care se încadrează elevii de liceu, respectiv învățământul profesional.

De aici, o primă concluzie de interes general pentru orice strategie în domeniul resurselor umane vizează **nevoia unei gestiuni eficiente, previzionale, a dezvoltării resurselor umane, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman.**

Pentru sistemul de educație și formare profesională, previziunile demografice corelate cu concluziile rezultate din analiza indicatorilor pentru educație și din analiza ofertei curente în raport cu tendințele pieței muncii și economiei regionale, conduc la nevoia de planificare a unor măsuri vizând: *ajustarea ofertei în raport cu nevoile de calificare pe termen lung, asigurarea accesului la educație și formare profesională (acces vs. calitatea serviciilor și varietatea opțiunilor), optimizarea resurselor.*

De asemenea - pentru compensarea pierderilor de populație școlară și consolidarea poziției școlilor în cadrul comunității - se desprinde nevoia și oportunitatea unei strategii de *diversificare a grupurilor țință și a ofertei de servicii*: implicarea activă pe piața formării adulților, servicii în folosul comunității, contracte cu întreprinderile și alte organizații pentru studii, cercetări și consultanță, etc.

În sprijinul adaptării permanente a ofertei la comanda socială, se recomandă *crearea și aplicarea sistematică a unor proceduri coerente de investigare a nevoilor de calificare la nivel regional și local, care să furnizeze informațiile necesare - credibile, de calitate, periodic actualizate și accesibile școlilor și beneficiarilor sistemului de educație și formare profesională.*

Este esențială coordonarea în acest scop între instituțiile Consorțiului regional, în vederea planificării și implementării unor proceduri adecvate pentru investigarea pieței muncii.

Corelarea bazelor de date din șomaj cu noile finalități (calificări/niveluri de calificare) obținute prin sistemul de educație și formare profesională și cu prevederile viitorului cadru național al calificărilor ar facilita schimbul de informații utile, de interes reciproc.

De asemenea se recomandă colaborarea între instituțiile din educație și formare profesională, universități și ale organizații specializate pentru aplicarea unor proceduri adecvate de sondare a opiniei absolvenților și angajatorilor - vizând inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională

Corelarea concluziilor desprinse din analizele detaliate în capitolele PRAI destinate pieței muncii și economiei regionale, cu constatările din analiza ofertei curente a sistemului TVET, a condus la conturarea unor **recomandări pentru viitoarele planuri de școlarizare din regiune.**

În acest scop, au fost utile unele repere oferite de informațiile statistice oficiale și rezultatele din studiile de piață a muncii, combinate cu informațiile parțiale obținute din diverse surse și, nu în

ultimul rând, opiniile formulate cu diverse ocazii în întâlnirile Consorțiului Regional și ale Comitetelor Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social pentru Formarea Profesională.

Se recomandă stabilirea unor ținte, între niște limite minime și maxime, ca ponderi orientative pentru fiecare domeniu de pregătire – pentru *oferirea unor repere raționale pentru structura planurilor de școlarizare în viitor, dar care să permită adaptarea la specificul local al fiecărui județ, să încurajeze flexibilitatea și diversitatea ofertei, deschiderea spre evoluțiile viitoare și adaptarea la schimbare (inclusiv adaptările ulterioare ale nomenclatoarelor de pregătire).*

În sprijinul raționalizării rețelei școlare și optimizării resurselor se recomandă evaluarea poziției în viitor a fiecărei școli din rețeaua școlară actuală – prin aplicarea unui set de criterii și indicatori obiectivi cu referire la: evoluția demografică, condițiile de acces în zonă/zonile apropiate, calitatea serviciilor, relevanța față de nevoile de calificare și opțiunile elevilor

Corelarea ofertei cu nevoile de calificare este abordată ca o primă prioritate în planul de măsuri. Obiectivele, țintele și măsurile asociate priorității 1 privesc *procedurile de investigare a nevoilor de calificare, ajustarea și optimizarea ofertei, creșterea nivelului de calificare, diversificarea serviciilor oferite de școlile din ÎPT și nu în ultimul rând asigurarea calității.*

Deosebit de importantă este **îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocupării unui loc de muncă** - vizată prin măsurile asociate priorității 2, urmărind *creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere.*

Măsurile specifice pentru **accesul la educație, creșterea gradului de cuprindere și reducerea abandonului școlar** sunt sintetizate la prioritatea 6 și au în vedere în primul rând:

- elevii din rural și zone mai izolate (cu accent *pe calitatea serviciilor, varietatea opțiunilor accesibile*)
- minorități etnice (*dreptul la diversitate specifică, depășirea barierele sociale, varietatea opțiunilor*)
- elevii cu nevoi speciale (*dificultățile specifice de acces și integrare*)

Condițiile de învățare. Constatările privind situația bazei materiale a unităților școlare din ÎPT - din perspectiva normelor obligatorii de siguranța, igienă și confort ale elevilor, standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev - conduc la necesitatea continuării *programelor de reabilitare și modernizare a infrastructurii (spații de curs, laboratoare, ateliere, infrastructura de utilități) și de dotare cu echipamente de laborator și instruire practică – v. măsurile asociate priorității 3.*

Resursele umane.

Schimbările din mediul economic impun un efort susținut de adaptare din partea profesorilor. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic, sintetizate în cadrul priorității 4 vizează atât *competențele metodice* (prin stagii de formare, activități metodice, scheme de mentorat, etc) cât și *actualizarea competențelor de specialitate* ale profesorilor din ÎPT, cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic (vizite de documentare / stagii de formare în întreprinderi/ întâlniri tematice cu agenții economici / participare la târguri și expoziții, etc.).

Indicatorul număr de elevi/profesori (norme didactice) presează în direcția măsurilor de concentrare a resurselor în școli viabile, iar finanțarea per elev invită școlile să colaboreze pentru o utilizare eficientă a resurselor umane.

Legătura sistematică și eficace a școlii cu diversitatea lumii economice și comunitatea locală este o condiție obligatorie pentru sistemul TVET. **Parteneriatul social** (prezență transversală, de altfel, în planul de măsuri), este abordat prin obiective dedicate și măsuri specifice la prioritatea 5 vizând în principal: creșterea reprezentativității partenerilor sociali în mecanismele decizionale; dezvoltarea, diversificarea și eficientizarea relațiilor de parteneriat în cadrul unor rețele funcționale de colaborare instituțională sistematică.

Dintre acțiunile cu impact strategic pentru progresul planului de măsuri se desprind cele care recomandă colaborarea între școli (asociind și rețele de parteneri sociali) care împreună să-și propună:

- investigarea nevoilor de calificare dintr-un sector de activitate sau arie teritorială de interes comun
- coordonare în rețea (sau chiar formarea de consorții de școli) pentru planificarea ofertei pe baza unei strategii comune pe termen lung (segmentarea ofertei prin diferențiere/eliminarea paralelismelor între școli teritorial apropiate, acoperirea rațională a nevoilor de calificare, etc.)
- acțiuni comune de marketing și promovare agresivă pe piața serviciilor educaționale
- formarea adulților, contractarea unor servicii pentru întreprinderi (studii, cercetări, consultanță), etc.
- colaborare pentru calificările care presupun competențe combinate, ex.: tehnice și comerciale/economice, tehnice-artistice-IT (design, grafică, publicitate, pagini web) etc.
- promovarea colaborării interdisciplinare pentru promovarea inovării și formarea competențelor pentru noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare, antreprenariat, educația pentru mediu, etc.
- colaborare pentru asigurarea calității prin *benchmarking* (raportare la un set comun de indicatori de referință); schimb de bune practici în cadrul rețelei și cu școli din UE în special privind implementarea asigurării calității, învățarea centrată pe elev, elevii cu nevoi speciale, elaborarea de materiale de învățare, etc.
- utilizarea optimă (în comun) a unor resurse - materiale (pentru unele aplicații practice și de laborator) și umane (schimb de profesori / utilizarea unor profesori pentru a preda în mai multe școli), schimburi de elevi (pentru anumite teme/module)
- colaborare pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire
- colaborare în teritoriu pentru asistență specializată, consiliere și sprijin în favoarea familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu (din medii sociale sau etnice defavorizate, familii de emigranți, familii monoparentale, etc.).

9.Acțiuni propuse – plan de măsuri

PRIORITATEA 1: CORELAREA OFERTEI DIN JUDEȚ CU NEVOILE DE CALIFICARE			
Indicatori de impact: - Până în 2025, rata șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 ani: maxim 12% la nivel județean (față de 28,4 % în 2015, conf. INS, datele din AIGO) - Până în 2025, ponderea șomerilor din grupa 15-24 ani în numărul total de șomeri înregistrați în evidențele AJOFM: max. 10% la nivel județean(față de 25,8% în 2015)			
Obiectivul 1.1.: Indicatori: Cererea pieței muncii pe sectoare economice și calificări relevante identificate		Precondiții și riscuri Piața muncii regională și județeană nu va suporta dezvoltări imprevizibile pe termen scurt	
Rezultate A 1. -- Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele demografice, economice, de piața muncii la nivel regional și județean actualizate anual A 2. --Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele formării profesionale inițiale la nivel regional și județean actualizate anual A3. -- Studii previzionale și anchete în întreprinderi		Precondiții și riscuri Instituțiile care dețin informațiile (INS, ANOFM, ISJ, AJOFM) pun la dispoziție datele necesare în timp util. Asumare de sarcini de către membrii CR.	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A1. Realizarea de baze de date cu indicatorii privind demografia, economia, piața muncii din surse statistice naționale și administrative regionale și județene	Anual luna martie	ADR, INS, AJOFM, membrii CR, ISJ	Punerea la dispoziția membrilor CR în timp util, a datelor necesare de către instituțiile care le gestionează (INS) Asumare de sarcini de către membrii CR
A2. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind educația și formarea profesională inițială din surse statistice și administrative județene	Anual: luna februarie	ISJ	Idem
A3. Realizarea de Studii previzionale și anchete în întreprinderi	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din	Conform Strategiei Educației și Formării	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU

	România pentru perioada 2016-2020	Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	
--	-----------------------------------	--	--

<p>Obiectivul 1.2.: Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare</p> <p>Indicatori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ponderea IPT în planurile de școlarizare este de minim 60% din totalul planului de școlarizare - În anul școlar 2019-2020 vor fi aliniate la țintele PRAI și PLAI cel puțin 10 domenii de formare profesională. <p>Abaterile maxime la domeniile aliniate vor fi în anul școlar 2019 – 2020 echivalente cu ponderea unei clase.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ponderile profilurilor la liceul tehnologic sunt aliniate la țintele PRAI și PLAI în anul școlar 2019-2020. - Distribuția pe calificări a planurilor de școlarizare respectă recomandările PRAI, PLAI și CR, CLDPS 		<p>Precondiții și riscuri</p> <p>Piața muncii regională și județeană nu suportă dezvoltări imprevizibile pe termen scurt ISJ își asumă recomandările PRAI, PLAI și CR și pun în aplicare măsurile necesare adaptării ofertei de școlarizare prin IPT</p>	
<p>Rezultate</p> <p>A 1. - Raport anual de monitorizare a PLAI</p> <p>A 2. - Raport anual de monitorizare PAS</p> <p>A3. - PRAI actualizat anual</p> <p>A 4.- PLAI actualizat</p> <p>A 5- PAS actualizat</p> <p>A 6- Planurile de școlarizare în concordanță cu recomandările PRAI și PLAI, avizate de către CLDPS</p>		<p>Precondiții și riscuri</p> <p>Membrii CR și CLDPS își asumă roluri în echipele de monitorizare, evaluare și actualizare. Instituțiile componente ale CR pun la dispoziția CR datele necesare monitorizării, evaluării și actualizării în timp util ISJ și CLDPS își asumă luarea deciziilor privind adaptarea planului de școlarizare în concordanță cu recomandările PLAI</p>	
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri

PLAI judetul Mureș

A.1 Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PLAI anterior	Anual luna februarie	- Instituția care asigură președinția CR - Echipele CR pentru monitorizarea și evaluare PLAI	Asumare roluri de către membrii CR, în cadrul echipelor de monitorizare și evaluare a PLAI
A.2 Monitorizarea și Evaluarea acțiunilor planificate în PAS anterior	Anual luna februarie	- ISJ - Echipele CR și CLDPS pentru monitorizarea și evaluare PAS	Asumare roluri de către membrii CLDPS în cadrul echipelor de monitorizare și evaluare PAS
A.3. Actualizarea anuală a PRAI pe baza informațiilor privind nevoile de calificare	Anual luna martie	- ISJ - CNDIPT, grupuri de lucru ale CR	Asumare de sarcini de către instituțiile reprezentate în CR
A.4. Actualizarea anuală a PLAI pe baza informațiilor din PRAI, cu particularizările specifice județului	Anual luna octombrie	- ISJ - Grup de lucru al CR pentru monitorizare și evaluare PLAI - Grup de lucru al CLDPS pentru actualizarea PLAI	Asumare de sarcini de către instituțiile reprezentate în CLDPS
A.5. Actualizarea anuală a PAS de către toate unitățile ÎPT	Anual lunile noiembrie-decembrie	- Unități școlare ÎPT -ISJ	Asumare sarcini unități de învățământ în vederea actualizării PAS Asumare sarcini ISJ și CLDPS de sprijin unităților de învățământ în vederea actualizării PAS
A.6. Proiectarea anuală a planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările din PRAI și PLAI	Anual luna decembrie	- ISJ - CR, CLDPS	Asumarea de decizii de către ISJ și CLDPS privind adaptarea planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările PRAI, PLAI

Obiectivul 1.3.: Diversificarea serviciilor oferite prin școlile din ÎPT Indicatori: Toate unitățile școlare IPT au rol funcțional de centre pentru furnizarea de servicii de formare profesională pentru comunitățile locale			Precondiții și riscuri Concurența altor furnizori de formare profesională
Rezultate A 1. – Dublarea numărului de servicii de formare profesională acreditate A 2. – Dublarea numărului de programe de reconversie profesională a șomerilor și alte programe de măsuri active în care sunt implicate școlile IPT până în 2025 A3. - Minimum 50% dintre unitățile școlare IPT din regiune sunt implicate în proiecte pentru formarea profesională a angajaților agenților economici până în 2025 A4 - Elaborarea și promovarea unei oferte diversificate de alte servicii educaționale la cerere, pentru diverse categorii de beneficiari, inclusiv în sprijinul educației non-formale și în întâmpinarea unor nevoi diverse (competențe parțiale, IT, diverse hobby-uri, educație pentru tinerele mame sau pentru vârsta a treia, etc.) A.5. -Oferirea de programe de sprijin (facilități) pentru participarea la educație (ex. pentru mamele care participă la cursuri de formare continuă: îngrijirea copiilor în cadrul școlii pe parcursul orelor de curs A.6.- Identificarea și valorificarea oportunităților de contractare a unor servicii de servicii de consultanță, cercetare, microproducție etc.			Precondiții și riscuri Unitățile școlare IPT își asumă rolul de furnizori de formare continuă pentru comunitățile din care fac parte și fac demersurile necesare autorizării și derulării cursurilor de formare pentru adulți
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Derularea procedurilor de acreditare	anual	-Unități școlare ÎPT -IȘJ -MEN	Asumare de sarcini de către unitățile de învățământ în vederea pregătirii documentației de acreditare Respectarea termenelor privind acțiunile necesare acreditării
A.2.Colaborare cu AJOFM pentru reconversia profesională a șomerilor și alte programe de măsuri active de ocupare, în mod prioritar pentru tinerii care în 6 luni de la absolvire nu se integrează pe piața muncii	permanent	ISJ Unitățile școlare IPT	Colaborare unități de învățământ – AJOFM în vederea reconversiei profesionale a șomerilor și pentru alte măsuri active de ocupare

A.3. Relația cu întreprinderile pentru formarea continuă a salariaților, în vederea adaptării la schimbările tehnologice și organizaționale – proiecte finanțate prin FSE			Unitățile școlare ÎPT dispun de resurse financiare în acest scop
A.4. Elaborarea și promovarea unei oferte diversificate de alte servicii educaționale la cerere, pentru diverse categorii de beneficiari, inclusiv în sprijinul educației non-formale și în întâmpinarea unor nevoi diverse (competențe parțiale, IT, diverse hobby-uri, educație pentru tinerele mame sau pentru vârsta a treia, etc.)	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de servicii educaționale Unitățile școlare IPT dispun de resurse necesare pentru a răspunde cererii.
A.5. Oferirea de programe de sprijin (facilități) pentru participarea la educație (ex. pentru mamele care participă la cursuri de formare continuă: îngrijirea copiilor în cadrul școlii pe parcursul orelor de curs	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de programe de sprijin pentru participarea la educație Unitățile școlare ÎPT dispun de resursele necesare pentru derularea programelor de sprijin
A.6. Identificarea și valorificarea oportunităților de contractare a unor servicii de servicii de consultanță, cercetare, microproducție, etc	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de servicii de consultanță, cercetare. Există cerere locală pentru realizarea microproducției de către unitățile școlare IPT Unitățile școlare IPT dispun de resursele necesare pentru derularea servicii de consultanță, cercetare, microproducție, etc.

<p>Obiectivul 1.4.: Creșterea nivelului de calificare și a gradului de adaptare a competențelor formate la nevoile pieței muncii</p> <p>Indicatori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minim 50% dintre absolvenții IPT care nu continuă studiile se angajează în cel mult 6 luni de la absolvire, începând cu promoțiile de absolvenți din anul școlar 2020-2021 - Cel puțin 70% dintre angajatorii chestionați se declară mulțumiți de competențele dobândite de absolvenți, începând cu promoțiile de absolvenți din anul școlar 2019-2020 	<p>Precondiții și riscuri</p> <p>Absolvenții învățământului profesional și tehnic doresc să își continue studiile</p> <p>Oferta angajatorilor să fie atractivă pentru absolvenți</p>
---	---

Rezultate			Precondiții și riscuri
<p>A 1. – Planul de școlarizare pentru învățământul seral răspunde nevoilor de formare identificate</p> <p>A 2. – vezi prioritatea 4</p> <p>A3. – vezi prioritatea 5</p> <p>A4.-Toate unitățile școlare IPT realizează investigarea cerințelor specifice din partea angajatorilor privind competențele absolvenților începând cu anul școlar 2020-2021</p> <p>– Toate unitățile școlare realizează CDL în parteneriat cu agenții economici</p> <p>A5.-Constituirea de rețele de școli pe domenii de formare profesională în care sunt cuprinse toate școlile IPT, începând cu anul școlar 2019-2020. T</p> <p>A6.-Toate rețelele de școli constituite pe domenii de formare profesională elaborează și aplică programe comune pentru utilizarea de către elevi a dotărilor de care dispun școlile</p> <p>A7.- vezi prioritatea 2</p> <p>A8.- Studiu la nivel regional și județean pentru absolvenții ÎPT , începând cu promoția 2018 la 6 și la 12 luni de la absolvire</p>			<p>Absolvenții învățământului profesional optează pentru continuarea studiilor prin învățământul seral</p> <p>Angajatorii sunt dispuși să colaboreze la completarea chestionarelor și elaborarea CDL.</p> <p>Toate școlile IPT sunt interesate să constituie rețele de școli pe domenii de formare profesională</p>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Adaptarea ofertei de școlarizare prin IPT la învățământul seral pentru a oferi șanse de continuare a studiilor absolvenților care optează și pentru angajare.	Anual, luna decembrie	ISJ	Absolvenții învățământului profesional optează pentru continuarea studiilor prin învățământul seral
A.2. Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere (vezi acțiunile de la Prioritatea 4)			
A.3. Facilitarea accesului la educație prin IPT pentru grupurile dezavantajate (vezi acțiunile de la Prioritatea 5)			
A.4. Identificarea cerințelor specifice din partea angajatorilor(chestionare) și adaptarea curriculumului în dezvoltare locală în parteneriat cu	Anual, luna septembrie	ISJ Unitățile școlare IPT CR și CLDPS	Operatorii economici să colaboreze la elaborarea chestionarelor și a CDL Asumarea de către ISJ, CR, CLDPS de roluri de consultanță pentru unitățile școlare și operatorii economici

PLAI judetul Mureș

agenții economici			Asumare rol de avizare a CDL de către IȘJ, CR și CLDPS
A.5. Dezvoltarea rețelelor de școli pentru fiecare din domeniile de formare profesională prioritare la nivel județean	Anual, începând cu luna octombrie 2019	ISJ Unitățile școlare IPT	Toate școlile IPT sunt interesate să constituie rețele de școli pe domenii de formare profesională
A.6. Dotarea cu echipamente de instruire conform standardelor de pregătire practică (vezi prioritatea 2)			
A.7. Evaluarea impactului măsurilor de adaptare a ofertei pentru formarea profesională inițială și a acțiunilor de creșterea a nivelului de calificare a absolvenților prin studii de urmărire a inserției profesionale a absolvenților IPT: - Studiu la nivelul regional și al fiecărui județ pentru absolvenții IPT, începând cu promoția 2018, la 6 și 12 luni de la absolvire	Anual, luna august	CNDIPT AJOFM ITM	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU Asumare roluri CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM

PRIORITATEA 2: DEZVOLTAREA SERVICIILOR DE ORIENTARE SI CONSILIERE

Indicatori de impact:

Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere

Obiectivul 2.1.: Îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocuparea unui loc de muncă

Indicatori:

-Reducerea, până în 2025, la max. 200 a numărului de elevi arondați/consilier

-Realizarea unui număr mediu de minim 2 ore de consiliere specializată / elev, anual începând cu 2019/2020 pentru elevii din clasele terminale (VIII, XI și, XII/XIII ciclul superior al liceului)

- Sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere din regiune, adoptat și implementat la nivel regional până în 2020

Precondiții și riscuri

Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare
Legislația permite creșterea numărului de consilieri școlari

<p>-Sistem unitar de investigare a opțiunilor elevilor adoptat și implementat la nivel regional până în 2020</p> <p>-- Calendar obligatoriu și unitar de activități de informare și consiliere a elevilor adoptat și implementat începând cu 2019</p> <p>- Calendar activități de orientare și consiliere pentru carieră în parteneriat cu operatorii economici</p> <p>- Materiale de promovare a carierei, oferta și alternativele în cadrul sistemului de ÎPT, pe fiecare domeniu de pregătire, accesibile elevilor începând din 2019</p>			
<p>Rezultate:</p> <p>A1- Încadrarea unui număr de consilieri CJRAE corespunzător raportului normat de 200 elevi/consilier</p> <p>A2- Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere</p> <p>A3- Idem pentru adoptarea unui sistem de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor</p> <p>A4- Proiectarea și implementarea unui calendar obligatoriu de activități de informare și consiliere pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - clasele a VII-a, VIII-a: calificări - cariera profesională - cl. a VIII-a: oferta de formare la nivel județean/regional - clasa a IX a pentru învățământul profesional și tehnic - clase terminale din IPT: alternative de angajare și/sau de continuare a studiilor <p>A5.- Implicarea partenerilor sociali în acțiuni de orientare și consiliere pentru carieră</p> <p>A6- Colaborarea școlilor în rețea pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire</p>			<p>Precondiții și riscuri</p> <p>Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare</p>
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Încadrarea unui număr de consilieri CJRAE corespunzător raportului normat de 200 elevi/consilier	Septembrie 2024	IȘJ CJRAE	Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare Asumare decizii de către MEN
A.2. Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și	Începând cu luna septembrie 2020	IȘJ CJRAE	Colaborarea CJRAE din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ și CJRAE

PLAI judetul Mureș

indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere			
A.3. Idem pentru adoptarea unui sistem de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor	Octombrie 2019	IȘJ CJRAE	Colaborarea CJRAE din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ și CJRAE
A.4. Proiectarea și implementarea unui calendar obligatoriu de activități de informare și consiliere pentru: - clasele a VII-a, VIII-a: calificări - cariera profesională - cl. a VIII-a: oferta de formare la nivel județean/regional - clasa a IX a pentru învățământul profesional și tehnic - clase terminale din IPT: alternative de angajare și/sau de continuare a studiilor	Anual, începând cu luna septembrie 2019	IȘJ CJRAE AJOFM	Colaborarea IȘJ,CJRAE și AJOFM din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ CJRAE și AJOFM
A.5. Implicarea partenerilor sociali în acțiuni de orientare și consiliere pentru carieră	Anual	IȘJ CJRAE Unități școlare ÎPT Operatori economici	Asumare roluri de către IȘJ,CJRAE,operatorii economici și unități de învățământ în cadrul parteneriatului pentru orientarea și consilierea pentru carieră a elevilor
A.6. Colaborarea școlilor în rețea pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire	Anual, începând cu luna ianuarie 2019	ISJ, CJRAE Unitățile școlare IPT cuprinse în rețelele de școli pe domenii Agenții economici parteneri	Existența resurselor financiare Asumarea rolurilor de către ISJ, CJRAE, Unitățile de învățământ, Agenții economici

PRIORITATEA 3: REABILITAREA SI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII SI DOTARII SCOLILOR DIN IPT

Indicatori de impact:

Creșterea ratei de tranziție a absolvenților învățământului gimnazial în IPT

Creșterea ratei de tranziție a absolvenților învățământului profesional

Obiectivul 3.1.: Îmbunătățirea condițiilor de învățare în IPT**Indicatori:**

Până în 2022, toate școlile IPT din regiune corespund normelor de siguranță și igienă

Anual sunt cuprinse în programe de reabilitare și dotare 10-20% din unitățile școlare IPT începând cu 2018

Rezultate

A1. - Școlile TVET de la nivelul județului sunt ierarhizate funcție de relevanța lor în raport cu nevoile de formare profesională inițială

A2.- Unitățile școlare IPT necesar a fi reabilite cu prioritate sunt identificate la nivel regional

A3.- Anual sunt cuprinse în programe de reabilitare 10-20% din totalul unităților școlare ce necesită reabilitare

A4.- Liste de echipamente necesare școlilor IPT identificate ca prioritare pentru dezvoltare

A5.- Unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate sunt cuprinse în programe de dotări cu finanțare din fonduri bugetare, Europene sau alte fonduri atrase, până în 2018

A6.-Toate școlile IPT din județ sunt cuprinse în programe de dotări cu finanțare din surse bugetare și FEDR pentru asigurarea standardelor de dotare minim obligatorie până în 2020. Anual sunt cuprinse în programe de dotare 10-20% din unitățile școlare IPT.

Precondiții și riscuri

Sunt disponibile resursele de finanțare din surse bugetare locale și naționale

Sunt disponibile surse de finanțare POR

Sunt disponibile surse de finanțare FEDR

Precondiții și riscuri

CR și CLDPS decid prin consens direcțiile de restructurare a rețelei școlare IPT, ierarhia și prioritățile de reabilitare a unităților școlare IPT la nivel regional.

Consiliile locale și unitățile școlare IPT adoptă deciziile de reabilitare a infrastructurii școlilor
Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor

Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Ierarhizarea unităților școlare IPT în funcție de prioritățile de dezvoltarea acestora ca răspuns la nevoile de calificare identificate	Revizuire anuală începând cu 2018	CR, CLDPS, CJ, ISJ	CR și CLDPS decid prin consens ierarhia și prioritățile de reabilitare/dezvoltare/dotare a unităților școlare IPT la nivel regional
A.2. Identificarea unităților școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional	Anual începând cu 2018	CR, CLDPS, CJ, ISJ	CR și CLDPS decid prin consens recomandările pentru ISJ și autoritățile locale privind ierarhizarea și prioritățile de reabilitare a unităților școlare IPT la nivel regional și fac

A.3. Cuprinderea unităților școlare IPT identificate ca prioritate pentru reabilitare în programe de reabilitare cu finanțare de la bugetele locale, național și prin FEDR	Anual începând cu 2019	ISJ, CJ, CL	Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe.
A.4. Cuprinderea tuturor unităților școlare IPT care necesită reabilitarea infrastructurii în programe de reabilitare. Anual sunt cuprinse 10-20% din școlile IPT care necesită reabilitare în programe	Anual	CL, ISJ, Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe.
A.5. Evaluarea necesarului de dotare cu echipamente de instruire la unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate	Anual, luna septembrie	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	
A.6. Dotarea cu echipamente a unităților școlare IPT. Anual sunt cuprinse 10-20% din școlile IPT în programe de dotare	Anual	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe

PRIORITATEA 4: DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE DIN IPT

Indicatori de impact:

Creșterea capacității de management a unităților școlare

Creșterea competențelor metodice și de specialitate a tuturor cadrelor didactice de specialitate din unitățile școlare IPT

Obiectivul 4.1.: Dezvoltarea managementului unităților școlare IPT

Indicatori:

Toți directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT au competențele necesare exercitării unui management eficient până în 2020.

Toate unitățile școlare IPT au echipe de cadre didactice și membrii ai CA cu competențe necesare pentru elaborarea PAS

Rezultate

A 1. –Toți directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT au parcurs cel puțin un stagiul de formare până în 2020.

Precondiții și riscuri

Există resursele financiare umane și logistice necesare

Precondiții și riscuri

CCD și ISJ își asumă rolurile de furnizori de formare
Există resursele financiare umane și logistice necesare

<p>A 2. – Membrii echipelor de elaborare a PAS din toate unitățile școlare IPT au competențele necesare elaborării PAS.</p> <p>A3. - Echipe de cadre didactice din școlile ÎPT informate și formate pentru elaborarea de proiecte cu finanțare din fonduri structurale</p>			
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Stagii de formare a directorilor și directorilor adjuncți ai școlilor IPT în domeniul managementului educațional	Anual	IȘJ, CCD	Asumare roluri de furnizori de formare de către IȘJ și CCD Există sursele financiare și umane necesare
A.2. Formări și schimburi de experiență pentru membrii echipelor de elaborare a PAS din școlile IPT (cadre didactice și membrii ai CA)	Anual, luna mai	ISJ Unitățile ÎPT	Asumare roluri de furnizor de formare în cadrul rețelelor de școli constituite Există resursele financiare și umane necesare
A.3. Stagii de informare și formare pentru echipe de cadre didactice din toate școlile IPT pentru elaborarea proiectelor cu finanțare din fondurile structurale	Stagii anuale	CCD, IȘJ prin POCU	Asumare de roluri de furnizor de formare de către CCD și IȘJ

<p>Obiectivul 4.2.: Dezvoltarea competențelor metodice și de specialitate ale resurselor umane din ÎPT</p> <p>Indicatori: Toate cadrele didactice de specialitate din unitățile școlare IPT au dezvoltate competențele necesare desfășurării unei activități didactice de calitate începând cu anul școlar 2020-2021 Ponderea cadrelor didactice necalificate la disciplinele de specialitate este sub 2 % în 2020 Toți consilierii școlari au dezvoltate competențele de orientare școlară și vocațională a elevilor</p>	<p>Precondiții și riscuri Există resursele financiare umane și logistice necesare</p>
<p>Rezultate A 1. –Toate cadrele didactice din școlile IPT au abilitățile necesare pentru aplicarea învățării centrate pe elev până la sfârșitul anului 2020. Anual sunt cuprinse în programele de formare 15 - 20% din cadrele didactice din școlile IPT</p>	<p>Precondiții și riscuri Există resursele financiare necesare Agenții economici acceptă implicarea în organizarea stagiilor de documentare a cadrelor didactice</p>

<p>Toate cadrele didactice din școlile IPT au abilitățile necesare pentru aplicarea sistemului de asigurare a calității până la sfârșitul anului 2020. Anual sunt cuprinse în programele de formare 15 -20% din cadrele didactice din școlile IPT</p> <p>A 2. - Toate cadrele didactice de specialitate parcurg anual stagiul de documentare la agenții economici parteneri începând cu anul 2019-2020</p> <p>Toate cadrele didactice de specialitate din școlile TVET integrează în procesul didactic cerințele angajatorilor și noutățile tehnologice identificate în colaborare cu agenților economici parteneri, începând cu 2020</p> <p>A3. – Toți consilierii școlari au dezvoltate competențele de orientare școlară și vocațională a elevilor</p> <p>A4. -Toate cadrele didactice de specialitate sunt cuprinse anual în activitățile metodice organizate la nivelul școlii sau al rețelei școlare</p> <p>Cel puțin 20% dintre cadrele didactice de specialitate participă anual la stagii de formare organizate de instituții abilitate</p> <p>A5.- Scheme de mentorat realizate pentru toți profesorii debutanți în toate unitățile școlare IPT</p> <p>A6.- Cel puțin un schimb de experiență organizat anual în cadrul fiecărei rețele de școli pe domenii de formare profesională prioritare</p> <p>A7.- Deficitul și excedentul de cadre didactice de specialitate sunt anticipate la orizontul anului 2025</p> <p>A8.- Setul de măsuri pentru asigurarea cu cadre didactice de specialitate la specializări cu deficit de cadre calificate este elaborat și aplicat începând cu 2018-2019. Ponderea cadrelor didactice necalificate la disciplinele de specialitate este sub 2 % în 2019.</p> <p>Setul de măsuri pentru sprijinirea reconversiei profesionale a cadrelor didactice la specializări cu excedent de cadre didactice calificate este elaborat și aplicat începând cu 2019-2020</p> <p>A9.- Toți tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual parcurg stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională</p>			Specialiști cu specializări necesare optează pentru cariera didactică
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Stagii de formare pentru cadrele didactice din școlile IPT pentru aplicarea învățării centrate pe elev și asigurarea calității	Anual	ISJ, CCD Unitățile școlare ÎPT	Există resursele financiare necesare

A.2. Stagii de documentare a tuturor cadrelor didactice de specialitate din școlile IPT la agenții economici parteneri pentru adaptarea conținuturilor și metodelor de învățământ la cerințele angajatorilor și la noile tehnologii și echipamente(vizite de documentare / stagii de formare în întreprinderi / întâlniri tematice cu agenții economici)	Anual	ISJ, Unitățile școlare IPT, Operatorii economici parteneri	Agenții economici acceptă implicarea în organizarea stagiilor de documentare a cadrelor didactice
A.3 Stagii de formare pentru toți consilierii școlari pentru dezvoltarea competențelor de orientare școlară și vocațională	Anual	ISJ CCD	Există resursele financiare necesare
A.4. Programe de formare continuă pentru dezvoltarea competențelor metodice și adaptarea la cerințele reformei din ÎPT (stagii de formare prin instituțiile acreditate, întâlniri metodice, lecții deschise, scheme de mentorat în școli, etc.)	Anual	ISJ CCD, Universități	Există resursele financiare necesare
A.5.Scheme de mentorat pentru profesorii debutanți	Anual	ISJ, Unitățile școlare IPT	Unitățile de învățământ acceptă implicarea în schemele de mentorat
A.6. Schimburi de experiență cu alte școli în cadrul rețelelor de colaborare, inclusiv cu școli din UE	Anual	ISJ, Unitățile școlare cuprinse în Programe Phare TVET, Unitățile școlare IPT	Resursele financiare necesare sunt disponibile la nivelul unităților școlare IPT
A.7. Anticiparea evoluțiilor personalului didactic de specialitate din unitățile școlare IPT pe termen mediu	Anual, luna decembrie	ISJ	
A.8. Elaborarea și implementarea măsurilor necesare pentru asigurarea cu personal didactic de specialitate la disciplinele cu deficit de cadre calificate și sprijinirea cadrelor didactice de	Anual	ISJ, Universități	

specialitate pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale la disciplinele cu excedent previzionat de cadre calificate			
A.9. Stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională pentru tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual	Anual	ISJ CCD	Există resursele financiare necesare

PRIORITATEA 5: DEZVOLTAREA SI DIVERSIFICAREA PARENTERIATULUI SOCIAL IN IPT

Indicatori de impact:

Structuri partenoriale funcționale și eficiente

Obiectivul 5.1.: Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței relațiilor de parteneriat, pentru asistarea deciziei și furnizarea unor servicii de calitate prin sistemul de ÎPT

Indicatori:

Precondiții și riscuri

Instituțiile reprezentate CLDPS își asumă rolurile pentru dezvoltarea parteneriatului ISJ, unitățile IPT și agenții economici își asumă rolurile pentru dezvoltarea parteneriatului

Rezultate

A 1. - Reprezentarea în Consiliul de administrație al unităților școlare a cel puțin câte 1 partener social începând cu 2018-2019

A 2. – Toți elevii din IPT beneficiază de locuri de practică și condiții de pregătire la operatorii economici parteneri începând cu 2018-2019

A3. - Implementarea de către unitățile de învățământ, în parteneriat cu agenții economici de proiecte prin

POCU, pentru practica elevilor începând cu anul școlar 2018-2019

Precondiții și riscuri

Instituțiile reprezentate în CR și CLDPS își asumă rolul de aplicant pentru proiectele POCU Existența resurselor financiare Agenții economici parteneri își asumă implicarea în CA Unitățile școlare își asumă rolul de aplicant pentru proiectele POCU Lansarea apelurilor la propuneri de proiecte POCU

Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1.Revizuirea componenței Consiliilor de Administrație din sistemul de ÎPT prin cooptarea	Anual, începând cu septembrie	ISJ	Agenții economici parteneri acceptă implicarea în CA

unor reprezentanți ai agenților economici reprezentativi pentru profilul școlii	2018	Unitățile școlare IPT	
A.2. Asigurarea locurilor de practică și condițiilor de pregătire în întreprinderi pentru toți elevii, în conformitate cu Standardele de pregătire profesională și cerințele învățării centrate pe elev	Anual, începând cu septembrie 2018	ISJ, CR, CLDPS Unitățile școlare IPT Agenții economici parteneri	Agenții economici parteneri acceptă realizarea practicii elevilor în întreprinderi Asumare roluri de consultanță pentru unitățile școlare IPT și agenții economici parteneri de către ISJ, CR și CLDPS Asumare roluri de monitorizare a calității formării profesionale prin IPT de către ISJ, CR și CLDPS
A.3. Elaborarea și implementarea proiectelor cu finanțare din FSE pentru desfășurarea practicii elevilor la agenții economici	Funcție de calendarul de lansare a apelurilor la propuneri de proiecte POCU	ISJ Unitățile școlare IPT Agenții economici parteneri	Asumare rol de aplicant pentru proiecte POCU de către unitățile școlare IPT

PRIORITATEA 6: ASIGURAREA ACCESULUI LA IPT SI CRESTEREA GRADULUI DE CUPRINDERE IN EDUCATIE

Indicatori de impact:

Abandon școlar la ÎPT, maxim 2 % până în 2020. Asigurarea ratelor de tranziție menționate la Prioritatea 1, obiectivul 4

Obiectivul 6.1.: Facilitarea accesului la educație prin ÎPT, prevenirea și reducerea abandonului școlar

Indicatori:

Abandon școlar in ÎPT, maxim 2 % până în 2020.

Rezultate

A 1. – Elevii din categoriile dezavantajate beneficiază de facilități specifice de acces și de sprijin pentru continuarea studiilor în cadrul ÎPT

A 2. – Toate unitățile școlare au infrastructura adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe până în 2020

A 3. – Program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale adoptat și implementat începând cu anul școlar 2019-2020 în toate unitățile școlare IPT

Precondiții și riscuri

Existența resurselor financiare

Precondiții și riscuri

Existența resurselor financiare

Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte cu finanțare din surse naționale, locale și fonduri structurale

A 4.- Elevii cu risc de abandon timpuriu identificați și sprijiniți prin asistență specializată și consiliere			
A 5.- Programe pentru a doua șansă oferite pentru toți elevii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare			
Acțiuni - Activități	Termene	Instituții responsabile pentru implementare	Precondiții și riscuri
A.1. Facilitarea mobilității elevilor în teritoriu (transport/internat, burse, etc.)	Anual	ISJ, CJ, CL	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
A.2. Infrastructură adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.)	Anual	ISJ, CJ, CL	Existența resurselor financiare Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte pentru reabilitarea infrastructurii și dotarea școlilor.
A.3. Adoptarea unui program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în fiecare școală din ÎPT	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
A.4. Colaborare cu autoritățile, instituții specializate și ONG pentru oferirea de asistență specializată, consiliere și sprijin familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu (din medii sociale sau etnice defavorizate, familii de emigranți, familii monoparentale, etc.)	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
A.5. Programe de șansa a doua pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare

Oferta IS din regiune pentru formarea adulților

Necesitatea formării continue a adulților este evidențiată și de statisticile UE care arată că în Europa un procent de 6% din populația activă este angrenată în procesul formării continue, comparativ cu România unde procentul este sub 2% (1,6%).

În intervalul de analiză 2015-2025 se observă o consolidare relativă a vârstei de mijloc (35-55 ani) active pe piața muncii ceea ce în mod logic conduce la o nevoie crescândă de formare continuă pentru adulți. Universitățile din regiunea Centru și-au adaptat strategia și oferta educațională în acest sens. Învățământul pentru formare continuă este caracterizat prin programe de pregătire ale căror componente dominante sunt: obiective centrate pe completarea profilului de competențe sau reconversie profesională, perioade compacte de instruire, utilizarea unor resurse specifice unui învățământ informatizat, instruire combinată cu autoinstruire, grup țintă dominant este cel al persoanelor adulte, angajate sau care caută un loc de muncă.

Exigențele învățământului românesc actual impun configurarea unui nou model al profesiei, formulat în termenii trecerii „de la meserie la profesie”. Pe acest model se bazează concepția programelor pentru formarea continuă a adulților și se regăsește în nevoile grupului țintă, persoane adulte cu studii superioare, și anume: conturarea unor principii care să întemeieze schimbarea de mentalitate în privința nevoii de formare continuă, participare directă, constructivă la propria formare, corelarea noilor informații cu cele deja existente, structurarea strategiilor de formare în funcție de psihopedagogia adulților, interesul pentru valorificarea, în procesul de învățare, a oportunităților oferite de calculator, asimilarea unor modele de structurare a conținuturilor, de dirijare a activităților și de evaluare.

Exemple de programe de formare continuă pentru adulți organizate de universitățile din regiunea Centru:

- Programe postuniversitare de conversie profesională
- Studii postuniversitare de specializare
- Cursuri postuniversitare de perfecționare
- Școli de vară
- Programe acreditate de CNFP
- Programe acreditate de CNFPA
- Cursuri și testări în cadrul Academiei CISCO.

Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a IS din regiune cu nevoile de dezvoltare socio-economică

Există o necesitate crescândă de colaborare între instituțiile din educație și formare profesională, universități și ale organizații specializate pentru proiectarea și aplicarea unor proceduri adecvate de sondare a opiniei absolvenților și angajatorilor - vizând inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională. O problemă care trebuie să fie soluționată cu prioritate este posibilitatea obținerii de informații credibile, de calitate, periodic actualizate și accesibile privind nevoile de calificare. Pentru rezolvarea acestei probleme s-a propus următoarea direcție de acțiune:

Sondaje periodice în rândul absolvenților și angajatorilor prin:

- *proiectarea de instrumente și metode de investigare adecvate, în sprijinul unei proceduri unitare de monitorizare*
- *sondaje reprezentative la nivel local / regional prin intermediul unor organizații / instituții specializate .*